

— ADVOKATBLADET —

NR. 8 2019 99. ÅRGANG

SAMFUNNSVERDIEN KARTLAGT

Forretningsadvokater bidrar med milliarder til stat og kommune

Side 10

NAV-SKANDELENS ETTERSPILL

Foreslår å endre RGA

Side 16

STENGER ADVOKATKONTORET

Flytter til Stillehavssøy

Side 44

▪ Overtid ▪ Lønn ▪ Uforutsigbarhet ADVOKATFULLMEKTIGERS ARBEIDSVILKÅR

Jobber for
mange timer
- TAS AV
SPENNENDE
SAKER

Nye bøker på Juridika

Universitetsforlagets jusstidsskrifter, fagbøker og ajourførte lovkommentarer ligger nå på Juridika.

Juridika
en tjeneste fra Universitetsforlaget

INNHold

Nr. 8 2019

– Å JOBBE MYE ER LITT «NAME OF THE GAME»

Mens enkelte advokatfullmektiger gjerne skulle ha jobbet mer, mener andre at de jobber for mye. Disse fem er glad for regelverket, og mener at fleksibilitet er ett av de største plussene med å jobbe i advokatbransjen.

TEMA SIDE 18

Fikk føle medietrykket

Pressen refererte hvert ord som ble sagt, men Kaja de Vibe Malling tenkte på Røkke-saken som en hvilken som helst straffesak.

SIDE 42

– Klausuleres for mye

Politiet bruker klausulering som pressmiddel, og i mye større grad enn det er grunnlag for, mente blant andre Arne Gunnar Aas på Forsvarergruppens høstseminar.

SIDE 14

Undervannskontoret

– Vi må gjøre det gode vi kan for oss selv og eget liv, sier Anne Nesheim. Hun stenger nå advokatkontoret for å starte dykkerskole.

SIDE 44

FASTE SPALTER:

Bøker

SIDE 40

Lederens kommentar

SIDE 57

Debatt

SIDE 48

Advokatansvar

SIDE 61

Medlemsnytt

SIDE 58

Nytt om navn

SIDE 60

Sosiale medier

SIDE 67

SAGT I DETTE BLADET

– Vi har kommet til et stadium hvor nok er nok. Våre krav er ikke urimelige på noen som helst måte.

Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort,
SIDE 8

– Norske politikere bør i større grad anerkjenne hvor viktige forretningsadvokatene er.

Partner Erland Skogli i Menon Economics,
SIDE 10

– Jeg er sannsynligvis den beste riksadvokaten i verden, med motorsag, intet mindre!

Avtroppende riksadvokat Tor-Aksel Busch,
SIDE 50

Rettsskandalen

NAV har ikke vært ydmyke nok i forhold til den tilliten det offentlige blir vist. De har ikke varslet aktørene om kjennelsene i Trygde retten. Det går ikke an å late som om ingenting har skjedd, men det har NAV gjort ved å unnlate å informere om dette. Alle har sviktet, også advokatene. Jeg tar selvkritikk på vegne av forsvarerne.»

Det sa Marius Dietrichson, leder av Forsvarergruppen, etter at det ble kjent at 36 personer urettmessig er dømt for trygdebedrageri. Saken sprakk i media rett før Advokatbladet gikk i trykken, og i skrivende stund er det kjent at 2400 NAV-vedtak skal være fattet på feil grunnlag.

Jusprofessor og leder av Senter for Europarett ved UiO, Finn Arnesen, mener at mange jurister har grunn til å gå i seg selv; selvsagt i NAV, men også i domstolene, ved de juridiske fakultetene, som ikke har fokusert nok på utdanning innenfor feltet, og advokatene, som ikke har klart å avsløre den uriktige regelverkstolkningen.

At 36 uskyldige ble fengslet, er så galt at det nesten ikke er til å tro. Det gjør vondt å lese om menneskene som er rammet. Saken er et slag i ansiktet på rettsstaten, og har mange dimensjoner. Klassejus er en av dem. Jeg er enig med Rett24-redaktør og jurist Kjetil Kolsrud, som er overbevist om at en ressurssterk samfunnstopp med råd til den beste advokathjelpen aldri ville ha blitt valset over på denne måten, slik trygdemottagerne er blitt.

Saken er dessverre et grelt eksempel på den ubalansen som eksisterer i rettsstaten; ikke bare mellom dem som har råd til god advokathjelp og de som ikke har det, men også mellom den bemidlede staten, og den lille mann eller kvinne - med en advokat på offentlig salærsats og stykkpris ved sin side - eller ingen advokat i det hele tatt. Det er David mot Goliat.

Advokater har i årevis advart om mulige følger av denne systematiske ubalansen, men er blitt beskyldt for bare å mele sin egen kake.

Saken viser også til fulle det både advokater og domstolene gjentatte

ganger har påpekt; at rettskildebildet er blitt mer og mer komplisert og internasjonalt, og at saker derfor tar lenger tid å løse.

Ifølge EØS-ekspert Arnesen er det krevende å trenge inn i EØS-retten og hva den innebærer på spesifikke områder. EU-domstolen hadde over ett tusen trygderelaterte dommer da Arnesen sjekket sist – for noen år siden. En advokat som ønsker å sette seg inn i EU- og EØS-regelverket på trygdeområdet, har en stor jobb foran seg.

Høyesterett og Borgarting lagmannsrett får hjelp til å trenge gjennom det kompliserte rettskildebildet fra sine kompetente utredere. Advokater på offentlig salærsats' virkelighet, derimot, er at dommeren kanskje bare setter en strek over timekravet.

Det er å håpe at saken kan føre noe godt med seg. At bevilgende myndigheter forstår at det er en økonomisk ubalanse i rettsstaten, og at ubalansen har en pris. Og at dommere i mye større grad vil stille spørsmål ved den sannheten som myndighetene kommer trekkende med. På vei ut døren oppfordret riksadvokat Tor-Aksel Busch dem til nettopp dette.

Også advokater må ta lærdom.

Advokatbladet besøkte EFTA-domstolen tidligere i år. Til tross for at EØS-avtalens 129 artikler har forrang over våre nasjonale lover, har domstolen lite å gjøre. Juristene i EFTA-domstolen oppfordret norske domstoler og domstolslignende organer som Utlendingsnemnda og Konkurranselagenemnda til i større grad å vurdere muligheten for å be om rådgivende uttalelser fra domstolen i alle typer saker som gjelder tolkningen av EØS-avtalen.

NINA SCHMIDT

Nina Schmidt

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALIST

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Mobil: 482 28 776

JOURNALIST

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

REDAKSJONSRAÅD

Halvard Helle (leder)
Ina Lindahl-Nyrud
Emanuel Feinberg
Silje Christine Hellesen
Ragnhild Lunner

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

Kurset holdes i
Bergen, Oslo og
Tromsø

BLI OPPDATERT PÅ DET ÅRLIGE

AJOURFØRINGSKURSET

Her får du på kort tid ajourført dine kunnskaper på sentrale rettsfelt. Foredragene gir deg en god oversikt over hva som har skjedd innen rettsutviklingen og rettspraksis i løpet av det siste året. I år har vi i tillegg foredrag om fremtidsfullmakter, tryggere bolighandel, opphør av arbeidsforhold og styreansvar. Det er også satt av tid til et kjøpsrettslig tema. Vi håper vi ser deg!

Les mer om kurset, se programmet og møt foredragsholdere på jus.no.

JUS-KURS UT ÅRET

NOVEMBER

Drafting contracts in English
Personopplysninger i arbeidsforhold
Grunnkurs i byggekontrakter og entrepriserett
Det årlige ajourføringskurset i Bergen
Oppdatering for eiendomsmeglere
Det årlige ajourføringskurset i Oslo
Det årlige kurset i fiskeri- og havbruksrett
Sentrale emner i børs- og verdipapirrett
Det årlige pensjonskurset

13. NOV
13. NOV
14. NOV – 15. NOV
14. NOV – 15. NOV
18. NOV – 19. NOV
21. NOV – 22. NOV
21. NOV – 22. NOV
26. NOV
28. NOV

Profesjonell forhandling – vanskelige forhandlinger
Drafting and Negotiation International Contracts in English

DESEMBER

Innføring i ekspropriasjonsrett
Sakskostnader i forvaltningsretten
Det årlige ajourføringskurset i Tromsø
Sivilprosess – gjennomføring av rettssaker

28. NOV
28. NOV – 29. NOV
2. DES – 3. DES
5. DES
5. DES – 6. DES
4. DES – 12. DES

JUS JURISTENES
UTDANNINGSSENTER

Se kursoversikt og påmelding på jus.no

Vil bli størst i Norden

Schjødt slår seg sammen med det svenske advokatfirmaet Hamilton i Stockholm, og tar mål av seg til å bli Nordens største advokatfirma. Schjødt omsatte i fjor for 878 millioner kroner. Når Hamilton nå tar med sine 200 millioner i omsetning og blir en del av Schjødt-familien, ligger den totale Schjødt-omsetning an til å bli over én milliard kroner. Vår kommentator Erlend Wessel Carlsen tror det blir en bra match. – Det vil nok også kunne gi en boost at hele selskapet seiler under Schjødt-flagget i fremtiden, sier han.

NYTT OM FOLK

Første kvinnelige sivilombudsmann

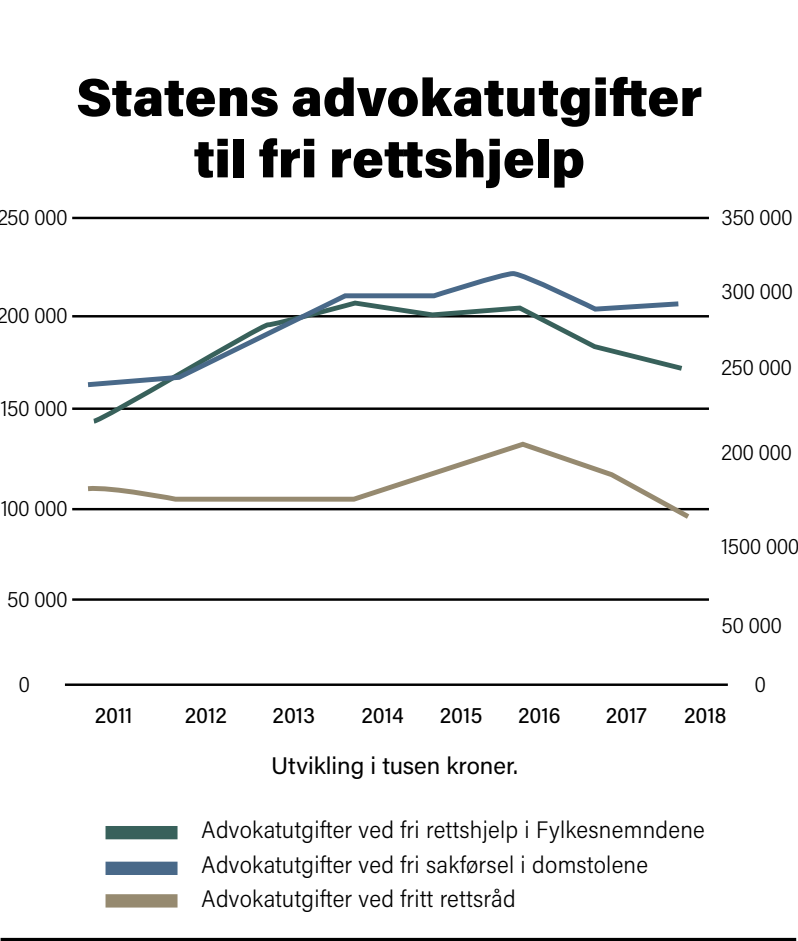
Hanne Harlem (54), kommuneadvokat i Oslo, er utnevnt til ny sivilombudsmann etter Aage Thor Falkanger, og starter i jobben 1. februar neste år. Harlem har hatt flere politiske toppposisjoner, blant annet som justisminister fra 2000 til 2001. Hun var også vært advokat hos Regjeringsadvokaten, styreleder i Helse Sør-Øst, og direktør ved UiO. Utnevnelsen har ført til protester fra Pressens offentlighetsutvalg og partiet Rødt. «Jeg har hatt roller som både advokat og som politiker tidligere. Nå går jeg inn i rollen som sivilombudsmann, og jeg gleder meg til å ha den rollen og passe på og ivareta individets rettigheter», uttalte Harlem til Medier24.

Hanne Harlem.
Foto: Arbeiderpartiet

67,8

Advokater som sogner til Vesterålen og Ofoten tingrett, og som i fremtiden må reise til Harstad til den nye Midtre-Hålogaland tingrett, vil måtte bruke 67,8 timer mer på å reise i året enn de gjør i dag, dersom Domstolkommisjonens forslag om sammenslåing blir en realitet. Timetallet tilsvarer ni hele arbeidsdager. Regnestykket forutsetter tjue besøk årlig i tingretten. Ved ti besøk blir ekstra reisetid 33,9 timer, og ved ett besøk 3,4 timer, ifølge beregninger gjort av advokat Frank Steiro på Sortland.

Kilde: Advokatforeningen

VISSTE DU AT...

Advokatforeningen godtar ikke Finansdepartementets lovforståelse i hvitvaskings-uenigheten med Tilsynsrådet, og har skrevet et notat til sine medlemmer om foreningens syn på saken. «For advokatene er dette et spørsmål av prinsipiell karakter. For borgerne vil Tilsynsrådets tolkning av unntakene i hvitvaskingsloven § 26 kunne medføre store inngrep i deres rett til konfidensiell juridisk bistand», heter det i kommentaren. Advokaters rapporteringsplikt er begrenset i samme omfang som den alminnelige beslagsadgangen og vitneplikten er begrenset i prosesslovgivningen, ifølge ekspertgruppen mot hvitvasking.

Lagdommer Per A. Jordal mener NOU-en er svak. Faksimile: Brønnøysunds Avis

Advokat Oddmund Enoksen svarer dommere som ønsker sammenslåing. Faksimile: Troms Folkeblad.

Ny domstolstruktur splitter

Forslaget om å slå sammen tingretter og jordskiftedomstoler har skapt stor debatt over hele landet.

TEKST: THEA N. DAHL

Tidligere sorenskriver i Brønnøy, Roald Tørrisen, skriver i Brønnøysunds Avis: «Jeg savner imidlertid en reell drøftelse av mulige andre måter å oppnå dette på, uten at det må medføre en rase-ring av domstols-Norge. Med en mindre storbytyngt sammensetning av kommisjonen er jeg overbevist om at slike alternativer ville ha fremkommet.» Mens Tørrissen mener det er viktigere for rettssikkerheten med nærhet mellom domstolen og borgerne, framfor nærhet mellom dommerne selv, taler andre sorenskrivere til fordel for kommisjonsforslaget.

Ingrid Johanne Lillevik, sorenskriver i Salten og Lofoten tingrett, Unni Sandbukt, sorenskriver i Nord-Troms tingrett, Kirsti Ramberg, sorenskriver i Trondenes tingrett og Rolf Selfors, sorenskriver i Alstahaug, Brønnøy og Rana tingrett, tar i Avia Nordland til ordet for at færre og større enheter vil styrke domstolene i Nord-Norge. «Det vil bidra til økt kompetanse, bedre samarbeid mellom domstolene og større slagkraft overfor myndighetene når det gjelder ressurtildeling. I tillegg vil det ha betydning for rekrutteringen til domstolene. Dersom dagens struktur, med mange små enheter blir

oppretholdt, kan det på sikt bidra til å svekke vår posisjon i kampen om ressursene og de gode søkerne.»

SPØR HVORFOR

Også i Drammen tingrett runger jastemmene, skriver Drammens tidende. – Den er bra fordi vi får større og mer robuste domstoler. Kvalitet og effektivitet må holdes opp mot tilgjengelighet, mener sorenskriveren Kristin Kjelland-Mørde. I Trøndelag er ikke alle nødvendigvis imot sammenslåing av domstolene. Derimot reageres det på hvilke domstoler som er foreslått sammenslått. Sorenskriveren i Inntrøndelag tingrett, Ivar K. Iversen, mener det vil være bedre å slå sammen Inntrøndelag tingrett med Namdal tingrett, framfor å etablere et hovedsete i Trondheim med kun en avdeling på Steinkjer. – En sammenslått Inntrøndelag tingrett vil med god margin møte de kravene som kommisjonen selv setter. Når det da heller ikke er noen økonomiske gevinster å hente ved en sammenslåing i Trøndelag, er det vanskelig å se en begrunnelse for å gjøre det, sier Iversen til Trønder-Avisa. Aslak Runde, partner og daglig leder i advokatfirmaet Thallaug på Lilleham-

mer, trommer sammen et «bredt utvalg av representanter fra Lillehammer og Gudbrandsdalen til et møte for å samle troppene». Målet er å hindre at tingretten på Lillehammer forsvinner. Som Advokatbladet har rapportert om før, er motstanden mot sammenslåing sterk på Sortland. «Vesterålen tingrett har vært truet av nedlegging siden jeg startet som advokat i 1997. Hver gang har politikerne på Stortinget kommet og reddet oss. Det blir spennende å se hva de gjør denne gangen», sier Trude Marie Wold til NRK. Hun er kretsleder i Midtre Hålogaland krets.

BRYTER FRISTER

Riksrevisjonens ferske undersøkelse av saksbehandlingstid og effektivitet i tingrettene og lagmannsrettene viser at mange domstoler bryter lovpålagte frister. Tjue tingretter hadde et effektiviseringspotensial på mer enn tjue prosent, ifølge undersøkelsen. Riksrevisjonen mener det bør jobbes for å få mindre overprøving i lagmannsrettene. «Det er behov for en kulturendring hvor advokater, påtalemyndighet og parter innstiller seg på at bevisene hovedsakelig skal presenteres i tingretten», heter det i rapporten. •

Advokater på offentlig salærsats tjener minst

Advokater som jobber på offentlig salærsats tjener vesentlig mindre enn andre advokater som jobber for det offentlige. Kommuneadvokatene krever i snitt 313 kroner mer pr. time, advokater hos Regjeringsadvokaten 410 kroner mer pr. time, og bobestyrere i konkursbo får 860 kroner mer pr. time.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Advokatbladet har innhentet opplysninger om timesatsene for kommuneadvokatene i landets fem største byer, hos Regjeringsadvokaten og ved Oslo byfogdembete.

Kommuneadvokatene i landets fem største byer har i gjennomsnitt en timesats på 1353 kroner ved føring av sak for kommunen. Høyeste er den i Stavanger, hvor advokatene får 1800 kroner, og lavest er den i Trondheim, hvor advokatene får 980 kroner. Regjeringsadvokaten tar på sin side 1450 kroner pr. time.

Trenger staten hjelp fra eksterne advokatfirmaer, betales mellom 1600 og 2500 kroner i timen, opplyser Regjeringsadvokaten.

I 2018 oppjustere Oslo byfogdembete timesatsen for bobestyrere i konkurs til 1900 kroner, og til 2530 kroner ved «særskilt krevende arbeid». Advokatfullmektiger får 1250 kroner som normalsats, og 1660 kroner pr. time for «særskilt krevende arbeid». Hensikten med satsøkningen var å beholde erfarne bobestyrere av god kvalitet, samt å sikre framtidig rekruttering.

Da forslag til statsbudsjett ble lagt frem

1. oktober, ble det klart at regjeringen kun foreslår å øke salærsatsen med en tjuekroning i 2020, til 1060 kroner.

– NOK ER NOK

Advokatforeningen har allerede lagt frem sine krav for 2021 til Justis- og beredskapsdepartementet: Etter snart tjue år med det foreningen mener er underregulering av satsen, krever den nå en timesats på 1530 kroner, at stykkprisforskriften må endres, at ubekvem arbeidstid må kompenseres, og at halveringen av reisegodtgjørelsen må reverseres.

– Vi har kommet til et stadium hvor nok er nok. Våre krav er ikke urimelige på noen som helst måte. Nivået vi legger opp til nå, er det nivået som staten betaler sine advokater når de møter den lille mann i retten. Det er et paradoks at staten betaler sine advokater godt, for så å finansiere advokatene på den andre siden mye lavere. Det tar seg ikke pent ut, sier Advokatforeningens leder, Jens Johan Hjort.

– Advokater som jobber på rettshjelpssats har over tid blitt avspist med veldig lite. De gjør

Offentlige timesatser 2019

”

Nivået vi legger opp til nå, er det nivået som staten betaler sine advokater når de møter den lille mann i retten.

gjennomgående mye mer arbeid enn det de får betalt for, og når de først får betalt, får de betalt for lite, mener Hjort.

BERG- OG DALBANE-POLITIKK

I rapporten «Rettshjelpsalæret 2019» fra Advokatforeningen, kommer det fram at omtrent femti prosent av advokatene som tar saker på fri rettshjelp, ønsker å ta færre av disse. De aller fleste begrunner dette med at sakene er for dårlig betalt i forhold til andre saker, og i forhold til oppdraget. Til sammenlikning er det kun elleve prosent som vil ta flere fri rettshjelpssaker, men ingen begrunner dette med økt lønnsomhet.

– Våre medlemmer vil ha en fornuftig lønn for det arbeidet de gjør for staten, og en sikkerhet for fremtidig lønns- og prisutvikling. Med den berg- og dalbane-politikken regjeringen fører, er det vanskelig for advokater å jobbe på rettshjelpssats, fordi de ikke har noen mulighet til å forutse hva fremtiden bringer, sier Hjort.

IKKE GEHØR

I fjorårets krav til Justisdepartementet, understreket Advokatforeningen viktigheten av likeverdighetsprinsippet, som de mener er «utfordret».

«Utviklingen i misforholdet mellom rettshjelpssatsen og timeprisen som det offentlige selv er villig til å betale for sin representasjon, gir rettssikkerhetsmessige utfordringer dersom vi legger til grunn at prisen på en advokat til dels er styrt av kvaliteten på advokattjenestene som tilbys. Det offentlige kjøper seg dermed bedre bistand enn den som tilbys borgeren.»

Foreningen krevde at salærsatsen økte med 29 kroner pr. time, samt at reisesalærkuttet måtte reverseres, og stykkprisordningen endret. Resultatet ble som kjent en økning på tjue kroner timen, mens de to andre kravene ikke ble innfridd.

– Advokatforeningen kan ikke fortsette å være så forsiktig i sine krav. Historien viser at man ikke får større gehør av den grunn. Samtidig må vi også være lydhøre for departementets reelle innvendinger, mener leder av Advokat-

foreningen Oslo krets, Else-Marie Merckoll.

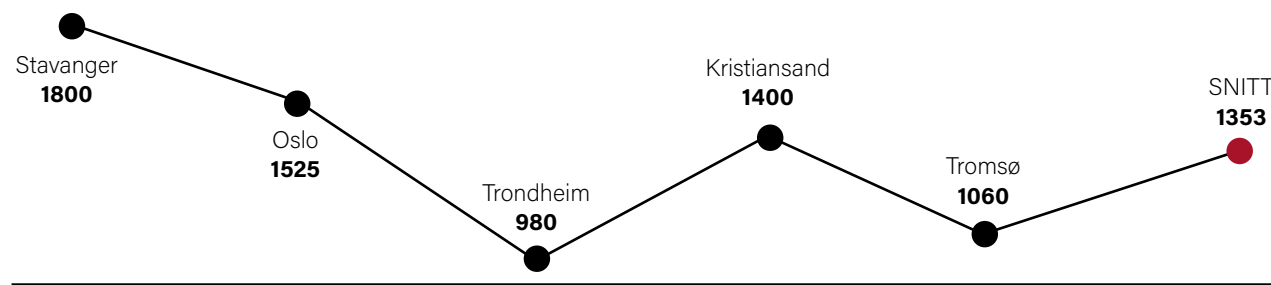
– TAR OSS IKKE PÅ ALVOR

Jens Johan Hjort mener det er umulig å vite hva Justisdepartementet legger vekt på i sine vurderinger.

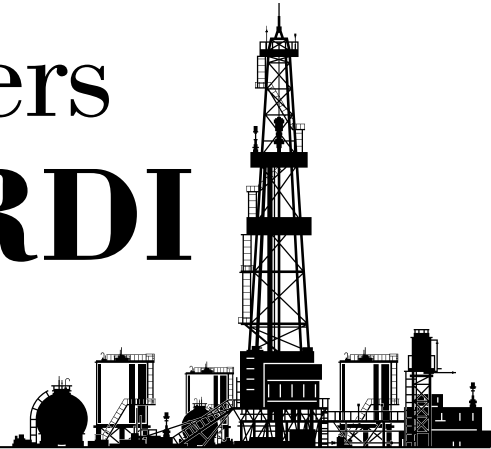
– Det oppleves ikke som om departementet tar oss på alvor. Det er vanskelig å se logikken fra år til år bak departementets budsjettvedtak. Det er umulig å se hva de legger vekt på. Les mer om Advokatforeningens budsjettkrav på Advokatbladet.no! •

ANNONSE

Kommuneadvokaters timesats ved føring av sak for kommunen

Forretningsadvokaters SAMFUNNSVERDI KARTLAGT

Forretningsadvokater har en like viktig rolle i samfunnsbyggingen som ingeniørene, bidrar med milliarder til stat og kommuner, og smører hjulene i norsk næringsliv, konkluderer en fersk rapport.

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

I rapporten *Forretningsadvokatenes verdi for næringsliv og samfunn* har analyseselskapet Menon Economics, på oppdrag fra Advokatforeningen, dokumentert forretningsadvokatfirmaenes samfunnsbidrag i økonomiske termer.

Rapporten ble presentert på Advokatforeningens arrangement Den store firmadagen i slutten av oktober, der ledelsen i landets førti største advokatfirmaer var invitert.

Opinionen, og også politikere, har liten bevissthet rundt forretningsadvokatenes rolle i samfunnet, ifølge rapporten.

— Forretningsadvokater har en svært viktig rolle på mange områder. For eksempel er olje- og energisektoren helt avhengig av juridisk infrastruktur, det samme er digitaliseringen av offentlig sektor og finanssektoren, sa Erland Skogli, partner i Menon Economics, da han la frem rapporten.

«I moderne tid har advokater hatt en viktig rolle i byggingen av landet; enten det er snakk om utvikling av store samfunnsprosjekter som norsk kontinentalsokkel og oljeeventyret, eller det dreier seg om å bygge en verdensledende velferdsstat med velfungerende juridisk infrastruktur», heter det i rapporten.

FINANSIERER DOMSTOLENE

Advokatbransjen omsatte i 2017 for nærmere 17 milliarder kroner. Samtidig skapte bransjen verdier for 13 milliarder kroner, samt 2,3 milliarder kroner for sine underleverandører, ifølge rapporten.

Forretningsadvokater som gruppe fortjener mer næringspolitisk fokus fordi den er en svært viktig motor i økonomien, påpekte Skogli fra Menon.

Faktisk bidrar bransjen med et beløp som tilsvarer nesten dobbelt så mye som domstolenes samlede

kostnad, som i fjor utgjorde 2,6 milliarder kroner.

— Advokatbransjens bidro i 2017 med 4,6 milliarder kroner til stat og kommune i skatter og avgifter. Forretningsadvokatene står for viktige bidrag til Norges sterke velferdsutvikling, sa Erland Skogli.

I arbeidet med rapporten har Menon Economics intervjuet både forretningsadvokater og deres kunder, samt hentet informasjon fra forskningsbasert, internasjonal litteratur.

— Forretningsadvokater er en del av rådgivernæringen i Norge, en næring som totalt omsetter for to hundre milliarder kroner årlig. Innenfor rådgivernæringen er det forretningsadvokatene som har størst verdiskapning pr. ansatt, noe som gjør den til en svært attraktiv næring. Dersom alle var forretningsadvokater i Norge, ville vi hatt et bruttonasjonalprodukt som var dobbelt så stort som i dag, sa Skogli.

— Norske politikere bør i større grad anerkjenne hvor viktige forretningsadvokatene er. Dere bør snakke mer om deres rolle. Selv små forbedringer i den juridiske infrastrukturen gir effekt på BNP, sa Skogli.

TAUSHETSPLIKT AVGJØRENDE

Som eksempel viste han til den betydningen advokaters taushetsplikt har for transaksjoner i næringslivet.

— Forretningsadvokater skiller seg fra alle andre finansielle rådgivere med dette helt spesielle tillitsforholdet til kundene. Kundene mener dette reduserer usikkerheten i selve transaksjonen, og at tillit til advokaten i en transaksjon er av avgjørende betydning.

Norge er ett av landene i verden med aller best juridisk infrastruktur. Norges rettsvesen er

Analytiker Bettina Eileen Engebretsen og partner Erland Skogli i Menon Economics står bak den ferske rapporten.

nummer to i verden på den såkalte Rule of law-indeksen, og Norge har en tredjeplass globalt på Verdensbankens Doing Business' oversikt over tid og kostnader knyttet til å løse juridiske konflikter.

Dette til tross, så blir Norge grundig slått i internasjonal konkurranse med Storbritannia. Der utgjør forretningsadvokatenes bidrag en mye større andel av BNP, ifølge Skogli.

ØNSKER DEBATT

I omstillingen Norge står overfor, vil forretningsadvokatene i årene fremover få en enda viktigere rolle, ifølge Menon.

— Forretningsadvokatene bygger landet, fortsatt med lov, og har en viktig rolle i den omstillingen samfunnet står overfor knyttet til velferd, klima, og presset på offentlig sektor. Mange bransjer ønsker å ta denne rollen. Derfor bør forretningsadvokatene være seg sin rolle bevisst, og diskutere den, slik at myndighetene forstår hvor mye de bidrar med av samfunnsøkonomisk verdi. Jeg håper denne rapporten kan gi dere noen verktøy i den diskusjonen med myndighetene, sa Skogli.

Ved å definere hva som er god næringspolitikk for forretningsadvokater kan bransjen jobbe for at norsk retts konkurranseevne kan økes i kombinasjon med eksport, mente han.

Menon-rapporten viser at norske forretningsadvokater er viktige for norsk næringsliv, understreker Merete Smith, generalsekretær i Advokatforeningen.

— De bidrar til at vi har et konkurransedyktig

næringsliv ved at det lages gode kontrakter, og sikrer etterlevelse av et komplisert lovverk, og utnytter sine rettslige posisjoner overfor utenlandske konkurrenter. De bidrar også til at det er lite konflikter i norsk næringsliv. Vi er vant til å se på forretningsadvokater som noe man dessverre må bruke penger på - mens de i realiteten er en viktig del av verdiskapningen og trykker norske investeringer, sier Smith. •

CASENE

Advokaters innflytelse på flere områder er utdypet i rapporten:

- I olje- og energisektoren trengs juridisk kompetanse for å håndtere konsesjoner, utbyggingsavtaler, seismikkavtaler, borekontrakter, krafthandel, forsikring osv.
- Immaterialrett, IKT og personvern: Advokater sikrer klientenes rettigheter, utarbeider lisens-, forsknings- og utviklingsavtaler, osv.
- Shipping er en av næringene som er mest avhengig av forretningsjuridisk bistand i det daglige, f.eks. til utforming av transaksjoner, kontraktsinngåelser, tvister, osv.
- Innen bank, finans og forsikring benyttes eksternt kapital mye for å finansiere prosjekter, og reguleringen er blitt strengere og mer detaljert. Advokater gir bistand til kredittsikring, kreditoravtaler, etc.
- Offentlige anskaffelser, statsstøtte og konkurranserett: Det offentlige handler for over 520 mrd. årlig, og innkjøpene må følge EU-rett og norsk anbudsrrett som advokater vurderer.

– Det kan være greit å minne om at politi- og påtalemyndighet har et budsjett på om lag tjue milliarder kroner, så her lar det seg gjøre å finne midler, sa Marius Dietrichson.

– Derfor er de ni kronene så viktige for oss

Rettshjelpssatsen har ikke ligget på et riktig nivå siden 2002, mener Advokatforeningen. Nå oppfordrer Marius Dietrichson alle advokater til å «pushe» politikerne og bidra til å snu den negative salærutviklingen.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

En helt avgjørende rettssikkerhetsgaranti i straffesaker er retten til betalt forsvarer. Skal den ordningen fungere optimalt, må erfarne og gode advokater finne det økonomisk forsvarlig å ta på seg disse viktige oppgavene.

Slik åpnet Marius Dietrichson, leder av Forsvarergruppen i Advokatforeningen, høstens forsvarerseminar på Sundvolden Hotel foran rundt 230 advokater, advokatfullmektiger, studenter og forelesere.

Han pekte på at det i store deler av Europa, og verden for øvrig, er slik at de erfarne straffettsadvokatene ikke arbeider på statens sats. De jobber privat og får betalt av den siktede.

– Vi skal hegne om vårt system her i Norge, hvor det er gode straffesaksadvokater – dere – som arbeider på straffesaksfeltet med straffesaksklienter på offentlige sats, sa han.

– FEIL AT SALÆRUTGIFTENE ØKER

I statsbudsjettet for 2020 foreslås det å øke rettshjelpssatsen med en tjuekroning, til 1060 kroner. Det er ni kroner mindre enn hva Advokatforeningen ba om, og Forsvarergruppen er klart skuffet.

– Vi får ikke ta del i den lønnsutviklingen resten av samfunnet har, og det er også under prisutviklingen. Prisutviklingen er på 2,1 prosent, lønnsutviklingen er på 3,2 prosent og vi ligger på ett-tallet.

– Det står i budsjettet at den langvarige trenden for statens advokatutgifter er voksende. Det er feil. Den går faktisk ned, eller den står i hvert fall stille. Hvis vi ser tilbake til 2011, er vi på omtrent samme nivå når det er justert for merverdiavgift. Sammenlikner vi fra 2017 til 2018, går det ned for

straffesaksadvokatene. For bistandsadvokatene har det derimot skjedd en fordobling siden 2011.

20-ÅRSJUBILEUM FOR UNDERREGULERING

Sist rettshjelpssatsen lå på et riktig nivå i, var i 2002, sa Dietrichson. Tar man utgangspunkt i dette, og fremskriver med lønnsutviklingen, bør satsen nå ligge på rundt 1500 kroner, mener han.

– Hvert eneste år underreguleres vi, hvert eneste år blir vi stående fast, mens alle andre drar videre. Da blir det etter mange år et stort gap, og derfor er de ni kronene så dramatiske for oss. Dette er noe vi skal ha, og vi slipper ikke taket. Vi prøvde å bli enige om en avtale, men det er ikke mulig fordi vi ikke har forhandlingsrett med departementet.

– DYTTE PÅ!

For 2021 ber Advokatforeningen om at rettshjelpssatsen økes til 1530 kroner, samtidig som at kravene om full sats for reisefravær og økning av flere stykkpriser opprettholdes. I tillegg ber foreningen om kompensasjon for ubekvem arbeidstid.

Det er på tide at også strafferettsadvokatene får en anerkjennelse for det arbeidet de gjør for de svakeste, for dem som er under straffeforfølgning, mener Dietrichson med en klar oppfordring til tilhørerne:

– Hvis dere kommer i kontakt med politikere, bør dere nevne dette. Dere bør nevne at staten selv mener at det kreves et beløp på om lag 1500 kroner pr. time for å drive et advokatkontor. Da er det for galt at de staten setter under forfølgning, og som trenger hjelp, ikke får den hjelpen de trenger. Det bør dere gi uttrykk for til alle politikere dere møter. Dytt på og dytt på – det er viktig. •

Hva med dem som ikke klarer å gråte, eller er flinke til å vise følelser, spurte Ellen Wessel.

– Gråt gir lavere straff

Gråter man i retten, øker troverdigheten, sa Ellen Wessel, førsteamanuensis ved Politi- og vitnepsykologi, under Forsvarerseminaret. Hun foreleste blant annet om hvordan troverdighet ofte feiltolkes som pålitelighet i rettsapparatet.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Si at en tiltalt i retten begynner å gråte når han forteller at han trodde kvinnen han er tiltalt for å ha voldtatt, likte litt røff sex. Da får han i gjennomsnitt to år mindre i straffeutmålingen sammenliknet med om tiltalte er helt nøytral i retten. Gråter offeret, øker det sannsynligheten for domfellelse – uavhengig om saken er svak eller sterk, sa Ellen Wessel.

Forskningen viser at det er en rekke grunner til at en troverdig forklaring er lite pålitelig, ifølge Wessel.

– De vanligste oppfatningene er at vi tror at manglende blikkontakt og flakking betyr lite troverdig. En nervøs person vurderes ofte som mindre troverdig, selv om det er ganske naturlig å være nervøs hvis man er tiltalt for noe, eller sitter overfor noen som har misbrukt deg grovt. En strukturert og konsistent fremføring oppleves troverdig, sa Ellen Wessel.

– Etnisk tilhørighet og alder påvirker troverdigheten. Taleforstyrrelser og pauser tolkes som usikkerhet, og kodes som lav troverdighet. Høy sosial status gir høyere troverdighet. Ser du også snill, pen og attraktiv ut, er det større sannsynlighet for å at du vil oppleves troverdig, sa hun.

Poenget er at ingen av disse tingene har noe med sannhet eller pålitelighet å gjøre, men det påvirker oss ubevisst, fortsatte Wessel.

– Førsteintrykket gjør noe med hvordan vi lytter, hva vi hører og hva vi er interessert i. Det fører til et selektivt informasjonssøk. I de rettslige prosessene er ikke dette noe særlig. Da ender man opp med å søke etter egne hypoteser og bekreftelser på dem, framfor å undre seg mer og å utforske.

– De vi har intervjuet mener reaksjoner som gråt viser følelser; tårer hos fornærmede vitner om smerte, mens tårer hos tiltalte vitner om innsikt. Denne effekten er så sterk at den overstyrer bevis. •

”
Gråter offeret, øker det sannsynligheten for domfellelse

Sa nei til egen forsvarerliste for barn

Advokat Marijana Lozic grep ordet under posten «åpen talerstol» for å lodde stemningen rundt å etablere en egen forsvarerliste for barneadvokater.

– Det har vært innspill fra en del barn under 18 om at forsvareren deres virker helt uinteressert og at de har dårlig kjemi. Er det stemning for en slik liste eller ikke, spurte hun, som selv satt i arbeidsgruppen som jobbet med retningslinjene for barn

i domstolene.

De som hevet stemmen for å svare på Lozics forespørsel, var samstemte i at dette er en dårlig idé.

– På veldig mange andre områder nå handler det om å spesialisere seg, og kan ikke sakene som involverer barn også ha en side til det, undret Advokatforeningens generalsekretær, Merete Smith.

– Vi er generalister og det skal vi være stolte av. Spesialiseringsbølgen

slår over oss på både godt og vondt. Om det ikke blir dette, blir det noe annet neste gang, og jeg tror det handler mer om at vi bør ha en tilnærming til dette på et mer generelt nivå, svarte Forsvarergruppens leder, Marius Dietrichson.

– Kanskje er det en bedre løsning at de mindreårige heller får god nok informasjon om at det er fritt forsvarervalg, og at de kan bytte forsvarer om de ikke er fornøyd, avsluttet Lozic. •

Marijana Lozic.

Klausuleringsdebatt: – ET PRESSMIDDEL FOR Å FÅ GJENNOMFØRT AVHØR

Forsvarsadvokatene mener politiet klausulerer for mye, og at det har vært en dramatisk utvikling de siste årene. Jørn Sigurd Maurud svarer på sin side at det finnes for lite dokumentasjon til at man kan slå fast at en uheldig praksis forekommer.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Min vurdering er at det klausuleres i altfor mange saker. Det klausuleres også altfor mange dokumenter i den enkelte sak, og det foretas ikke tilstrekkelig løpende vurdering av behovet, sa avtroppende styremedlem i Forsvarergruppen, Arne Gunnar Aas, under høstens forsvarerseminar.

Han fortalte at han har blitt mer og mer oppmerksom på hvilken betydning klausulering har for arbeidet forsvarerne skal utføre.

– Innsynsretten er rotfestet i mange viktige prinsipper. Det materielle sannhetsprinsippet, kontradiksjonsprinsippet, likhetsprinsippet, kontrollhensynene og ikke minst tilliten til prosessen. På den annen side har man hensynet til etterforskningen og at den ikke skal skades. Det er i avveiningen her at klausuleringen kommer inn.

– Nå er vi i en situasjon hvor saksdokumentene mer eller mindre tilhører politiet, hvor de kan diktere hvor, når og på hvilken måte dokumentene kan stilles til rådighet for forsvarer.

– KLAUSULERES ALTFOR MYE

Aas mener klausuleringsspørsmålet blir stadig viktigere etter hvert som forsvarerne kommer inn i straffesakene langt tidligere enn før.

– Etter den nye straffeprosessloven blir det

nærmest en hovedregel at forsvarer skal være tilstede under avhør. Jeg opplever at klausuleringen brukes som et pressmiddel for å få gjennomført nettopp et avhør av siktede.

Samtidig påpekte han at man kan ta klausulering til retten, men at det heller ikke er en enkel utvei.

– Derimot har jeg flere ganger opplevd å få dokumentene uten noen restriksjoner fra politiet når jeg truer med å begjære innsyn. Det gir meg en tanke om at de bruker klausuleringen i mye større grad enn det det er grunnlag for, sa Aas.

– SKAL IKKE VÆRE PASSIVE

Aas tror mye av klausuleringen skyldes at mange politiadvokater har et annet syn på hva som er forsvarerens oppgave.

– Vi skal ikke ha rollen som passiv tilhører i avhør, men tvert imot skal vi være aktive under etterforskning. Påtaleinstruksen snakker bare om siktedes rett til å ha med forsvarer, men vi har rett til å stille tilleggsspørsmål og til å kontrollere faktum som fremstilles. Det er en del av vår rolle.

– Hvis vi som forsvarere ikke snart retter oss i ryggen når det kommer til dokumentinnsyn, kommer det til å bli mer og mer klausulering, og vanskeligere og vanskeligere arbeidsforhold for oss.

Forsvarerne mener at deres klienter oftere og oftere nektes innsyn i saksdokumenter. Her Marius Dietrichson og Jørn Sigurd Maurud.

MANGLER EMPIRI

Jørn Sigurd Maurud, nå riksadvokat, men da leder av Oslo statsadvokatembeter, mener utfordringen er at det finnes for lite empiri om dette.

– Vi vet ikke om økningen er reell, selv om dere åpenbart mener det. Jeg er ikke så sikker på om påtalemyndigheten er helt enig.

Selv har han en følelse av at klausuleringen til tider også avhenger av hvem som ønsker innsyn, vurdert opp mot viktigheten av at klausulerte dokumenter ikke kommer ut.

– I tillegg er vi selvsagt opptatt av at forklaringen ikke skal bli påvirket av informasjon man har fått på forhånd. Ikke bare forklaringen fra den som er mistenkt, men det er andre hensyn her også – vitner, fornærmede, represalier og slike ting. Jeg vet at dere forstår at det innimellom er gode argumenter for å klausulere dokumenter, sa Maurud.

Samtidig oppfordret han forsvarerne til å samle klausuleringsbegrunnelser, slik at man kanskje etter hvert vil få nok dokumentasjon til å kartlegge en potensielt uheldig praksis.

– Jeg liker ikke at man klausulerer for sikkerhets skyld. Man skal ikke gjøre det, og utgangspunktet skal være det motsatte. Det skal være fullt innsyn, og det skal være en konkret begrunnelse for å nekte innsyn. Kan man ikke begrunne nektelse, må innsyn gis. •

Sitter i blinde

CATHRINE GRØNDAHL:

– Jeg tror mange opplever klausuleringen som en propp, som ikke bare er skadelig for klienten, men også for etterforskningen – ingen kommer videre. Dette er uheldig på mange måter, særlig for unge lovbrytere som må sitte der i blinde uten ordentlig veiledning.

Skummelt for unge

MARIJANA LOZIC:

– Mindreårige må få et særskilt fokus. Mange opplever det som kjempeskummelt når de ikke aner hva politiet vet. Når det er mindreårige involvert, er det mange andre hensyn som må vektlegges – ikke bare påtalemyndighetens arbeid og etterforskningstaktikk.

– Huskekonkurranse

ANDERS BROSVÆET:

– Jeg har også sett en klausuleringstendens i de store sakene, og det virker på meg som klausuleringen til tider handler om at man ikke søker å få en sann forklaring, men man søker å sette siktede i en felle. Særlig gjelder det klausulering av informasjon som har vært kjent for siktede tidligere, eksempelvis fra siktedes egen Outlook-kalender. Det blir en huskekonkurranse, og det gir ingen merverdi til etterforskningen.

– Uriktig forståelse

JOHN CHRISTIAN ELDEN:

– Mange etterforskere har en tanke om at det er bra at siktede avhøres uten at de har innsyn i saksdokumenter. Det er helt uriktig. Det er nettopp for å få en riktig sak plassert, og for å få en sannferdig forklaring, at innsyn er viktig.

Tar ikke imot

TRYGVE STAFF:

– Jeg tar prinsipielt ikke imot klausulerte dokumenter. Jeg har gjort det én gang, og det var guffent å vite noe jeg ikke kunne fortelle klienten. Vi forstår ofte hva saken handler om uansett, hvert fall i stor grad. Jeg ønsker et klientforhold som er åpent og fortrolig, og det fungerer.

– Ikke vår jobb

FRODE SULLAND:

– Min opplevelse er at det har vært en dramatisk endring, særlig de siste ti årene. Jeg har opplevd at politiet sier at den frie forklaringen får mindre betydning så lenge siktede har innsyn i saksdokumentene. Det er uttrykk for en holdning som egentlig er bakgrunnen for dette. Jeg tror også at den utstrakte tilståelsesrabatten har blitt irriterende for en del. Dermed kan man taktisk forsøke å hindre at noe kan betraktes som en tilståelse fordi den kommer etter at man har fått innsyn i saksdokumentene. Det blir sabotasje. Det er ikke vår jobb å undersøke klausuleringspraksisen. Det må politi- og påtalemyndighet gjøre.

Å KLAUSULERE
= Å skjule noe for innsyn

NAV-direktør Sigrun Vågeng og riksadvokat Tor-Aksel Busch på pressekonferansen om NAV-skandalen.
Foto: Terje Pedersen, NTB Scanpix

Innebygget motvilje mot å ta spørsmål til EFTA-domstolen

Staten setter seg ofte på bakbeina når det blir foreslått å be EFTA-domstolen om veiledning, mener Arntzen De Besche-partner Espen I. Bakken. Det er regjeringsadvokaten helt uenig i.

TEKST: THEA N. DAHL

I slutten av oktober ble det kjent at Norge står overfor en enorm rettshistorisk skandale. 36 uskyldige personer er blitt uriktig dømt til fengsel for trygdebedrageri. 2400 NAV-vedtak skal være fattet på feil grunnlag siden 2012, og av disse skal minst 48 uriktige bedrageridommer være avsagt. Kanskje er dette bare toppen av isfjellet, og kanskje strekker skandalen seg enda lenger tilbake i tid.

— Jeg reagerer jeg på at det fremstilles som om dette er veldig komplisert. Det gjør det ofte når man tar feil, men jussen på dette området er ikke spesielt vanskelig. Trygdeforordningen er norske myndigheter nødt til å gjennomføre — og den er korrekt gjennomført, men håndhevet galt, sier partner i Arntzen De Besche, Espen Bakken.

- MOTVILJE

Domstolloven § 51 a sier at en norsk domstol kan be EFTA om en rådgivende uttalelse ved tolknings-spørsmål av en EØS-rettslig bestemmelse. Dette skjer ofte etter initiativ fra en av partene.

— Jeg opplever at staten har en innebygget motvilje mot å gjøre det, fordi de angivelig mister noe av kontrollen over utfallet av saken. Det gjelder ikke bare trygderettslige spørsmål, men er mer en generell utfordring, mener Bakken.

Til EFTA er det typisk Trygderetten som ville forelagt et tolkningsspørsmål om trygdeforordningen, men:

— Hvis man selv mener at EØS-retten på området er avklart, er det i utgangspunktet heller ingen grunn til å henvende seg dit. Trygderetten har et selvstendig ansvar, og jeg vil si at de har tatt det ansvaret ved å være tydelige i sine kjennelser — det er NAV som ikke har fulgt opp saken fra sin side. Trygderetten er veldig tydelig, mens NAV er av en annen oppfatning, uvisst av hvilken grunn, sier Bakken.

IKKE ENIG

Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted er ikke enig i Bakkens påstand om at staten kvier seg for å ta EØS-rettslige spørsmål til EFTA-domstolen.

— Nei, det stemmer ikke. Vårt kontor har helt siden 1994 løpende ført en rekke saker der norske domstoler har bedt om rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen. Vi har ingen generelle eller prinsipielle motforestillinger mot det. Tvert imot — hvis en sak virkelig reiser uavklarte EØS-rettslige spørsmål som vil kunne ha betydning for utfallet, så er vi enige i at den bør forelegges for EFTA-domstolen, sier Sejersted. •

Espen I. Bakken har bakgrunn fra både EFTA og EFTAs overvåkningsorgan ESA.

Foreslår å endre RGA i kjølvannet av NAV-skandalen

- Manglende spesialisering er en av årsakene til NAV-skandalen.
- Advokatstanden bør diskutere om Regler for god advokatskikk (RGA) bør endres, slik at det blir vanskeligere for advokater å påta seg oppdrag der de ikke har god nok kompetanse.
- Ordningen med faste forsvarere bør skrotes.

TEKST: NINA SCHMIDT

Ordene kommer fra advokat Olav Læg Reid i advokatfirmaet Advisio i Oslo. Han er spesialist i trygderett, og sitter i Advokatforeningens lovutvalg for velferdsrett.

Han understreker at han uttaler seg på egne vegne.

— Jeg vil kaste ut en brannfakk. Jeg mener at advokater må bli mer forsiktige med å påta seg oppdrag dersom de ikke kjenner spesiallov-givningen som tiltalen er basert på. Rettssamfunnet blir stadig mer spesialisert og komplekst; kanskje burde RGA vært strammere. Kanskje det er behov for en materiell endring i reglene, sier Læg Reid.

Disse spørsmålene bør bli gjenstand for en bred debatt blant advokater, mener han.

— Er det forsvarlig å ha generalister på forsvarersiden? Man kan godt ha det på dommersiden, men dommerne vil være avhengige av at advokatene har kunnskap om det spesialfeltet som saken gjelder, og vil trenge hjelp fra dem. Deler av forklaringen på problemene som har oppstått i NAV, er at påtalemyndigheten ikke har spesielt greie på trygderett, og vi har en ordning med faste forsvarere som oppnevnes i kreti og pleti av saker. Man kan ikke oppnevne en generalist i en sak som dreier seg om et spesialfelt, sier Læg Reid.

Etter hans oppfatning, bør ordningen med faste forsvarere opphøre.

— Eller i alle fall begrenses til kurante saker i kjerneområdet for strafferettspleien.

Advokat: - Kunne ikke handlet annerledes

Advokat Solveig Høgtun i Elden var prosessfullmektig i to av sakene i Oslo tingrett der NAV erkjenner at de tiltalte ble uskyldig dømt. Hun synes det er uforståelig at praksisen ikke opphørte med en gang Trygderetten kom til at NAV tolket regelverket feil.

— De mest ressursvake rammes, men likevel får praksisen skure og gå i flere år, til tross for at Trygderetten mente at NAV tok feil. Hvorfor ble ikke Trygderettens lovforståelse kommunisert ut, for eksempel i et nyhetsbrev? For meg er dette uforståelig, sier Solveig Høgtun.

Som advokat har hun ikke hatt anledning til å handle annerledes enn hun har gjort, mener Høgtun, og minner om at advokater absolutt ikke kan jobbe så mye de ønsker med sakene.

— Alt du gjør i denne type saker er

på stykkpris. Som i alle andre saker kan vi jobbe skjønnsmessig, men da krever reglene at arbeidet skal være «nødvendig og rimelig». Man må altså ha en foranledning for å undersøke nærmere, sier Høgtun.

— Betalingen vi får gir oss ikke grunnlag for å gå ytterligere i dybden. Vi må kunne forutsette at myndighetene tolker EØS-reglene riktig, og instruerer riktig, sier Høgtun.

Saken er beklagelig på alles vegne, mener hun.

— Man må spørre seg; hvem er nærmest til å undersøke om et regelverk tolkes riktig, og hvem har ressursene? Det har ikke klientene, og ikke advokatene. Nå må sakene gjenopptas, slik at de rammede kan bli renvasket, og få erstatning og tilbakebetaling av urettmessige tilbakebetalte beløp, sier Høgtun.

— Saken er en tragedie, sier Solveig Høgtun.

”

Frustrerende ikke å bli med
prosjekter helt til mål.

Anne Therese Bogen

— ARBEIDSVILKÅR —

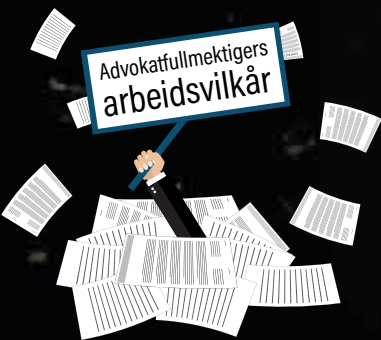

**– Regelverket burde i større grad
tillate den enkelte selv å bestemme
hvor mye de ønsker å jobbe**

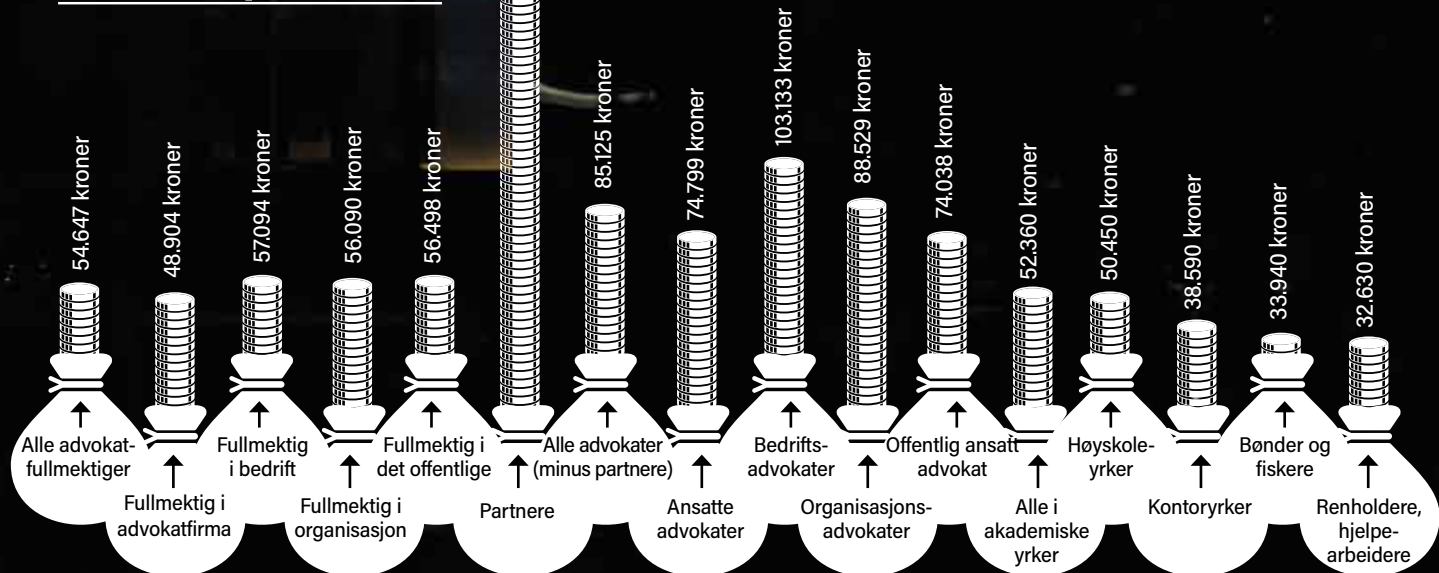
Høyt tempo og sterke møter med mennesker i krise. Oppdrag med økonomiske verdier bortenfor fatteevne. Advokatbransjen krever mye av alle som jobber der. Har firmaene nok fokus på arbeidsbetingelsene til advokatfullmektigene?

TEKST: NINA SCHMIDT og THEA N. DAHL

Snittlønn pr. måned

Kilde: SSB og Advokatforeningens lønnsundersøkelse

” Vi får tilbakemeldinger fra flere av våre advokatfullmektiger om at de gjerne skulle ønske seg et litt mer fleksibelt regime

Advokatfullmektigers arbeidsbetingelser har i år vært tema i sosiale medier, og blant mange yngre advokater (se egen sak). Mens noen hevder at arbeidsdagene blir for lange og betalingen for dårlig, forteller andre om ordnede forhold og gode overtid- og avspaseringsordninger.

Advokatfullmektiger hadde i 2018 en gjennomsnittlig årslønn på 655.759 kroner, og tjener bedre enn snittet for alle aldersgrupper i akademiske yrker. Mange fullmektiger har overtid innbakt i lønnen.

Mens enkelte fullmektiger gjerne skulle ha jobbet mer, mener andre at de jobber for mye. Mange tar til orde for at arbeidstidsbestemmelsene er for stivbeinte.

Advokatbladet har sendt spørsmål om arbeidsbetingelser for advokatfullmektiger til en rekke advokatfirmaer i Oslo og rundt om i landet.

SAVNER FLEKSIBILITET

Wikborg Rein, Schjødt, Wiersholm og Thommessen mener alle at arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid burde ha gitt flere muligheter.

— Vi tror det hadde vært fornuftig om bestemmelsene hadde vært mer fleksible, sier pressekon-

takt, advokat og partner Per M. Ristvedt i Schjødt.

Advokatfirmaet Wiersholm mener at spesielt reglene om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden burde ha vært mer smidige.

— Taket på antall arbeidstimer i løpet av et år fungerer godt, men i perioder, særlig i forbindelse med store rettsaker, hadde det vært fordelaktig med et regelverk som la mer til rette for kortvarige, arbeidsintensive perioder, sier Christine Liæker Lindeberg, markeds- og kommunikasjonsdirektør i Wiersholm.

Thommessen løser den varierende arbeidsbelastningen for advokatfullmektiger med maksimal gjennomsnittsberegning av overtid.

— Dette gir noe mer fleksibilitet i arbeidstiden i de periodene det er behov for det. Medarbeiderne har fleksibilitet til å styre sin egen arbeidstid ut fra de prosjektene og fristene de har i hverdagen, og oppfordres til å gå hjem eller arbeide kortere dager etter særlig arbeidsintensive perioder, sier HR-sjef Anne Therese Bogen.

MÅ GÅ HJEM

Men arbeidsmiljølovens krav oppleves av enkelte som for firkantet, opplyser hun.

— Vi får tilbakemeldinger fra flere av våre advokatfullmektiger om at de gjerne skulle ønske

seg et litt mer fleksibelt regime, og at det tidvis er frustrerende ikke å kunne bli med i prosjekter helt til mål for viktig læring, og at regelverket i større grad burde tillate den enkelte selv å bestemme hvor mye de ønsker å jobbe, sier Bogen.

Også fungerende COO i Wikborg Rein, Heidi Skuterud, forteller at firmaet opplever at loven legger begrensninger på arbeidet som ikke er tilpasset firmaets arbeidssituasjon.

— Dette kan oppleves som frustrerende også for den enkelte ansatte som i ytterste konsekvens må tas av spennende saker, fordi de har jobbet utover rammene i loven, sier Skuterud.

I Schjødt opplyses det at fullmektigene i snitt arbeider rundt førti timer pr. uke. I Wiersholm arbeider fullmektigene 43 timer i uken i snitt, ferier ikke iberegnet.

— Alle fullmektiger og advokater skriver timer for alt arbeid de utfører i løpet av dagen, det være seg klienttid eller tid brukt på interne prosjekter, markedsføring, kurs og opplæring, sier HR-sjef Bogen i Thommessen.

OVERTID INNBACT

Både i Schjødt, Thommessen og i Wiersholm dekker fastlønnen et visst antall overtidstimer for advokatfullmektigene.

Schjødt opplyser at fullmektiger får betalt for pålagt overtid, og at fleksitid og avspasering avtales med avdelingsleder, hvis det er grunnlag for det.

På spørsmål om hvordan fleksitid og avspasering håndteres i Wiersholm, svarer Christine Liæker Lindberg at arbeidshverdagen generelt er fleksibel.

— Vi har en kjernetid, men de ansatte velger til en viss grad selv når de ønsker å arbeide utover den oppsatte kjernetiden. Avspasering søker de ansatte om via vårt HR-system, som godkjennes av leder og HR, dersom man har opparbeidet overtidstimer som kan tas ut som avspasering, sier hun.

Hun opplyser at fullmektigene får betalt for overtid.

Wikborg Rein jobber også for å tilby fleksibilitet til sine ansatte.

— Wikborg Rein er selvsagt opptatt av å følge gjeldende lover og regler også når det gjelder arbeidstid. Vi bruker mye tid på å følge opp arbeidsbelastningen til våre ansatte, og vi tilstreber å jevne ut belastningen så langt det er mulig, samt å legge til rette for ekstra fri etter ekstra travle perioder, sier Heidi Skuterud. •

– Overtidstillegget skal alltid utbetales

I Juristforbundets lønnsundersøkelse for 2018 kom det frem at 27 prosent av nyutdannede jurister i privat sektor ikke får overtidsbetalt de første fem årene.

TEKST: NINA SCHMIDT og THEA N. DAHL

”
Jeg synes det er provoserende når partnere og prinsipaler hever millionlønninger, samtidig som advokatfullmektiger unndras sin rettmessige overtidsbetaling

Manglende overtidsbetaling har vært tema for unge advokater i Nord-Norge tidligere i år. I et intervju med Advokatbladet i sommer, fikk styremedlem Birte Hansen Nordgård i Troms krets spørsmål om hva som er det viktigste spørsmålet på agendaen for unge advokater i Tromsø akkurat nå.

Hun svarte «den pågående debatten om (manglende) overtidsbetaling og (mis)bruken av begrepet «særlig uavhengig stilling» på fullmektiger.»

Hverken styret i Troms krets eller styret i Yngre Advokater i Troms krets ønsker å kommentere saken ytterligere.

Advokat Sigurd E. Kinge, som er advokat i NHO Arktis i Tromsø, NHOs regionforening for Svalbard, Troms og Finnmark, har engasjert seg i saken. Han presiserer at han selv jobber under ordnede forhold.

– Jeg synes det er provoserende når partnere og prinsipaler hever millionlønninger, samtidig som advokatfullmektiger unndras sin rettmessige overtidsbetaling. Det er skadelig for advokatstanden når NRK og større medier rapporterer at vår bransje er blant de dårligste i klassen når det gjelder å følge lovpålagte lønnsbetingelser for nyutdannede. Det påvirker vårt renommé, sier Kinge,

og viser til Juristforbundets undersøkelse, som ble omtalt blant annet i NRK.

KONKURRANSEVRIDNING

Overfor Advokatbladet peker han på tre forhold som han mener er problematiske, og viktige å gripe fatt i.

– Konkurransenvriddningen som skjer som følge av at enkelte arbeidsgivere som bryter arbeidstidsbestemmelsene, kommer bedre ut økonomisk enn konkurrenter som følger arbeidsmiljøloven. At advokatfullmektigene ikke befinner seg i en reell forhandlingsposisjon vis-a-vis sine arbeidsgivere. Og at manglende overtidsbetaling og feil stillingsbetegnelse er brudd på de ufravikelige reglene i arbeidsmiljøloven, sier Kinge.

BER OM SKJERPING

– Bransjen bør skjerpe seg. Vi som bransje kjenner loven, og vi vet bedre. Vi kan ikke skylde på rettslig villfarelse, sier Sigurd E. Kinge.

Han forteller at han kjenner til lønnsordninger for advokatfullmektiger der det bakes inn for eksempel to hundre overtidstimer årlig i fastlønnen.

Arbeidsmiljøloven gir rom for den fleksibiliteten mange ønsker seg, påpeker han.

– Man kan for eksempel bruke gjennomsnitts-

beregninger, og mye overtid kan avspaseres. Men overtidstillegget skal uansett alltid utbetales. Arbeidsgivere som ikke ønsker at ansatte skal jobbe overtid, står i sin fulle makt til å begrense det i kraft av arbeidsgivers styringsrett, sier Kinge.

I arbeidet med denne artikkelen har Advokatbladet snakket med både partnere, advokater og advokatfullmektiger i forskjellige firmaer om advokatfullmektigers arbeidsbetingelser. Flere forteller om forhold de mener bør forbedres.

Oppsummert fortelles det om innbakt overtid som resulterer i lav timelønn fordi fullmektiger jobber mer enn forventet. Om overtid som aldri rapporteres fordi den må forhåndsgodkjennes av ledere med ulik oppfatning av hva som regnes som overtid. Om avspaseringstimer som forsvinner fordi man ikke rekker å ta ut timene før de strykes. Og at misbruk av stillingsbetegnelsen «særlig uavhengig stilling» forekommer. •

TIPS OSS!

Skriv til redaksjonen@advokatbladet.no

– Uforutsigbarheten ER VERST

På Jodel, en app der brukerne kan snakke sammen anonymt, har arbeidsbetingelser for advokatfullmektiger vært et tema i høst.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Fra gruppen @jussen har Advokatbladet hentet denne diskusjonen:

«Hva er vanlige arbeidstider for fullmektiger i de store firmaene? Jobber dere i helger også», spør en bruker.

«Ofte 12-timers dager, også helger», svarer en annen bruker.

«Løgn. 12 timer + helger er IKKE det som er vanlig. Når det er sagt, varierer det fra firma til firma, og hvert firma har perioder hvor arbeidsomfang kan toppe seg», svarer @2.

Bruker ber om «erfaringer fra noen som jobber der selv eller kjenner noen fullmektiger der godt. Ikke rykter.»

«40 timer i uken er utgangspunktet. 50 skjer ganske ofte. 60 når det blåser godt, opptil 80 på det aller verste», svarer @4.

– VARIERER MELLOM FIRMAENE

«Jobber i mellomstort (typ topp 10) og jobber normale arbeidsdager med mindre det er noe spesielt. Mitt inntrykk er at det varierer mye mellom firmaene. Veldig viktig informasjon når en velger arbeidsgiver», svarer @5.

«Anyway, jobber i et av de 10 største. Snitt på 50 timer på blokk i uken, så reelt sett en del mer. Jobber sjelden helg. Jobber nok litt mer enn snittet blant flm-her», skriver @9.

«Har for øvrig betalt overtid, og mulighet for avspasering. Synes ikke arbeidsmengden i seg selv er særlig problematisk, men mangelen på forutsigbarhet er det.»

«Helt enig med deg @ 9. Det er uforutsigbarheten som er problematisk», svarer @6.

– Advokatbransjen har det såpass greit at de få problematiske tingene som gjenstår i vår bransje, må det være lov å snakke om, sier Sigurd E. Kinge.

”

Jeg vil driste meg til å si at en advokatfullmektig som regel har en særlig avhengig stilling - ikke uavhengig

- Dårlig tilpasset advokatbransjen

Arbeidsrettsadvokat Ole André Oftebro i advokatfirmaet Ræder mener reglene for arbeidstid i henhold til arbeidsmiljøloven er for rigide. Advokatyrrket kjennetegnes av nødvendigheten av å jobbe til man er ferdig, påpeker han.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Han er leder for faggruppen arbeidsrett i Ræder, og holder ofte kurs om unntaket for «særlig uavhengig stilling», og andre arbeidsrettsspørsmål. — Normal maksimal arbeidstid er førti timer i uken, og maks ni timer pr. dag. Arbeid utover dette er i utgangspunktet overtidsberettiget. Man kan avtale avspasering, men også da har man krav på minimum førti prosent overtidstillegg for overtidstimene man faktisk har jobbet. Disse reglene gjelder det store flertall av ansatte, sier Oftebro. Han tillegger at det er to unntak i arbeidsmiljøloven; ledende stillinger og særlige uavhengige stillinger.

KUN UNNTAKSVIS

— Når det gjelder særlige uavhengige stillinger, er det ikke hvordan stillingen fremstår utad som skal vektlegges, men hvilket innhold stillingen faktisk har, og det rettslige forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. For en advokatfullmektig, som er underlagt tilsyn og kontroll av en prinsipal, vil det kun unntaksvis være tale om særlig uavhengig stilling. Rettslig sett opptrer fullmektigen under prinsipalens ansvar. Dersom fullmektigen opptrer særlig uavhengig kan det skyldes at prinsipalen ikke gjør jobben sin.

— Jeg vil driste meg til å si at en advokatfullmektig som regel har en særlig avhengig stilling - ikke uavhengig, sier Ræder-partneren.

Fullmektiger som er spesialisert over flere år innenfor ett fagområde, men som ikke har fått bevilling på grunn av manglende prosedyreerfaring, vil ifølge Oftebro derimot kunne kvalifisere-

Han mener dagens arbeidsmiljølov er dårlig tilpasset advokatbransjen.

MÅ BLI FERDIG

— Advokatyrrket kjennetegnes av ujevn arbeidsbelastning. Før store rettssaker eller store prosesser er det nesten ingen grense for hvor mye man kan jobbe. Man jobber til man er ferdig. Arbeidsmiljøloven har ikke tatt høyde for denne typen yrker, der kunden har høye forventninger til rask responstid, også om kvelden og i helgene. Selv om man prøver å skjerme fullmektigene, vil de flinkeste kandidatene jobbe mye mer enn de har lov til, fordi de gjerne synes det er morsomt å bli involvert i store og spennende oppdrag, sier Oftebro. Ifølge ham løser de fleste forretningsadvokatfirmaer problemstillingen ved å inngå avtale om gjennomsnittsberegning, gjerne med en tariffavtale i bunn.

— Da inngår man en avtale om at arbeidstiden skal vurderes gjennom et helt år i stedet for én uke. Dermed kan man i perioder jobbe utover arbeidsmiljølovens bestemmelser, så lenge man jobber tilsvarende mindre i andre perioder. I perioder vil du da kunne jobbe opptil 12,5 timer i løpet av et døgn, eller 48 timer i løpet av sju dager, sier Oftebro.

Selv om han ønsker oppmykning, mener han det er viktig med et regelverk som følges.

— Er det noen som bør holde seg innenfor loven, så er det jo advokatfirmaer. Selv de flinke som vil jobbe mye, er nesten alle mer opptatt av å ha et liv utenfor jobb enn det som var tilfellet tidligere. Vi må sikre at både kvinner og menn kan jobbe seg oppover, og at advokatfirmaene i større grad klarer å holde på kvinner etter fullmektigperioden. Da kan ikke normalen være å tilbringe halve døgn på kontoret, selv om det unntaksvis ikke er til å unngå, sier Oftebro. •

Arbeidsrettsadvokat Ole André Oftebro

Vi samlet Espen Andreas Volden, Anne Gøril Dyrnes Brørs, Nina Bruaas, Juni Solbrække og Aurora Lindeland Geelmeyden til en samtale om advokatfullmektigers arbeidsvilkår.

- Lett å undervurdere hvor sårbar man er som advokatfullmektig

Advokatfullmektiger er glade for fleksibiliteten yrket gir, og mener det er litt «name of the game» at dagene av og til blir lange. Men de synes det er greit at det finnes regelverk å forholde seg til.

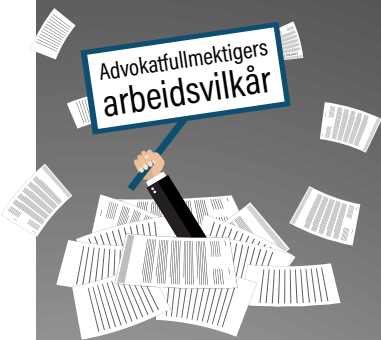
TEKST: HENRIK SKJEVESTAD FOTO: GEIR EGIL SKOG

— ARBEIDSVILKÅR —

Bla om og møt de 5 fullmektigene

Overtid er ikke noe som blir pålagt oss, slik jeg vet det blir en del andre steder.

– NINA BRUAAS I HELP

Man kan jo ikke akkurat ringe retten å si at man ikke kan møte i morgen, fordi man ikke er forberedt.

– AURORA LINDELAND GEELMEYDEN
I ADVOKATFIRMAET SULLAND

Hos oss tror jeg nok advokatfullmektigene som til tider jobber mye, gjør det fordi de legger et stort press på seg selv.

– JUNI SOLBRÆKKE I HJORT
ADVOKATER

Ofte blir det lange arbeidsdager. Samtidig har vi stor frihet.

– ESPEN ANDREAS VOLDEN
I LUND & CO.

Når jeg er ferdig med en rettssak er det beina på bordet, da avspaserer jeg gjerne.

– ANNE GØRIL DYRNES BRØRS
I WIERSHOLM

Advokatbladet har tatt en prat med fem unge fullmektiger i advokatbransjen for å høre hva de mener om vilkårene i bransjen og livet som advokatfullmektig.

Juni Solbrække har jobbet et drøyt halvår i Hjort.

– På den ene siden kan man si at vi som er advokatfullmektiger er ressursterke, nyutdannede jurister, som ikke nødvendigvis er i kjernegruppen av dem som er ment å skulle vernes av arbeidsmiljøloven. Likevel undervurderer man kanskje hvor sårbar situasjon man er i som nyutdannet i et hierarkisk system som gjerne advokatfirmaene er, sier Solbrække.

Hun arbeider i firmaets arbeidsrettsavdeling.

– Hos oss tror jeg nok advokatfullmektigene som til tider jobber mye, gjør det fordi de legger et stort press på seg selv. Kanskje trenger man lover og tariffregler for å verne dem litt mer enn det de selv innser å ha behov for, sier Solbrække.

FART OG SPENNING

I Hjort har de ansatte tariffavtale med avtalt overtidbetaling.

– I advokatbransjen kunne flere benyttet muligheten til å inngå tariffavtaler med de ansatte. Mitt inntrykk er at det er veldig lite utbredt, sier Solbrække.

At arbeidstempoet er høyt som advokat, er litt «name of the game», mener hun.

– Noe av grunnen til at folk tiltrekkes av advokatyrket er jo nettopp at det er et yrke med fart og spenning. Jeg tror nok også at dette er en god holdning hvis du har lyst til å jobbe som advokatfullmektig. Samtidig bør arbeidsgiverne være gode til å legge begrensninger på dem som blir litt vel ivrige, presiserer Hjort-fullmektigen.

Også Nina Bruaas i Help erkjenner at jobben innimellom krever lange dager.

– Samtidig har vi i Help en ganske fleksibel jobbhverdag, der vi kan planlegge mye av dagene selv. Overtid er ikke noe som blir pålagt oss, slik jeg vet det blir en del andre steder. I Help

har vi vår egen portefølje, og våre egne saker, og styrer mye selv, sier Bruaas.

Hun oppfordrer advokatfirmaene til å følge opp fullmektigene på en skikkelig måte.

OPPSLUKT I JOBBEN

Anne Gøril Dyrnes Brørs har nettopp fått advokatbevilling, og jobber med prosedyre og tvisteløsning i Wiersholm.

– Jeg går mye i retten, og en rettssak er veldig arbeidskrevende i en begrenset periode. Man blir fort litt oppslukt av jobben – på en positiv måte. Reglene for arbeidstid er ganske strenge pr. uke, mens på årsbasis opplever jeg reglene som greie å holde seg innenfor, sier Brørs.

Wiersholm har et system der lederen og HR blir varslet hvis ansatte nærmer seg grensen for lovlig arbeidstid, og gjør da tiltak for å unngå å overskride arbeidstidsbestemmelsene.

– Når jeg er ferdig med en rettssak er det beina på bordet, da avspaserer jeg gjerne. Det er veldig greit at det er et regelverk å forholde seg til, men jeg

synes det burde vært tillatt med mer fleksibilitet i kortere perioder. Advokatyrket er jo ofte litt av og på, sier Brørs.

Hun er glad for å kunne utnytte fleksibiliteten man har i advokatyrket

– Så lenge jeg leverer det jeg skal, er det ikke viktig når jeg kommer og går fra kontoret. Men det er nok litt typisk at ferske fullmektiger tenker at advokatlivet dag inn og dag ut krever lange arbeidsdager. Realiteten er at arbeidsgiver er opptatt av at man leverer det man skal, ikke hvor lenge man sitter på kontoret. Jeg synes det er fint å kunne gå klokken to en dag jeg har en rolig dag. Erfaringen min er at det bør vi også gjøre, når vi jobber mye ellers, sier Brørs.

– KAN JOBBE PÅ TOGET

Også Espen Andreas Volden fra Lund & Co. peker på fleksibiliteten som en av de største plussene med å være i advokatbransjen. I 2018 vant firmaet Advokatforeningens talentpris for sin satsning på en god kjønnsbalanse i parterskapet, og et faglig sterkt arbeids-

miljø. Juryen trakk også frem at firmaet vektlegger flere forhold enn fakturerbare timer ved partneropptrykk, og legger til rette for en høy trivselsfaktor og et vanlig familieliv.

– Jeg setter stor pris på en ganske fri hverdag, og opplever ikke press fra partnere eller andre om å jobbe masse. Men jeg vil jo veldig gjerne bli ferdig så raskt som mulig, og få levert det jeg skal til klienten, sier Volden, som arbeider med fast eiendom og energirett.

Volden ble nylig far, og pendler halvannen time hver vei fra bostedet Mysen i Østfold til kontoret i hovedstaden.

– Ofte blir det lange arbeidsdager. Samtidig har vi stor frihet. Hvis jeg vil jobbe hjemme på morgenen en dag, eller arbeide litt på toget, fungerer det bra – bare jeg får gjort det jeg skal. Hvor og når jeg gjør arbeidet, er ikke så nøye. I min situasjon opplever jeg dette som en stor fordel, sier Volden.

KREVER FORBEREDELSE

Aurora Lindeland Geelmuyden er advokatfullmektig i Advokatfirmaet

Sulland, og fast møtende varamedlem i styret i Advokatforeningen Oslo krets.

Geelmuyden, som i hovedsak jobber med strafferett, mener det største presset er det man legger på seg selv.

– For å kunne ivareta klienten på en best mulig måte, må du jo gjøre arbeidet som er nødvendig i forkant av rettssakene. Jeg kan ikke da bare si at jeg skal gå hjem, men må fullføre jobben, og faktisk sitte utover kvelden om det er det som skal til. Man kan jo ikke akkurat ringe retten å si at man ikke kan møte i morgen fordi man ikke er forberedt, sier Geelmuyden.

Hun opplever at arbeidshverdagen styres av sakene man jobber med, og at det kan gjøre dagene lite forutsigbare.

– Men det er jo også det som er så gøy med jobben! Du er med når det skjer, og må kaste deg rundt hvis det oppstår behov for det.

Hun tror det kunne vært fint med en møteplass for advokatfullmektiger, og synes det er viktig at advokatfullmektigene også blir hørt i Advokatforeningens organer. •

Codex har allerede rettet opp i forholdene Arbeidstilsynet påpekte, forteller Anders Faanes (til h.). Her med kollega Frank Braathen-Hauge.

Har fått flere pålegg om endringer fra Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet påla advokatfirmaet Codex å utbedre fem brudd på arbeidsmiljøloven. Selv ønsker firmaet tilsynets innspill velkommen.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Arbeidstilsynet hadde i mars i år tilsyn hos Codex advokatfirma i Oslo. I et brev ber Arbeidstilsynet Codex gjøre rede for fem forhold:

- Om det er foretatt individuelle og konkrete vurderinger av hver enkelt ansatt som er unntatt fra arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven.
- Om vilkåret for særlig uavhengig stilling er oppfylt for hver arbeidstaker som arbeidsgiver unntar fra arbeidstidsbestemmelsene.
- Om det foreligger skriftlige oversikter over hver enkelt arbeidstakers overtidsoverarbeid.
- At virksomheten selv har utpekt hvem som skal være verneombud.
- At arbeidstakernes representant i bedriftens arbeidsmiljøutvalg er utpekt av arbeidsgiver.

I EN OMSTILLINGSPROSESS

— I Codex har mange advokater fått betegnelsen «særlig uavhengig stilling» utfra en overordnet vurdering av hvilke arbeidsoppgaver som gjorde stillingen særlig uavhengig, og det faktum at man jobber som advokat på egen bevilling, sier HR-ansvarlig Frank Braathen-Hauge i Codex.

Ifølge arbeidsmiljøloven kreves det en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle av hvilke arbeidsoppgaver som gjør stillingen særskilt uavhengig.

— I Codex jobber hovedtyngden av de ansatte med privatrett. Med unntak av fullmektigene arbeider de aller fleste advokatene hos oss alene med sakene, og det kan derfor være noen flere som har særlig uavhengig stilling enn i andre firmaer. Men ingen av fullmektigene våre har særskilt uavhengig stilling, det er viktig å presisere.

SNUDD STENER

Anders Faanes er daglig leder i Codex, en stilling han har hatt i drøye to år. Han forteller at en av hans oppgaver har vært å «snu opp ned på stener som har ligget i ro lenge».

— I forbindelse med dette ville det forundret meg hvis vi ikke fant ting som ikke var optimale. Jeg er bare glad for at Arbeidstilsynet gav oss input på ting vi kunne gjøre bedre. Det er jo nettopp det en omstillingsprosess handler om, sier Faanes.

Han bekrefter at firmaet, ifølge tilsynet, i for stor grad hadde vurdert de ansatte gruppevis, fremfor å gjøre en individuell vurdering av hver enkelt ansatt om hvem som skulle ha ledende eller særlig uavhengig stilling.

— Tilsynet påpekte at vi ikke trengte å bruke mye tid på dette, men at vi må kunne dokumentere at vurderingen er gjort, og hvilke vurderinger som ligger bak, sier Faanes.

OPPNEVNT PÅ NYTT

Også Codex' valg av verneombud og opprettelsen av et arbeidsmiljøutvalg måtte gjøres på nytt etter tilsynet, da dette ikke hadde skjedd i tråd med bestemmelsene i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.

Sistnevnte pålegg opplevdes ifølge firmaet mest som en formalitet, men ble like fullt tatt på alvor.

De to påpeker at firmaet er positive til besøket fra tilsynet.

— Vi har respekt for det Arbeidstilsynet har kommet med, og skal ikke bagatellisere saken. Samtidig vil jeg presisere at vi ikke har drevet med ulovligheter som gjør at vi må gjøre store endringer i organiseringen vår. •

– Jeg har hørt om steder hvor det bare er fakturerbar tid som blir regnet som arbeidstid

Advokatbransjen mangler fokus på advokatfullmektigers arbeids- og lønnsvilkår, mener arbeidsrettsadvokat Einar Eng i Hjørt.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Einar Engh er leder av faggruppen arbeidsliv og virksomhetsstyring i Hjørt. Han mener det er en utfordring at advokatfullmektigers arbeidshverdag ikke følges tett nok opp.

— Man skal følges tett opp som fullmektig, og man skal ikke ha særlig uavhengig stilling. Man kan jo tenke seg til noen unntak, men den klassiske fullmektigen som kommer rett fra studiet, skal ikke det.

Han mener at arbeidstidsreglene er tilstrekkelig fleksible til at fullmektigene kan jobbe det firmaene har behov for, og påpeker at det for eksempel ikke er noe i veien ved å avtale en lønn som inkluderer et gitt antall overtidstimer.

— Men da må også vilkårene for overtid være tilstede hver gang det arbeides utover normal arbeidstid.

— Hva med de som forteller om inkludert overtid som ender i lav timelønn, forhåndsgodkjenning av overtid fra ledere med ulike oppfatninger om hva overtid er, og fleksitimer man ikke rekker å bruke før de strykes?

— Dette er for så vidt ikke et lovgivningsproblem, men et kulturproblem. Jeg har også hørt om steder hvor det kun er fakturerbar tid som blir regnet som arbeidstid, slik at all interntid ikke blir medregnet. Dette er åpenbart i strid med loven og arbeidstidsbegrepet.

KUTTER TIMER SELV

Engh tror det er mange fullmektiger som lar være å skrive opp alle timene sine hvis de selv synes de har brukt langt tid på noe.

— Arbeidsgiver må presisere at all tid som brukes på jobb, skal føres. Og så er det arbeidsgivers ansvar å trekke fra timer, som en mer erfaren advokat ikke hadde brukt, når det sendes regning. Dette skal ikke fullmektigene tenke på.

Å skrive for få timer for eget arbeid kan slå tilbake på fullmektigen, forteller han.

— Si en fullmektig bruker ti timer på å skrive et notat, men selv synes at hun burde ha klart det på fem, og derfor bare noterer fem timer. Om fullmektigen er helt fersk, kutter prinsipalen kanskje litt til, og ender med å skrive bare to timer. Da går advokatfirmaet glipp av inntekter, mens advokatfullmektigen får mindre anerkjennelse fordi hun jobber for lite.

Å lære hva som haster og hva som ikke haster er en del av opplæringen, mener Engh.

— At det blir mindre fakturerbar tid, og også noe overtid de første årene, ligger i fullmektigordningens natur — og det må man bare regne med. Fordi man er fersk og er under opplæring, har man også lavere lønn enn en fast advokat.

LÆRING VIKTIGST

I Hjørt har advokatfullmektiger tariffavtale og får overtidsoverarbeid betalt. De har ingen bonusordninger, men en fast lønnsstige, uavhengig av antall fakturerbare timer. Til gjengjeld er grunnlønnen god.

Engh mener at man ikke bør snakke om hvordan arbeidsmiljøloven kan tilpasses advokatbransjen, men heller hvordan advokatbransjen kan tilpasses den.

— Mitt inntrykk er at de fleste firmaer har dette på stell, men jeg har også hørt om advokatfirmaer som har ordninger som ikke tåler dagens lys. Eksempelvis et lite årlig tillegg for ubekvem arbeidstid. Dette holder ikke, rett og slett. •

— Noen advokatfirmaer gir en form for ekstra godtgjørelse for ubekvem arbeidstid, en ordning som nok ikke står seg etter loven, sier partner Einar Engh i Hjørt.

”

Arbeidsgiver må presisere at all tid som brukes på jobb, skal føres.

»

Ett tilsyn

Ifølge senior kommunikasjonsrådgiver Per Olav Hernes i Arbeidstilsynet er Codex det eneste advokatfirmaet som har hatt tilsyn fra Arbeidstilsynet i år. — Codex hadde ikke dokumentert at det var gjort individuelle vurderinger om hvem som hadde fått innvilget unntakene fra arbeidsmiljøloven om særlig uavhengig og ledende stilling, sier Hernes.

Vil tilby advokat-hjelp i arbeidsrettslige spørsmål

Medlemmer i Advokatforeningen får snart tilbud om én times gratis juridisk rådgivning i arbeidsrettslige spørsmål hos ekstern advokat.

TEKST: NINA SCHMIDT

”
Sekretariatet får et økende antall henvendelser om arbeidsrettslige spørsmål.

Dette blir første gang foreningen tilbyr arbeidsrettslig rådgivning til sine medlemmer. Opplegget er et prøveprosjekt som ble vedtatt av hovedstyret i Advokatforeningen i oktober.

— Vi får mange henvendelser både fra ansatte advokater og advokatfullmektiger som gjelder arbeidsrettslige spørsmål, så vi er glade for å kunne gi dette tilbudet, og tror en del medlemmer vil synes det er nyttig, sier generalsekretær Merete Smith.

Alle aktive medlemmer vil kunne benytte seg av tilbudet. Det er eksterne advokater utenfor Advokatforeningen som skal stå for rådgivningen i inntil én time pr. sak, og disse vil ikke kunne påta seg ytterligere arbeid i sakene, presiserer Smith.

KONFLIKTDEMPENDE

— Dersom et medlem ønsker ytterligere hjelp fra advokat, må medlemmet dekke dette selv hos en annen advokat. Advokatene i ordningen vil derfor ikke ha en interesse av at det er behov for videre rådgivning i en sak, sier Smith.

Spørsmål som kan drøftes med advokat kan for eksempel være knyttet til arbeidstid og overtid eller til punkter i arbeidsavtalen, eller for arbeidsgivers vedkommende om betingelser, dersom man for eksempel skal ansette en advokatfullmektig for første gang.

— Advokatforeningen får et økende antall henvendelser om arbeidsrettslige spørsmål, og jeg synes derfor det er fint å få dette tilbudet på plass. Vi tror juridisk rådgivning kan være konfliktdepende i de tilfeller der det er en uenighet, fordi man på et tidlig tidspunkt kan få vite mer om sine rettigheter og plikter, sier Smith.

Detaljene i ordningen er ikke på plass ennå,

men Advokatforeningen håper å ha tilbudet på plass allerede fra nyttår.

KAMP OM TALENTENE

Advokatforeningen har laget en grundig veileder for prinsipaler og advokatfullmektiger.

— Vårt fokus er at prinsipalen må ta oppgaven på alvor og gi god opplæring, slik at fullmektigene blir gode og ordentlige advokater, både i sin rådgivning og i retten.

Men ordningen kan også være utfordrende for mindre firmaer, påpeker hun.

— For små firmaer kan det å ha fullmektig være krevende, både økonomisk og på andre måter, særlig hvis de erfarer at fullmektigene forsvinner til en bedre betalt jobb, så snart de har det nødvendige antallet rettssaker.

Men fullmektig-ordningen har alltid vært en kamp om talentene, forteller hun.

— Den er en fin måte å få unge og flinke folk inn i sin virksomhet på, og er en viktig rekrutteringsarena, ikke minst for de store firmaene, sier Smith.

Les også Advokatforeningens kommentar på side 57.

Advokatforeningen får et økende antall henvendelser om arbeidsrettslige spørsmål, sier Merete Smith.

Foto: Monica Kvaale

Advokatforeningens anbefalinger

I Advokatforeningens veileder for prinsipaler og advokatfullmektiger gis det konkrete råd om ansettelsesvilkår, lønn og arbeidstid.

TEKST: THEA DAHL

ARBEIDSTID

Veilederen tar utgangspunkt i arbeidsmiljølovens bestemmelser om at en arbeidsuke ikke skal vare lenger enn maks 40 timer i uka og maks ni timer om dagen. Arbeid utover dette er overtid og skal kompenseres med minst 40 prosent lønnstillegg. Selv om man avtaler at overtidstimer avspares, skal tillegget betales.

Trenger man større fleksibilitet kan man avtale gjennomsnittsberegning av den vanlige arbeidstiden. Dermed har man rom for å jobbe mer i hektiske perioder, mot at man jobber tilsvarende mindre i roligere perioder.

LØNN

Regler for god advokatskikk punkt 5.7 slår fast at advokatfullmektiger skal «sikres en fast og rimelig avlønning». Det betyr blant annet at fullmektiger ikke kan ha ren provisjonsbasert lønn, og at provisjon i så fall må komme i tillegg til en fastlønn. Dette kravet handler først og fremst om advokaters uavhengighet.

Startlønnen for en statsansatt jurist anbefales som veiledende minimumslønn, det vil si cirka 500.000 kroner

STILLINGSBESKRIVELSE

Minimumskravene til en arbeidsavtale er at den følger arbeidsmiljøloven, likestillingsloven og regler for god advokatskikk. Advokatforeningen anbefaler fullmektiger å være særlig oppmerksom på:

- Stillingsbeskrivelsen: Hva er stillingens innhold?
- Arbeidstid: Hvordan beregnes arbeidstid og overtid?
- Lønn: Hva er fastlønnen, og kommer bonus eller provisjon i tillegg? Hvordan kompenseres overtid?
- Ferie og feriegodtgjørelse
- Lønn under sykdom og permisjon
- Prøvetid og oppsigelse

I 2009 hadde Arbeidstilsynet en opprydning hos en rekke advokatfirmaer, og fant at flere ikke hadde gjort konkrete vurderinger av advokatfullmektigenes reelle stilling før de fikk beskrivelsen «særlig uavhengig stilling». Jobber man under den beskrivelsen, er man unntatt store deler av arbeidsmiljølovens kapittel om arbeidstid.

Hele veilederen for prinsipaler og advokatfullmektiger kan du lese på https://www.advokatforeningen.no/contentassets/04a898cde972450eac223a32a247ff22/veiledning_net2.pdf

Yngre advokater: – Dette bør følges opp

Advokatforeningens utvalg for yngre advokater (YA) har begrenset innsikt i den enkelte advokatfullmektigens arbeidshverdag, forteller leder Magnus Brekke Svanberg.

TEKST: THEA DAHL

Vi i YA Oslo har ikke fått noen direkte henvendelser vedørende advokatfullmektigers arbeidsbetingelser fra våre medlemmer den siste tiden, men vi synes absolutt at dette er et tema som bør følges opp og settes fokus på, sier Svanberg.

I rollen som advokatfullmektig kan man stå i en sårbar posisjon, understreker han.

— Dette gjelder både lønnsvilkår, arbeidstid og faglig ansvar. Det forventes kanskje at man som fullmektig skal jobbe lange dager, og ta et stort ansvar fra første dag på jobb. Det er derfor viktig at fullmektigen har gode grunnvilkår i form av en klar og lovlig arbeidsavtale, samt at firmaet har interne retningslinjer for oppfølging av den enkelte fullmektig, sier Svanberg.

Han viser til at Advokatforeningen tilbyr informative artikler, forslag til standard arbeidsavtale og lønnsstatistikk på sine nettsider.

— Disse oppfordrer vi medlemmene å ha kjennskap til, sier han.

Noe av det mest sentrale YA ønsker å formidle til sine medlemmer, er at gode vilkår på papiret også må følges opp i praksis.

— Prinsipalen har en veiledningsplikt overfor advokatfullmektigen, noe som innebærer at fullmektigene skal følges opp både faglig, praktisk og advokatetisk. Vår oppfatning er at det er store variasjoner knyttet til hvor flinke de ulike advokatfirmaene er til å oppfylle denne veiledningsplikten, sier Svanberg.

Firmaene bør ha interne retningslinjer for oppfølging av hver enkelt fullmektig, sier Magnus Brekke Svanberg.

Foto: Privat

Christian Fr. Wyller
i samarbeid med Christer Bjørnevik

Eierseksjonsloven

Lovkommentar

Øystein Meland

Shipbuilding Contracts

A commentary based on SHIP 2000

Erling Selvig og Kåre Lilleholt

Kjøpsrett til studiebruk

6. utgave

Frederik Zimmer (red.)

Bedrift, selskap og skatt

Skattelegging av næringsdrivende, selskaper og eiere
7. utgave

Harald Blaauw

M&A

En praktisk innføring

Christoffer Conrad Eriksen
og Halvard Haukeland
Fredriksen

Norges europeiske forvaltningsrett

EØS-avtalens krav til norske forvaltningsorganers organisering og saksbehandling

Fagsidene er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, **Per Racin Fosmark**. Han har over 25 års erfaring som advokat, og har møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker. Han skriver også merknader i Lovdata.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

Offentlige anskaffelser: Erstatningskrav – Fosen-saken

Høyesterett avsa 27. september 2019 enstemmig dom – **HR-2019-1801-A** – i Fosen-saken. Saken gjaldt krav om erstatning etter avlysning av en konkurranse underlagt regelverket for offentlige anskaffelser. Under saksforberedelsen for Frostating lagmannsrett besluttet retten å be EFTA-domstolen om rådgi- vende uttalelse. Da lagmannsretten ikke fulgte EFTA-domstolens uttalelse i sak E-16/16 Fosen I når det gjaldt spørsmålet om ansvarsgrunnlag, besluttet Høyesterett om klargjøring og utdyping, eventuelt revurdering, fra EFTA-domstolen. Domstolen – sak E-7/18 Fosen II – slo fast at EØS-regelverket ikke krever at ethvert brudd på regelverket for offentlige anskaffelser i seg selv er tilstrekkelig til å innebære ansvarsgrunnlag for tap fortjeneste. Et slikt ansvar forutsetter at bruddet er tilstrekkelig kvalifisert.

Oppdragsgiver hadde utlyst en konkurranse om fergetjenester. Etter å ha fått en forføyningssak mot seg, avlyste oppdragsgiveren konkurransen. I Fosen-Linjen AS mente det var feil at

konkurransen ble avlyst, og at de ville vunnet konkurransen, om den hadde blitt gjennomført. Høyesterett fant at avlysningen var rettmessig, slik at det ikke forelå ansvarsgrunnlag for den positive kontraktsinteresse. Men tildelingskriteriene var ikke utformet på en lovlig måte. Dette var et tilstrekkelig kvalifisert brudd på regelverket, som innebar at oppdragsgiveren måtte dekke tilbyderens tilbudskostnader (negativ kontraktsinteresse).

Dommen er viktig. Den avklarer ansvarsnormen ved erstatningskrav for negativ kontraktsinteresse (avsnittene 104-216). Nasjonal rett må oppfylle de minstekravene som følger av EØS-retten. Når det gjelder innholdet i den EØS-rettslige ansvarsnormen, syntes EFTA-domstolen i Fosen I avsnitt 82 å ha oppstilt et objektivt ansvar, slik at ett enkelt brudd på regelverket om offentlige anskaffelser i seg selv er nok til å utløse oppdragsgivers erstatningsansvar. I Fosen II avsnitt 120 er dette imidlertid nyansert. Her fremgår det at en norm

som oppstiller ansvar ved «tilstrekkelig kvalifisert brudd», anses som tilfredsstillende. Konsekvensen er at de minimumskrav som følger av EØS-retten – kravet om «tilstrekkelig kvalifisert brudd» – trer i stedet for den tradisjonelle aktsomhetsnormen (avsnittene 110 og 116). Det er viktig å merke seg at Høyesterett her har etablert en ny ansvarsnorm, da terskelen for erstatning for negativ interesse er hevet. På den annen side er terskelen for å kreve den positive kontraktsinteresse senket. I begge tilfeller kreves det et tilstrekkelig kvalifisert brudd på regelverket for offentlige anskaffelser. Dommen avklarer også når det er saklig grunn til å avlyse konkurransen (avsnittene 79-103).

Dommere: Webster, Noer, Kallerud, Bull og Matningsdal, men Noer har en særmerknad om vilkårene for årsaks-sammenheng ved krav om erstatning for den negative kontraktsinteresse (avsnittene 150-162). God omtale av dommen i EuroRett nr. 16/2019.

Sivilprosess: Saksomkostninger – tvisteloven § 20-8

Juridisk utreder i Høyesterett, Gjermund Aasbrenn, har i Lov og Rett nr. 7/2019 en god artikkel med tittelen: "Tvisteloven § 20-8 - tidspunktet for og omfanget av saksomkostningsavgjørelsen". Han har først en generell gjennomgang av § 20-8, så vel hovedregelen i første ledd som unntaket i andre ledd. Deretter behandles en del situasjoner, hvor det i praksis har vist seg at det kan oppstå spørsmål om hvordan bestemmelsen skal anvendes, for eksempel: • Henvising og overføring • Avvisning

eller heving • Tvist om bevis • Stansing • Oppfriskning • Avgjørelse om dommerhabilitet • Oppdeling av saken • Anketillatelse og ankenektelse • Opphevelse av underinstansens avgjørelse • Gjenåpning • Bevissikring utenfor rettssak.

Aasbrenn behandler også virkningen av at retten har trådt feil. Jeg tror denne artikkelen kan være nyttig for både dommere og advokater, da tvistelovens saksomkostningsregler ikke alltid er «selvforklarende».

Tomtefeste: Bortfesterens plikt til å overta bygningsmassen

Høyesteretts enstemmige dom 26. september 2019 - **HR-2019-1784-A** Stubbe-rudfeltet - gjaldt krav om at bortfesteren plikter å overta bygningsmassen på en festetomt ved festetidens utløp. Lagmannsretten påla Oslo kommune som bortfester å overta en kombinert lager- og kontorbygning.

Utgangspunktet etter tomtefesteloven § 39 første ledd er at eieren (bortfesteren) skal ha tomten tilbake slik den var før leieforholdet ble innledet. Tomtefesteloven § 40 inneholder et unntak fra dette utgangspunktet. Bortfesteren har i visse tilfeller en "[r]ett og plikt til overtaking av hus og faste tilskipingar". Når det gjelder bebygde tomter i sentrum av byene, er det vanligvis dette unntaket som kommer til anvendelse, se HR-2017-2359-A avsnitt 34 (Zachariasbryggen II). Men ved tidsbegrenset festeavtale i næringsforhold er det særlig grunn til å understreke det rettslige utgangspunktet i § 39.

Forutsetningen for at en av partene kan kreve at "hus og faste tilskipingar" tas over av bortfesteren, er at "verdiar går

til spille", jf. § 40 første ledd første punktum. Dette vilkåret var klart oppfylt. Men dette kan bare kreves dersom verdispillet er "i utrengsmål". Det sentrale spørsmålet i saken var derfor hvordan "i utrengsmål" skal forstås. Høyesterett gikk inn på lovhistorikk og lovforarbeider (avsnitt 41-51) og rettspraksis (avsnitt 52-53). Førstvoternde oppsummerte rettstilstanden slik sett i avsnitt 55-56:

"Vilkåret at verdier ikke må spilles «i utrengsmål» må forstås på bakgrunn av et overordnet ønske om å unngå verditap, både av hensyn til partene og ut fra mer allmenne samfunnshensyn. Hva som er «i utrengsmål» vil kunne variere. Men utgangspunkt må tas i de individuelle partenes konkrete interesser. Vurderingen er ikke begrenset til økonomiske forhold. Både for festeren og bortfesteren kan andre hensyn veie tyngre enn de økonomiske. For en fester kan det eksempelvis være tale om en bygning med affeksjonsverdi, for en bortfester som stat eller kommune kan overordnede samfunnsmessige interesser veie tungt.

Lovens hovedregel – rydding av tomten, jf. § 39 – må danne utgangspunkt ved vurderingen. Alle saklige interesser på begge sider må tas i betraktning. De påberopte forholdene må på vanlig måte etterprøves ut fra de bevis som er lagt frem. Momentene må veies mot hverandre. Derneft må det – slik forarbeidene gir anvisning på – vurderes om resultatet er «urimeleg» for festeren og om bortfesteren er «vel tent» med å overta hus og innretninger."

Overskjønnet opphevet.

Dommere: Kallerud, Ringnes, Steinsvik, Østensen Berglund og Indreberg.

Lagmannsretten påla Oslo kommune som bortfester å overta en kombinert lager- og kontorbygning

Strafferett: Straffansvar for falske meldinger til Brønnøysundregistrene

Høyesterett avsa 26. september 2019 enstemmig dom – **HR-2019-1788-A** – som blant annet gjaldt spørsmålet om uriktige opplysninger i samordnede meldinger og årsregnskap til Brønnøysundregistrene rammes av straffebudene mot uriktig forklaring og dokumentfalsk i straffeloven 1902 § 166, som er videreført i straffeloven 2005 § 221. Saken var opprinnelig en del av Lime-saken. Høyesterett kom til at forholdet falt inn under § 166. Domfelte hadde i samordnede meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret gitt uriktige opplysninger om hvem som var styremedlemmer og daglig leder i seks aksjeselskaper som han selv eide og drev. Det dreide seg om stråpersoner. Høyesterett fant det klart at disse uriktige opplysningene i meldingene måtte anses å være opplysninger som er «bestemt for å avgi bevis» (avsnitt 36). Til sammen var det 25 meldinger og innsendelse av regnskaper for flere selskaper, noe som tilsa fengsel i 7-8 måneder. Men også én enkelt registrering tilsa en kort ubetinget straff.

Dommere: Ringnes, Steinsvik, Østensen Berglund, Kallerud og Indreberg.

Straffeprosess: Når forsvarer gjør en dårlig jobb

Retten til offentlig forsvarer er en grunnleggende rettighet, jf. EMK artikkel 6 nr. 1 og nr. 3 bokstav c. Høyesteretts ankeutvalg har i **HR-2019-1799-U** understreket at domstolene kan etter EMK artikkel 6 ha en selvstendig plikt til å gripe inn, for eksempel oppnevne ny offentlig forsvarer, dersom forsvarer ikke gjør en forsvarlig jobb, jf. Rt-2015-867 avsnitt 12 og HR-2019-625-U avsnitt 17.

Statsbudsjettet 2020: Rettsgebyret og salærsatsen

Regjeringen har i statsbudsjettet foreslått økning av rettsgebyret med kr 22 til kr 1 172 fra 1.1.2020. Salærsatsen øker med kr 20 til kr 1 060.

Personrett: Fremtidsfullmakt – personlige forhold

Høyesterett avsa 18. september 2019 enstemmig kjennelse i avdeling - **HR-2019-1758-A** - om det å kreve skifte av uskiftebo er et særlig personlig forhold som etter vergemålsloven § 80 tredje ledd ikke kan omfattes av en fremtidsfullmakt. Videre var det spørsmål om fullmektigene var inhabile ved fremsettelsen av skiftebegjæringen, jf. vergemålsloven § 86 første ledd første punktum. Høyesterett kom - i motsetning til lagmannsretten - til at det å kreve skifte av fullmaktsgiverens uskiftebo må anses som et personlig forhold etter vergemålsloven § 80 første ledd, med mindre det er særlige holdepunkter for at fullmaktsgiver har ment at fullmakten, der den bare omfatter rett til å disponere i økonomiske forhold, også skal omfatte rett til å kreve skifte (avsnitt 42). Men det å kreve skifte av uskiftebo på vegne av gjenlevende ektefelle (fullmaktsgiver) er ikke et særlig personlig forhold etter § 80 tredje ledd, som i så fall ikke kunne vært omfattet av fremtidsfullmakten (avsnitt 52). Bakgrunnen for saken var at en mann i uskiftet bo hadde gitt to av sine tre døtre en fremtidsfullmakt til å foreta alle disposisjoner av økonomisk og personlig art. Da fullmakten trådte i kraft, ønsket to av døtrene å skifte, men det ville ikke den tredje søsteren. Lagmannsrettens kjennelse ble opphevet, og lagmannsretten må ved den nye behandlingen ta stilling til om bestemmelsen i § 86 første ledd andre punktum om ikke-inhabilitet kommer til anvendelse.

Dommere: Steinsvik, Østensen Berglund, Matheson, Falch og Endresen.

Straffeprosess: Bruk av dekkagent – selvinkrimineringsvernet

Høyesteretts ankeutvalg (Øie, Møse og Arntzen) tok i beslutning om ankenektelse 16. september 2019 – **HR-2019-1747-U** - blant annet stilling til bruk av dekkagent og i hvilken grad det utgjorde brudd på selvinkrimineringsvernet etter EMK artikkel 6, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 14 nr. 3 bokstav g) og straffeprosessloven § 232. Saken gjaldt en kvinne som var dømt til 21 år forvaring for to tilfeller av drap og fire tilfeller av forgiftninger. Under etterforskningen opptrådte en polititjenestekvinne som dekkagent, som hadde en rekke møter med tiltalte, og hvor det ble tatt opp skjulte lydopptak. Forsvarer anførte at bevisførselen i tilknytning til disse møtene skulle vært avskåret fordi etterforskningsmetoden utgjorde et brudd på selvinkrimineringsvernet. Ankeutvalget var ikke enig i det.

Beslutningen inneholder en kort og god oppsummering om bevis fremskaffet ved bruk av dekkagenter sammenholdt med selvinkrimineringsvernet. Ankeutvalget

tok utgangspunkt i Rt-1999-1269. Det er også flere avgjørelser fra EMD hvor bruk av utradisjonelle etterforskningsmetoder sammenholdt med selvinkrimineringsvernet er behandlet: EMD-1999-48539 (Allan mot Storbritannia), EMD-2002-4378 storkammer (Bykov mot Russland) og EMD-2014-55146 (Ramanauskas mot Litauen). Det må foretas en samlet vurdering av rettergangen ved bedømmelsen av om tiltalte har fått en "fair trial". Den danske dommer i EMD, Kjølbro, har i sin bok Den europæiske menneskerettig-

hedskonvention (4. utgave 2017) side 608 oppsummert at det ikke vil foreligge konvensjonsstrid hvis dekkagenten ikke har fremprovosert den straffbare handlingen, bruken av dekkagenten foregår i betryggende rammer og tiltaltes innsigelser blir behandlet i forsvarlige prosessuelle former.

I sin vurdering la ankeutvalget vekt på at dekkagenten hadde et avgrenset og dokumentert mandat, og at samtalene skulle dreie seg om det tiltalte selv ønsket å snakke om. Hun skulle ikke presses eller overtales. Det var ingen elementer av tvang i kontakten mellom dem, og det ble ikke etablert noen avhengighetsforhold mellom dem. Tiltalte var heller ikke i fengsel eller i en annen særlig sårbar situasjon. "Provokasjonselementet" var at dekkagenten uriktig fortalte om sin vanskelige kjæreste som hun ønsket å bli kvitt, men hun sa ikke at hun eller andre ønsket å drepe ham. Ankeutvalget mente også at bevisførselen fra dekkoperasjonen ikke hadde hatt avgjørende betydning for sakens utfall.

Det må foretas en samlet vurdering av rettergangen ved bedømmelsen av om tiltalte har fått en "fair trial".

Konkursrett: Fortrinnsrett i konkurs

Høyesteretts kjennelse i avdeling 26. september 2019 – **HR-2019-1786-A** – tok stilling til spørsmål om fortrinnsrett i konkurs etter dekningsloven § 9-3 nr. 1 for krav knyttet til en arbeidsgivers plikt til å betale pensjonspremier til fordel for de ansatte. Dissens 3-2.

Sakens bakgrunn: Oslo Veivesens virksomhet ble i 2001 overført til Oslo Vei AS, som overtok den kommunale pensjonsordningen for de ansatte. Oslo veivesen var en kommunal etat i Oslo kommune, og hadde en kommunal pensjonsordning i DNB Livsforsikring. Oslo Vei AS gikk konkurs i 2012. Selskapet var tilsluttet Avtale om overføring og samordning av pensjonsforpliktelser. Etter konkursen gikk Overføringsavtalens Sikringsordning inn og påtok seg å betale reguleringspremier til pensjonsordningen. Slik kommunale pensjonsordninger er organisert, vil det til enhver tid være et udekket finansieringsbehov. Dette henger sammen med at oppregulering av allerede opptjente pensjonsrettigheter og løpende pensjoner dekkes først inn ved betaling av en reguleringspremie det enkelte år, som dekkes av arbeidsgiver. Ved en konkurs hvor arbeidsgiver slutter å betale reguleringspremier, vil dette i utgangspunktet medføre avkortning av pensjonsytelsene. Sikringsordningen skal imidlertid ivareta de ansattes pensjonsrettigheter i slike situasjoner. Sikringsordningen meldte krav i Oslo Vei AS' konkursbo for et beløp tilsvarende nåverdien av de forventede fremtidige reguleringspremiene, såkalt avviklingstilskudd. Kravet utgjorde

de 880 668 300 kroner, hvorav 2 271 052 kroner ble anført å være et fortrinnsberettiget krav av første klasse. Konkursboet godkjente kravet, men hevdet at ingen del av kravet hadde fortrinnsrett.

Høyesteretts syn: Det sentrale spørsmålet var om de ansattes krav mot arbeidsgiver på betaling av reguleringspremier til forsikringsselskapet, var fortrinnsberettiget etter dekningsloven § 9-3 nr. 1. Etter ordlyden omfatter fortrinnsretten etter § 9-3 nr. 1 «lønn eller annet arbeidsvederlag». Dissensen går på tolkningen av denne bestemmelsen.

Flertallet (Thyness, Falch og Noer) kom til at de ansatte hadde fortrinnsrett, avsnitt 39-60. Ordlyden i § 9-3 nr. 1 inneholder ingen begrensning med hensyn til hvilken form vederlaget kan ta, jf. «annet arbeidsvederlag». Men det er uttalelser i forarbeidene, Innstillingen fra 1961 til prioritetsloven 1963, som taler for en annen behandling av pensjonspremier. Flertallet fant det imidlertid vanskelig å forene lovens ordlyd med det som fremgår av forarbeidene med hensyn til fortrinnsrett for krav knyttet til betaling av pensjonspremier. Følger man forarbeidene, vil det ikke være en presisering av loven, men en innskrenkende tolkning. Etter å ha sett på hvilken løsning som best harmonerer med lovens øvrige bestemmelser, tilstøtende lovgivning og rettspolitiske hensyn, konkluderte førstvoterende Thyness som talsperson for flertallet avsnitt 58:

«Min konklusjon på bakgrunn av det samlede rettskildebildet er at ansattes krav på at arbeidsgiver betaler pensjons-

premier, er fortrinnsberettiget etter dekningsloven § 9-3 første ledd nr. 1, uavhengig av om premiene er trukket i lønn eller innberettet som lønn. Jeg bygger da på at denne løsningen harmonerer klart best med lovens ordlyd og har støtte i andre rettskilder. Dette må etter min mening veie tyngre enn de forarbeidsuttalelsene som taler for den motsatte løsning.»

Mindretallet (Matheson og Matningsdal) kom til motsatt resultat, avsnitt 67-81. Mindretallet tok utgangspunkt i lovgiver helt utvetydig har begrunnet fortrinnsretten til arbeidstagerens umiddelbare økonomiske behov i en overgangsperiode etter en konkurs. En pensjonspremie sikrer ikke arbeidstagerens eksistens inntil han får nye inntekter, men sikrer et fremtidig underhold. Tolkningen av hva som er «lønn eller annet arbeidsvederlag» i dekningslovens forstand må forstås ut fra lovens klare formål. I motsetning til flertallet mente mindretallet at de valg og anvisninger som er gjort i forarbeidene må tillegges stor vekt. Det er en klar lovgiveroppgave å avgjøre om også fordring på arbeidsgivers dekning av pensjonspremier, skal gis fortrinnsrett.

Slik kommunale pensjonsordninger er organisert, vil det til enhver tid være et udekket finansieringsbehov.

Utlendingsrett:

Krav til referansepersonen – utlendingsloven § 43

Sivilombudsmannen publiserte 12. september 2019 uttalelse – **SOM-2018-4025** – hvor ombudsmannen kom til at UNEs rettsanvendelse i sak om familieinnvandring var uriktig og vedtaket ugyldig. Foreldre og søsken til barn med oppholdstillatelse i Norge har på visse vilkår rett til oppholdstillatelse. Utlendingsloven § 43 første ledd bestemmer at referansepersonen (herboende/barnet) må være under 18 år på søknadstidspunktet, ha opphold i riket etter § 28 eller § 34 og i tillegg er det krav om at søkeren og referansepersonen skal "bo sammen". For søsken under 18 år som er søkere, er det i tillegg etter § 43 andre ledd et krav om at denne ikke har ektefelle eller samboer.

Det følger ikke av ordlyden i § 43 første ledd at det er et krav om at referansepersonen må være enslig. UNE har imidlertid innfortolket som et vilkår i bestemmelsen at referansepersonen

er uten ektefelle eller samboer. Ombudsmannen kom til at dette var en uriktig forståelse av regelverket. UNEs lovforståelse savner tilstrekkelig støtte i rettskildene og alminnelige tolkningsprinsipper. Den er direkte i motstrid med en naturlig forståelse av ordlyden og gir et tolkningsresultat som er til individets ugunst. § 43 er en rettighetsbestemmelse, og retten til familieinnvandring etter bestemmelsen har sammenheng med retten til familieliv etter EMK artikkel 8. Et inngrep i retten til familieliv må anses å befinne seg sentralt i det forvaltningsrettslige legalitetsprinsippet. Det må følgelig foreligge klare holdpunkter for å fravike en klar ordlyd til skade for den private part. Det kan derfor ikke innfortolkes et vilkår om at referansepersonen (herboende/barnet) skal være uten ektefelle eller samboer.

I forbindelse med en sak mellom Google og franske myndigheter har EU-domstolen konkludert med at retten til å bli slettet fra internett er knyttet til personvernforordningen GDPR, og gjelder derfor ikke globalt.

EU-domstolen: Retten til å bli slettet fra internett begrenset til Europa

EU-domstolen avsa 24. september 2019 dom – **C-507/17** – som kort er omtalt slik i europalov.no; «I forbindelse med en sak mellom Google og franske myndigheter har EU-domstolen konkludert med at retten til å bli slettet fra internett er knyttet til personvernforordningen GDPR, og gjelder derfor ikke globalt. GDPR er innlemmet i EØS-avtalen. Det er derfor naturlig tolke EU-dommen til at "retten til å bli glemt" også omfatter Norge, selv om domstolen kun omtaler EU-landene. Selskaper som driver søkemotorer må for øvrig innføre tiltak for å motvirke at brukerne går utenfor EUs grenser for å finne informasjon som er gjort utilgjengelig i Europa. Google har allerede installert filtre basert på geolokalisering for dette formålet.»

Åndsrett: Forbud mot bruk av Lovdatas databaser

Høyesterett avsa 11. september 2019 enstemmig kjennelse i avdeling – **HR-2019-1725-A** – som gjaldt videre anke over en kjennelse om midlertidig forføyning som blant annet forbød offentliggjøring av høyesterettsavgjørelser hentet fra Lovdatas databaser. Det sentrale spørsmål i saken var om retten til ytringsfrihet medfører innskrenkninger i det vern som gjelder for databasene etter åndsverkloven. En rekke dommer og andre avgjørelser fra Høyesterett var blitt hentet fra Lovdatas databaser og publisert på nettstedet Rettspraksis.no, som presenterer seg som en gratis ressurs for å søke og finne informasjon i rettsavgjørelser.

Høyesterett kom til at uttrekk og tilgjengelighet på internett av det aktuelle materialet var i strid med Lovdatas enerett etter åndsverkloven § 24. Dette gjaldt lovdatas onlinedatabaser og en DVD utgitt av Lovdata i 2005. Materiale hentet fra en CD utgitt av Lovdata i 2002 kunne benyttes fritt da verneperioden på 15 år var utløpt. Hensynet til ytringsfriheten kunne i denne saken ikke slå igjennom overfor lovens klare bestemmelser. Kjennelsen gir veiledning for avveiningen mellom databaseretten etter åndsverkloven og ytringsfriheten, samt tolkningen av åndsverkloven § 14 (åndsverk som ikke har opphavsrettslig vern).

Dommere: Thyness, Arntzen, Bull, Ringnes og Indreberg.

Gjeldsordning: Åpning av gjeldsforhandling

Det følger av gjeldsordningsloven § 1-4 andre ledd at åpning av gjeldsforhandling skal nektes "dersom det åpenbart vil virke støtende for andre skyldnere eller samfunnet for øvrig". Det er listet opp visse omstendigheter som det "særlig [skal] legges vekt på". Listen er ikke uttømmende. Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse – **HR-2019-1795-U** – slår fast at søkerens manglende utnyttning av sitt inntekstpotensial vil være et relevant moment, som etter omstendighetene kan være avgjørende for om det åpenbart vil være støtende å åpne gjeldsforhandlinger.

Strafferett: Straffutmåling fellesstraff

Høyesteretts enstemmige dom 18. september 2019 – **HR-2019-1757-A** – gir veiledning for hvordan fellesstraff skal utmåles i tilfeller hvor vilkårene i en tidligere betinget dom er brutt, og hvor ett av vilkårene var at domfelte gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll. I saken var de nye straffbare forholdene begått i prøvetiden for tingrettens dom. Da tiltalen i tillegg var reist før prøvetidens utløp, var det anledning til å utmåle en felles straff for de nye og de gamle straffbare forholdene, jf. straffeloven § 39 tredje ledd. Denne bestemmelsen inneholder ingen særskilte regler om hvordan fellesstraffen bør utmåles. Det var imidlertid klart at ved beregningen av reststraffen i den betingede dommen, måtte domfelte godskrives at han hadde gjennomført deler av narkotikaprogrammet med domstolskontroll. Hvordan denne beregningen skal skje, fremgår av HR-2019-677-A (se Ju\$nytt nr. 5/2019).

Det fremgår av rettspraksis at fellesstraffen blir satt lavere enn en summering tilsier, se for eksempel Rt-2009-1159 avsnitt 23, Rt-2015-1004 avsnitt 23 og HR-2018-486-A avsnitt 28. Tilsvarende må gjøres hvor det er grunnvilkåret i en betinget dom som er brutt i prøvetiden, jf. HR-2018-491-A avsnittene 32 og 33. Det må derfor gjøres en samlet bedømmelse av de straffbare forholdene som inngår i fellesstraffen, hvor det må avgjøres hvor stor del av reststraffen som skal inngå. Viktig her er at det skal "ha konsekvenser av betydning" for den domfelte at han brøt grunnvilkåret i den betingete dommen, jf. Rt-2007-451 avsnitt 10. I tillegg kommer de hensyn som generelt gjelder ved straffutmåling. Konsekvensen av dette er at fellesstraffen må bli strengere enn hva en etterskuddsdom etter straffeloven § 82 samlet sett ville ledet til. Lagmannsretten fastsatte straffen til fengsel i fire år, men Høyesterett satte fellesstraffen til fengsel i tre og et halvt år, noe som var lavere enn hva en summering av straffen for de nye lovbruddene og reststraffen i den tidligere dommen skulle tilsi.

Dommere: Falch, Steinsvik, Østensen, Berglund, Matheson og Endresen.

»

Plan- og bygningsrett:

Saksbehandlingstid for beregning av refusjon (Intility Arena)

Plan- og bygningslovens regler om refusjon gir den som har opparbeidet teknisk infrastruktur, hjemmel for et krav overfor eiere av eiendommer som har blitt begunstiget av opparbeidelsen. § 18-8 gjelder godkjenning av planer og foreløpig godkjenning av refusjon, mens § 18-9 har bestemmelser om endelig fastsettelse av refusjon. Byggesaksforskriften § 7-1 bokstav f) bestemmer at kommunens godkjenning av planer og foreløpig beregning av refusjon etter § 18-8 skal skje innen 6 uker. Sivilombudsmannen publiserte 19. september 2019 uttalelse – **SOM-2019-1262** – som gjaldt foreløpig beregning av refusjon etter utbyggingen av Intility Arena (Vålerenga fotballs hjemmebane i Oslo). Bakgrunnen for saken var at Oslo kommune hadde etter over fire år og gjentatte purringer ikke behandlet saken.

Kommunen hadde stilt saken i bero, og det sentrale spørsmålet var om kommunen hadde adgang til det. Kommunen mente at på bakgrunn av de underliggende avtaler mellom Oslo kommune og Vålerenga fotball, var det ikke adgang til å fremme refusjonskrav i saken. Tiltakshaver var imidlertid uenig i dette. En annen sak er at det selvsagt er adgang til å avtale andre økonomiske løsninger enn de som fremgår av refusjonsreglene i plan- og bygningsloven, herunder adgang til å gi avkall på retten til å kreve refusjon. Men i denne saken var som nevnt partene uenige om hvilken betydning de underliggende avtaler har vedrørende retten til å kreve refusjon.

Ombudsmannen kom til at kommunen ikke hadde hjemmel for å stille saken i bero. Dersom tiltakshaver fastholder at de ønsker at kommunen foretar foreløpig refusjonsberegning etter § 18-8, må kommunen behandle saken med mindre det er grunnlag for å avvise saken. De underliggende privatrettslige avtalene kan ikke danne grunnlag for å unnlate å behandle refusjonssaken. Først i det etterfølgende økonomiske oppgjøret kan de privatrettslige avtalene eventuelt påberopes. Oslo kommune fikk fire ukers frist til å behandle saken.

Straffeprosess:

Begrepet «forhold» i straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum

Høyesteretts ankeutvalgs beslutning – **HR-2019-1789-U** – bidrar til forståelsen av hva som omfattes av begrepet "forhold" i § 323 første ledd tredje punktum. Ankeretten her har siktede bare når han er dømt for et annet straffbart forhold i lagmannsretten enn i tingretten. I saken var to tiltalte i lagmannsretten – i motsetning til tingretten – dømt til å tåle inndragning av hver sin klokke. Men inndragning er en strafferettslig reaksjon, jf. straffeloven § 30 bokstav e, og inndragningens omfang skal derfor sees i sammenheng med øvrige strafferettslige reaksjoner, jf. straffeloven § 29 andre ledd. Inndragningen i seg selv var derfor ikke å anse som et eget "forhold" i § 323 første ledd tredje punktums forstand.

Situasjonen blir en annen i saker som gjelder inndragningsforelegg, hvor skyldkonstateringen skjer i form av inndragning. Da vil frifinnelse i tingretten og domfellelse i lagmannsretten gi ankerett etter § 323 første ledd tredje punktum, jf. HR-2012-1775-U og Rt-2014-996. Det er verdt å merke seg at ankeutvalgets lovforståelse i denne saken kan synes å bygge på en annen forståelse av § 323 første ledd tredje punktum enn i HR-2017-1491-U, men ankeutvalget fant ikke det avgjørende.

Skatterett: Beregning av forsinkelsesrenter ved utbetaling av merverdiavgiftskompensasjon

Sivilombudsmannen publiserte 6. september 2019 uttalelse – **SOM-2019-436** – som gjaldt beregning av forsinkelsesrenter ved utbetaling av merverdiavgiftskompensasjon. Bakgrunnen for saken var at en interesse- og serviceorganisasjon fikk avslag på søknader om merverdiavgiftskompensasjon knyttet til undervisningsvirksomhet. Kravene ble først tatt til følge etter at lagmannsretten hadde behandlet saken, men skatteetaten mente at organisasjonen ikke hadde krav på forsinkelsesrenter. Dette var ifølge ombudsmannen og Finansdepartementet feil.

Forfallsbestemmelsen i skattebetalingsloven § 10-60 femte ledd, jf. før 1. januar 2017 merverdiavgiftskompensasjonsloven § 9, innebærer at krav om merverdiavgiftskompensasjon forfaller til betaling tre uker etter fristen for innlevering av kompensasjonsmelding. Dette gjelder selv om skattemyndighetene først traff vedtak om å nekte utbetaling, men hvor det senere blir avgjort, for eksempel i en dom, at det ikke var grunnlag for nektingen. Ved forsinket utbetaling i slike tilfeller er skattemyndighetene forpliktet til å betale forsinkelsesrenter

etter skattebetalingsloven § 11-3.

Forsinkelsesrenter kan nektes dersom forsinkelsen skyldes forhold som kan legges den kompensasjonsberettigede til last. Dersom forsinket utbetaling skyldes at kompensasjonsoppgaven er delvis uriktig, kan det være et forhold som den kompensasjonsberettigede er nærmest til å bære ansvaret for. Men dersom den forsinkede utbetaling i hovedsak skyldes at skattemyndighetene først var uenig i om virksomheten gav rett på kompensasjon, har man krav på forsinkelsesrenter.

Voldgift utfordrer Høyesterett

Høyesterettsjustitiarius Toril Marie Øie ønsker seg flere forretningsjuridiske saker inn i landets øverste domstol. Forretningsadvokatene er enig, men mener nåløyet for å slippe inn er for trangt.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Det var hovedbudskapet da Høyesterett inviterte til Advokatforum for andre gang i starten av oktober.

– Vi har svært få saker, eller ingen, innenfor samfunnsmessige viktige områder som eksempelvis shipping, olje og gass, fiskeri, havbruk, industri, landkraft eller finans. En hovedforklaring er nok at mange tvister på disse områdene blir behandlet med voldgift, sa Øie da hun åpnet årets forum.

Rundt seksti advokater var til stede, og Wiersholm-partner Bettina Banoun var første innleder. Hun mente at dersom man skal jobbe for å få flere saker inn i domstolsapparatet, må man også ha en viss mulighet for å slippe inn i Høyesterett.

– Styreansvar er et eksempel på et uavklart felt, hvor man har en hel underskog av avgjørelser fra lagmannsretten, men hvor man gjerne skulle hatt mer veiledning fra Høyesterett om hvor langt styreansvaret går.

DROPPER RETTEN

Banoun mener «helt klart» at Høyesterett må behandle flere forretningsjuridiske spørsmål, men at det tradisjonelt sett har vært en viss motvilje mot å overprøve konflikter i selskapsforhold med rettslige virkemidler.

– Det er særlig fire årsaker til at mange velger voldgift. Det ene er internasjonale forhold, hvor den utenlandske parten ønsker en nøytral behandling. Det andre er fagkompetanse. Kanskje

”

Tidsaspektet i voldgift veier også tungt, men det er risikabelt ved at man bare har én sjanse.

ikke frykten for at den mangler i Høyesterett, men det at man aldri kommer dit, og det ofte er lite kunnskap i de tidligere rettsinstansene.

– Tidsaspektet i voldgift veier også tungt, men det er risikabelt ved at man bare har én sjanse. Det jeg kanskje synes er mest problematisk, er offentligheten. Det er nok utfordrende for mange, særlig i løpende kontraktsforhold. Mange velger derfor voldgift, men da blir problemet at rettskildene ikke er offentlige, og det igjen er et problem for rettsutviklingen.

- TAPER TERRENG

Glittertind-partner Nils-Henrik Pettersson er ganske sikker på at næringslivet har tillit til Høyesterett.

– Det neste spørsmålet blir om næringslivet har tillit til rettssystemet som sådan, og det er jeg ikke like sikker på. Selv om Høyesterett vil slippe inn flere forretningsjuridiske saker, vil nåløyet likevel være smalt. Derfor er det tilliten til tingrettene og lagmannsrettene som avgjør. Den er nok ikke alltid like høy, og den fortjener ikke å være noe høyere enn det den er, sa Pettersson.

– Hvis dere ønsker flere anker, er nok det mest effektive å gjøre noe med sakskostnadene man blir idømt når anken ikke slipper inn – det mener jeg må være et rimelig krav, mente han.

FINNES EN GRENSE

Assisterende regjeringsadvokat Tolle Stabell er ikke helt på pro-siden i spørsmålet om Høyesterett burde satse mer på forretningsjuridiske saker mellom private parter.

– Siles det for hardt? Vel, jeg tror ikke det. Høyesteretts begrensede ressurser må brukes fornuftig. Man bør ikke ta inn større saker til fortrenning av det som er Høyesteretts egentlige oppgave, nemlig prejudikatproduksjon.

– Til slutt tillater jeg meg å si at det går en grense i mitt hode for hva Høyesterett bør ønske seg. Les mer fra Advokatforum på Advokatbladet.no!•

Utfordringen er ikke nødvendigvis manglende kunnskap, men at sakene ikke slipper inn, mener Bettina Banoun.

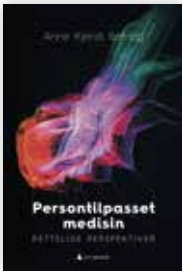
– Tingrettene og lagmannsrettene har ikke høyere tillit enn de fortjener, mener Glittertind-partner Nils-Henrik Pettersson.

Forfatter:
Christoffer Conrad Eriksen og Halvard Haukeland Fredriksen
Forlag: Universitetsforlaget 2019
Sider: 248 sider
Pris: 449 kroner

Norges europeiske forvaltningsrett

«Denne boken handler om kravene som EØS-avtalen stiller til norske forvaltningsorganers behandling av EØS-relaterte forvaltningssaker», heter det i bokens forord. Ifølge forfatterne går utviklingen i EU klart i retning av en sterkere overnasjonal samordning og kontroll med de nasjonale forvaltningsmyndighetenes etterlevelse og håndhevelse av EU-retten. De to mener det er viktig å fokusere på utviklingstrekk i EØS-avtalen som har betydning for norske forvaltningsmyndigheter, og viser til EUs nye personvernregime (GDPR) som et eksempel på et felles, overnasjonalt forvaltningsapparat.

Forfatter:
Anne Kjersti Befring
Forlag: Gyldendal 2019
Sider: 712 sider
Pris: 629 kroner

Persontilpasset medisin. Rettslige perspektiver

Boken analyserer nasjonalt og internasjonalt regelverk som regulerer medisin basert på genetisk kartlegging, såkalt persontilpasset medisin. Boken er delt i seks hoveddeler: Persontilpasset medisin og metode. Grunnlaget for regulering av persontilpasset medisin. Forsvarlighetsplikten ved genetisk kartlegging. Retten til selvbestemmelse og til genetisk kartlegging som nødvendig helsehjelp. Lagring og behandling av genetisk materiale. Avsluttende vurderinger. I siste del kommer forfatteren blant annet med konkrete lovendringsforslag, og skriver om behovet for videre rettsvitenskapelig forskning på området. Boken er basert på forfatterens doktoravhandling.

Forfatter:
Einar Bergsholm
Forlag: Fagbokforlaget 2019
Sider: 328 sider
Pris: 489 kroner

Rettigheter i fast eiendom - en innføring i tingsrett, 2. utg.

«Denne boka handler kort sagt om å ha juridiske rettigheter i fast eiendom», heter det innledningsvis i boken, som primært er rettet mot studenter. Forfatteren er dosent i juridiske fag ved NMBU. Boken er oppdatert med rettspraksis og omskrevet etter at den nye eierseksjonsloven trådte i kraft i 2018, samt med grunntrekk i engelsk tingsrett.

Forfatter:
Nicolay Skarning
Forlag: Universitetsforlaget 2019
Sider: 432 sider
Pris: 749 kroner

Sykefravær. Nye arbeidsoppgaver, omplassering eller oppsigelse. 2. utg.

Hvor fritt står arbeidsgiveren til å gi ansatte med høyt sykefravær nye arbeidsoppgaver eller ny stilling eller gå til oppsigelse? Kan mangelfullt arbeid som følge av sykdom lede til oppsigelse? Hvor mye tilrettelegging kan ansatte kreve når de er blitt helt eller delvis syke? Hvordan skal ansatte følges opp under sykefravær? Virker IA-avtalen?

Dette er noen av spørsmålene som behandles i boken, som kom ut for første gang i 2011. Boken er oppdatert med rettspraksis og lovendringer. Boken har 18 kapitler og doms- og stikkordregister. Den bringer også fem utvalgte dommer i fulltekst.

Forfatter:
Frederik Zimmer (redaktør) i samarbeid med Advokatfirmaet BAHR AS
Forlag: Universitetsforlaget 2019
Sider: 912 sider
Pris: 1599 kroner

Bedrift, selskap og skatt. Skattlegging av næringsdrivende, selskaper og eiere, 7. utg.

Boken er et samarbeid mellom professor emeritus Frederik Zimmer og advokater i BAHRs skatterettsgruppe. Den henvender seg spesifikt til advokater og andre med ansvar for skattespørsmål. Boken handler om rettsreglene om inntektsbeskatning av næringsvirksomhet, og også selskapsdeltakeres og aksjonærers skatterettslige stilling behandles.

Forfatter:
Ola Johan Settem
Forlag: Cappelen Damm Akademisk 2019
Sider: 136 sider
Pris: 299 kroner

Dommarar som ytrar seg

Hva skal til for at en dommer skal bli inhabil på grunn av meningsytringer av generell karakter som han eller hun har kommet med? Dette er temaet for boken, og formålet er å analysere nærmere ulike tilfeller der det finnes grunnlag for å stille spørsmål om habiliteten. «Kva konsekvensar kan det ha at ein dommar kjem med meiningsytringar, det vera seg om rettslge spørsmål eller andre typar faglege spørsmål, eller om politikk og generelle samfunnsspørsmål?», spør forfatteren. Boken er delt i fem kapitler, i tillegg til innledning og avsluttende kommentar: Grunnleggjande om inhabilitet. Nærare om inhabilitet grunna meningsytringar. Tre overordna spørsmål. Konkrete vurderingsmoment. Utvalde typetilfelle. Forfatteren er førsteamanuensis i rettsvitenskap ved Universitetet i Stavanger, og tidligere advokat i Kluge.

JUS – Juristenes utdanningscenter

Praktisk og yrkesrettet innsikt

I høst har JUS kurs om alt fra hvordan gjennomføre en rettssak til utarbeidelse av internasjonale kontrakter.

SIVILPROSESS - GJENNOMFØRING AV RETTSSAKER

Hvilke faktorer avgjør seier eller tap i retten? Hvordan organiserer man arbeidet, kartlegger faktum og sikrer opplysninger eller bevis? Samt forholdet til klienten: Kurset gir innføring i arbeidet med sivile rettssaker. Lær av noen av de beste i klassen over tre kveldssamlinger.
Tid: 4., 10. og 12. desember **Sted:** Oslo **Pris:** 7500 kroner

SENTRALE EMNER I BØRS- OG VERDIPAPIRRETT

Kurset er utarbeidet i samarbeid med Oslo Børs, og gir oversikt over det norske verdipapirmarkedet. Opptakskrav og prospektplikt til børsnotering gjennomgås, samt hvilke adferdsregler som gjelder i verdipapirmarkedet. Gir også oversikt over regelverket for noterte selskaper og overtakelsestilbud.
Tid: 26. november **Sted:** Oslo Børs **Pris:** 3750 kroner

DET ÅRLIGE AJOURFØRINGSKURSET

Tretten timers kursing over to dager med ajourføring innen sentrale rettsfelt, samt rettsutviklingen og rettspraksis i løpet av det siste året.
Bergen: 14. – 15. november. **Oslo:** 21. – 22. november.
Tromsø: 5. – 6. desember. **Pris:** 6450 kroner.

INTERNATIONAL CONTRACTS

The course provides a comprehensive overview of legal considerations when dealing with the drafting and negotiation processes of international contracts. The differences between the major legal systems are outlined, and comparisons are made on a country-by-country level. Provides a better understanding of the overall structure of an international contract, and an overview of the main clauses.
Tid: 28. – 29. november **Sted:** Oslo **Pris:** 8100 kroner

INNFØRING I EKSPROPRIASJONSRETT

Grundig innføring i ekspropriasjonsrett og praktisk skjønnsarbeid, og de viktigste elementene på rettsfeltet.
Tid: 2. – 3. desember **Sted:** Oslo **Pris:** 5450 kroner

E-KURS

E-kurs gir høyt læringsutbytte og frihet til å velge tid og sted. Se oversikt over alle e-kurs på jus.no.

Advokat **Pernille Woxen Burum** fra Oslo Børs er en av foredragsholderne på børs- og verdipapirrettskurset.

ANNONSE

I saker som gjelder spørsmålet om en ansatt i politiet eller påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten, foretas og ledes etterforskningen av Spesialenheten for politisaker. Enheten er organisert med ett nivå for etterforskning og ett nivå for saksavgjørelse og overordnet ledelse.

Sjefen for Spesialenheten, som har det overordnede ansvaret for virksomheten og treffer påtaleavgjørelse i alle saker, har kontor i Hamar. Avdelingen er bemannet med sjef, assisterende sjef, tre juridiske rådgivere, IKT og administrativ stab. Til sammen 13 medarbeidere.

For nærmere opplysninger om virksomheten vises til Spesialenhetens hjemmeside www.spesialenheten.no.

Juridisk rådgiver

Det er ledig stilling som juridisk rådgiver hos sjefen for Spesialenheten for politisaker.

Se fullstendig utlysningstekst for stillingen på: www.spesialenheten.no

Søknadsfrist:
17. november 2019

— Det er Kaja som skal opp og frem

Benedict de Vibe og datteren Kaja de Vibe Malling, som nylig forsvarte Jannik Iversen i saken om utpressing av Kjell Inge Røkke, forteller om hvorfor de elsker å jobbe sammen – og erkjenner at det var spesielt å innkalle flere høyprofilerte advokater som vitner.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Vitnet: Ellen Holager Andenæs

Vitnet: John Christian Elden

Benedict de Vibe (71) og Kaja de Vibe Malling (39) utgjorde forsvarerteamet i en av årets desidert mest omtalte rettsaker, der den selvutnevnte gangsteren Jannik Iversen i Oslo tingrett ble dømt til tjue måneders fengsel for utpressingsforsøk av milliardær Kjell Inge Røkke.

— *Hva var den største utfordringen med denne saken?*

— Egentlig var det ikke så veldig stor forskjell på selve advokatjobben i denne saken kontra andre saker. Likevel var det spesielt at flere advokater var interessante som vitner. Det er relativt sjeldent. Vi er klientens talerør, og kan ikke la oss påvirke av at vi kjenner advokatkollegene vi ønsket å stevne. Ut fra forsvareroppgavet er vi forpliktet til å ta inn de vitnene vi mener er nødvendige for å belyse saken – og i dette tilfellet var det åpenbart at det gjaldt advokater, sier de Vibe.

— Forholdet mellom Iversen og Røkke hadde pågått over lang tid, mye lenger enn perioden tiltalen gjaldt for. For at domstolen skulle få en forståelse for hendelsesforløpet høsten 2017, og forstå møtene mellom partene hos advokatfirma-

et Elden og kontakten de hadde da, var det helt nødvendig å innkalle advokatene for å belyse hva slags samarbeid Røkke og Iversen hadde hatt fra før, sier Kaja de Vibe Malling.

EN FRYD Å SAMARBEIDE

Hun og faren er et knallsterkt team, påpeker hun.

— Her er det ingen spisse albuer, han ønsker at jeg skal få så mye erfaring som mulig, og i tillegg samarbeider vi kjempegodt. Det passer sikkert ikke for alle, men med forholdet vi har, får vi utrolig mye ut av det, sier hun.

Faren er helt enig.

— Vi har en spesielt god relasjon, så det er bare en fryd. Vi kjenner hverandre så godt at vi vet hva den andres styrker og svakheter er. Og for å holde hodet klart og vite hvor vi er, er det godt å være to på slike store saker.

Flere ganger i intervjuet påpeker 71-åringen at han selv er på vei ut, mens Kaja skal opp og frem.

Malling mener hun lærer mer i et lite fellesskap fremfor i et stort.

— I de store firmaene setter de i større grad fullmektiger til å høre gjennom avhør og lese

dokumenter. Jeg tror vi som advokater har godt av å gjøre jobben selv, sier hun.

VISTE TIL TAUSHETSPLIKTEN

På forsvarernes vitneliste sto advokatene Arild Holden, Morten Furuholmen, Ellen Holager Andenæs og John Christian Elden.

Arild Holden, som er Jannik Iversens tidligere forsvarer, fikk sin taushetsplikt opphevet, mens Elden fikk deler av sin taushetsplikt opphevet.

Advokat Ellen Holager Andenæs, som i 2005 var Kjell Inge Røkkes prosessfullmektig i båtførerbevis-saken, nektet å svare på spørsmål, og omtalte hele seansen som en farse.

De Vibe og Malling er ikke enig i denne vurderingen.

— Vi var selvfølgelig fullt innforstått med advokatenes taushetsplikt, men hadde gjort det klart både for advokatene – og for retten i forkant – at vi mente retten ikke kunne ta

stilling til deres taushetsplikt før de visste hva vi faktisk skulle stille spørsmål om. Vi skulle stille spørsmål fra en periode der vi mente det ikke var et pågående klientforhold, sier Malling.

LIVE-REFERATER

Hun mener Andenæs burde ha svart på spørsmålene i retten.

— Vi mener advokater har taushetsplikt om klientforhold og opplysninger de har fått i tilknytning til slike. Men ting du får vite av en tredjeperson, mange år etter at klientforholdet beviselig er avsluttet, kan vi ikke se at det er grunn til å påberope seg taushetsplikt om. Jeg synes det var en underlig situasjon å havne i, sier Malling.

De Vibe er enig.

— Slik vi ser det, er det ikke taushetsbelagt å svare på når det var et pågående klientforhold, og når det ikke var det, påpeker han. •

Advokatene Benedict de Vibe og Kaja de Vibe Malling spilte viktige roller i utpressingssaken.

– Gale forutsetninger

Spørsmålene som ble stilt til meg gjaldt perioden da jeg hadde oppdrag for Røkke, og dette var også helt åpenbart for advokatene til Iversen. Dermed var det klart at jeg verken kunne avkrefte eller bekrefte møter som advokatene hevdet hadde skjedd, sier Ellen Holager Andenæs.

— Grunnen til at jeg sa at dette ble en farse, var at advokatene til Iversen la inn forutsetninger i spørsmålene. Hensikten var tydeligvis å fremstille klientens versjon som fakta. Med en slik teknikk kan man jo skape inntrykk av hva som helst, av typen «har De sluttet å slå deres kone?».

— Jeg tror ikke at jeg ble stilt et eneste spørsmål om forhold som lå i tid etter oppdraget. Jeg vil imidlertid understreke at taushetsplikten ikke opphører selv om oppdraget er avsluttet, sier Andenæs.

– Hellig

Advokat John Christian Elden hadde ikke noe imot å bli kalt inn som vitne.

— Det var bare hyggelig det. En uvanlig rolle, men en borgerplikt for alle. Enkle og oversiktlige spørsmål uten noen vanskelige problemstillinger, sier han.

Han understreker at advokatens taushetsplikt er hellig, og også gjelder for advokatenes medhjelpere.

— Det er grunnleggende for en rettsstat, og det ville være en underlig situasjon dersom det ble en forventning i straffesaker eller sivile saker at motpartens advokat rutinemessig innkalles som vitne om hva han har arbeidet med, eller hvilke samtaler han har hatt i saken. Ut over det har jeg ingen konkret oppfatning av vitneplikten i saken, sier Elden.

— *Ifølge advokat Arild Holdens vitnemål oppstod det en mulig interessekonflikt i firmaet fordi han tidligere var Iversens advokat, og du samtidig var Røkkes advokat. Burde firmaet ha håndtert dette på en annen måte?*

— Nei. Det er håndtert akkurat slik det skulle, og jeg møtte ingen kritikk, hverken i spørsmål eller dom til dette, etter at jeg ga min redegjørelse som vitne.

– Vanuatu er et veldig «laid back» samfunn, noe jeg gleder meg til. Jeg er større tilhenger av flip flops og kosebukser enn hvite skjorter og dressjakker, sier Nesodden-advokat Anne Nesheim.

Stenger advokatkontoret og FLYTTER TIL VANUATU

For seks år siden startet advokat Anne Nesheim å dykke. For første gang i livet fikk hun en lidenskap, og den lidenskapen skal nå snu opp ned på livet hennes.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

”
Vi skal
bygge en liten
dykkeresort.
De fineste
dykkestedene
ligger rett på
utsiden.

Etter tjue år som advokat på den vesle halvøya Nesodden like utenfor Oslo gir Anne Nesheim (57) opp et tobeinsliv med egen praksis på land, til fordel for svømmehud og finner under vann.

Nå selger hun og ektemannen Petter alt de har, og drar til Vanuatu sørvest i Stillehavet.

– Helt på yttersiden av verden, slik Nesheim selv beskriver det.

For halvannet år siden kjøpte ekteparet en fire måls tomt med tretti meters strandlinje.

– Vi skal bygge en liten dykkeresort. De fineste dykkestedene ligger rett på utsiden. Hvis det ikke går, eller hvis vi ikke liker oss, reiser vi bare hjem igjen. Det verste som kan skje er at vi taper litt penger. Det føles ikke som om vi har noe annet alternativ enn å prøve dette, sier Nesheim med stor sikkerhet.

– MÅTTE BARE HANDLE

Vanuatu er en gruppe med 83 øyer som ser ut som støvkorn på kartet et godt stykke utenfor Australia, med drøye 272.000 mennesker totalt, og korallrev som nærmeste nabo. Når man entrer dørene til Nesheims kontor, forstår man umiddelbart at hun er en eventyrer. Langs hele høyrevengen har hun tapetsert et verdenskart hvor hun enkelt peker ut sitt framtidige hjem.

For to år siden besøkte hun Vanuatu for første gang.

– Vi har reist i store deler av det tropiske bel-

tet for å finne akkurat «vårt» sted, så det er jo litt ironisk at det skal være akkurat så langt unna Norge som det går an å komme. Da vi kom til Vanuatu var reaksjonen bare «å!» Det var bare så deilig, mimrer hun.

Det er livet under vann ekteparet er mest interessert i.

– Vi oppdaget fort at flere av de gode dykkestedene lå på én stripe, og at det lå en del eiendommer like innenfor denne. To av dem var til salgs. Vi sjekket dykkemulighetene i nærheten, og det var virkelig verdensklasse. Det var som å spasere ut i et akvarium. Vi tenkte og ventet noen måneder, men plutselig ble den ene eiendommen solgt. Da måtte vi bare handle.

CORAL GARDEN GATEWAY

I 2015 ble Vanuatu rasert av syklonen Pam. Mediene meldte om «ufattelige ødeleggelser», «ni av ti hjem er rasert», «katastrofe». Rundt ti tusen mennesker ble hjemløse, minst 16 mennesker døde og fem hundre skoler ble ødelagt.

Port Vila omtales som den hovedstaden i verden som rammes av flest naturkatastrofer, og øyene blir hyppig besøkt av jordskjelv. Men været bekymrer ikke Nesheim nevneverdig.

– Vi bygger i mur og betong for å gjøre det jordskjelv- og syklonsikkert, og vi har rømningsveier i tilfelle tsunami rett bak huset. Potensielle naturkatastrofer blir en del av livet det også, forsikrer Nesheim.

»

– Jeg må lære meg å leve, og å gjøre de tingene som er riktig, sier Anne Nesheim.
Foto: Privat/@nesheimanne

«Mamas Market» i Port Vila er alltid åpent. Kvinner fra alle øyene kommer i sine særegne, fargerike kjoler for å selge sesongens grønnsaker og frukt. Foto: Privat/@nesheimanne

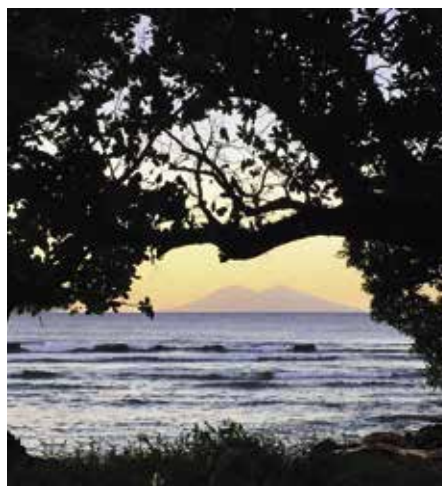

Honeymoon beach, en nabostrand til Anne Nesheims eiendom, med surfebølger når vinden vil det. Det er et aktivt surfemiljø på Vanuatu. Foto: Privat/@nesheimanne

Hovednedslagsfeltet for Anne Nesheims dykkeresort blir Australia, New Zealand – og Nesodden selvfølgelig. Her forbereder hun dykkeutstyr på Vanuatu.

Foto: Privat/@nesheimanne

På Vanuatu får Anne Nesheim og ektemannen havet og eksotiske korallrev som nærmeste nabo. Foto: Privat/@nesheimanne

Det har vært en lang innvendig prosess

Resorten, som de vurderer å døpe Coral Garden Gateway, skal være for de som vil dykke, de som vil snorkle, de som vil svømme og de som bare vil gjøre noe litt annet ut av ferien.

— Jeg bestemte meg for noen år siden for at jeg hadde lyst på et skifte, og jobbe i et firma som driver med utendørsaktiviteter. Det slår meg som en herlig kontrast til advokatlivet. At man gjør noe som gjør folk glade, hvor man er ute og leker med hverandre og får energi. Jobben som advokat er ikke sånn. Selv om yrket er givende, og jeg har hatt veldig gode år i min praksis på Nesodden, er det også tappende. Det er viktig at man gjør andre ting i tillegg, og tilfører litt morsomheter.

OPPVÅKNINGEN

Omtrent samtidig med at Nesheim og ektemannen bestemte seg for at «det store skiftet» skulle skje, døde plutselig en veldig nær venn.

— Da fikk jeg en oppvåkning om at livet er så kort - og det skjer akkurat nå. Det er ikke noe vi kan få på kreditt til senere. Jeg gjorde meg veldig mange tanker over lang tid, men mest av alt tenk-

te jeg at jeg må lære meg å leve. Å gjøre de tingene som virkelig er viktig. Nå har vi dette livet og nå kjører vi på, sier hun, lett blank i øynene.

Den tanken smittet også over på bryllupsplanleggingen som fant sted like etterpå. De inviterte alle de er glade i hjem til seg selv, og holdt seremonien på et dykkesenter på Nesodden. Som en kuriositet kan Nesheim fortelle at brudeparet selv kom dykkende til bryllupet med filmmusikken fra syttitallets ikoniske kassasuksess «Haisommer» rungende i bakgrunnen.

Å stenge advokatkontoret og flytte ut, krever sitt, medgir hun.

— Det er et stort eventyr. Det er å vende livet helt opp ned, og det er ikke noe jeg er sprudlende glad for. Det er tøft og ukjent, og jeg kaster meg ikke enkelt inn i ukjente ting. Jeg grubler og tenker, men så dras jeg av noe likevel. Jeg synes ikke dette er enkelt, og det har vært vanskelig å ta disse avgjørelsene. Noen ganger skulle jeg ønske at jeg ikke kjente på en så sterk følelse av at jeg må.

— Det har vært en lang innvendig prosess, og da er det klart at det har stor betydningen at de rundt

oss er enig i at dette er en god idé — selv om det gjør vondt i hjertet å være langt unna familien. De sier «Dette er bra. Gjør dette, men huffamei» og denne huffameien kan vi dele.

JUSS-STUDIER

Det er i januar det skjer. Da flytter Anne og Petter, og da starter byggingen.

— Min tanke er at dette er for godt. Det første året, mens vi bygger, blir min jobb å lære om samfunnet, kartlegge markedsføringsmuligheter og bruk av sosiale medier. Flere stater i Stillehavet har et felles universitet, og på Vanuatu ligger økonomisk- og juridisk fakultet. Her skal jeg ta noen kurs og lære meg om samfunnet den veien. De har et lovsystem bygget opp av de tidligere koloniherrene Frankrike og England, blandet med en del lokalt, så det vil være juss jeg kan kjenne igjen. Jeg vil ikke ha en egen praksis der, men jeg kan godt tenke meg å yte fri retts hjelp til noen som trenger det.

På Vanuatu er det lite kriminalitet, en godt fungerende rettsstat, uavhengig presse og regjeringen

jobber for å eliminere korrupsjon. I saker med habilitetsspørsmål henter de aktor fra New Zealand.

— Det er en ekstremt vennlig og imøtekommen befolkning, og det følges veldig trygt å dra dit, sier Nesheim.

Både hun og ektemannen er utdannet dykkeinstruktører, og de har egen instruktørutdanning for funksjonshemmede dykkere. Nå skal de altså bygge en resort med fire bungalower som er tilrettelagt også for rullestolbrukere, samt et hovedhus med kjøkken, spisested og dykkesenter — hvor de selv bor i andreetasje.

På klokka er det elleve timer mellom Vanuatu og Norge, og har du lyst til å ta turen må du regne med rundt 16.000 kroner i flybilletter tur/retur - hvis du velger ett av de rimeligste alternativene, vel og merke.

— Vi blir minnet om hvor skjørt og vanskelig livet er for alle sammen i den praksisen vi har. Alle opplever vanskelig ting, og ingen slipper unna. Vi må gjøre det gode vi kan for oss selv og eget liv. Det er så stort, men samtidig så lite, på en og samme gang. •

Det er en ekstremt vennlig og imøtekom-mende befolkning.

Granskning, faktaundersøkelser og Advokatforeningens retningslinjer

Av BIRTHE M. ERIKSEN, advokat og førsteamanuensis II ved BI, og ROLF BECH-SØRENSEN, advokat (H) i ADI Advokater AS

Det var for mange et etterlengtet seminar om private granskninger som ble avholdt av Advokatforeningen den 12. september i år. I etterkant av seminaret skal det nedsettes et arbeidsutvalg som skal vurdere om det er behov for å gjøre endringer i Advokatforeningens retningslinjer for private granskninger.

På seminaret fikk deltakerne høre interessante og faglig relevante foredrag.

Advokater møter nå i stadig større grad på andre advokaters granskningsrapporter. For å kunne ivareta våre klients interesser og rettsvern, trenger vi kompetanse til å vurdere kvaliteten på disse. Dette er en stadig mer dramatisk utfordring innen arbeidsretten spesielt, særlig i komplekse varslingssaker.

Formålet med dette innlegget er å få frem andre viktige perspektiv som det ikke var laget rom for, verken i de avtalte foredragene på Advokatforeningens seminar, eller i diskusjonen i etterkant. Disse perspektivene bør også med i arbeidet med endringer av retningslinjene.

Ingen av foredragsholderne eller øvrige deltakere benyttet begrepet «faktaundersøkelser». Alle forholdt seg til det som gjennom Advokatforeningens retningslinjer har et definert innhold, nemlig private granskninger. Dette, til tross for at mange advokater, også blant deltakerne, har satt sine navn på rapporter kalt «faktaundersøkelser». Disse er ofte basert på et konsept som er utviklet av blant andre psykologi-

professor Ståle Einarsen på bakgrunn av deler av en britisk metodikk. Konseptet er fra flere hold blitt kritisert og er svært omdiskutert.

På oppdrag fra LO har Arbeidsforskningsinstituttet AFI fått i oppdrag å foreta en studie av bruken av slike faktaundersøkelser. Studien omfatter femti, seksti slike rapporter, mange levert av advokater, alene eller sammen med annen kompetanse som psykologer og andre. Det er opplyst at en forskningsrapport vil foreligge i løpet av 2020.

Advokat Svein Åge Valen stilte under sitt innlegg et betimelig spørsmål ved bruken av private granskninger på arbeidsmiljøproblematikk. Hans vurderinger var særlig interessante, i lys av at mange advokater faktisk gjennomfører undersøkelser av denne type «subjektiviserte faktiske forhold» i stor skala under ulike betegnelser: «Undersøkelse», «granskning» eller «faktaundersøkelse».

Flere hundre studenter ved BI foretar

foruroligende: Det synes å eksistere et fravær av felles metodikk og kunnskap som innebærer svak forutberegnelighet for dem som berøres.

Varslingsutvalget (NOU 2018:6 Varsling – verdier og vern), la til grunn at det særlig i saker om varsling om psykososiale forhold, blant annet om gjengjeldelse etter varsling, normalt ville være behov for et granskningsutvalg som var sammensatt av både jurister og psykologer, da slike saker er interdisiplinære av natur.

Den nylig vedtatte aml. § 2A-3 om arbeidsgivers aktivitetsplikt som trer i kraft fra 1. januar 2020, forutsetter også at et mottatt varsel skal undersøkes forvarlig innen rimelig tid. Behovet for å få gjennomført habile og kompetente granskninger antas dermed å bare vokse fremover.

Det er nå behov for å stille spørsmål om den tilnærmingen man har til granskning av mer objektiviserte forhold - som for eksempel mistanke om økonomisk kriminalitet - ikke nødvendigvis passer på «mykere» og mer subjektiviserte kritikkverdige forhold, som arbeidsmiljøproblematikk og gjengjeldelse. Samtidig krever altså lovgiver at også denne type forhold skal bli gjenstand for en forsvarlig undersøkelse.

Gransking er ofte ikke et egnet tiltak for å løse arbeidsmiljøproblematikk. Vi ser at denne typen langvarige prosesser i stedet kan bidra til eskalering og tilsløring av konflikt, fremfor avklaring og løsning. Slike prosesser kan også ha betydelige helsemessige omkostninger. Hvilken betydning vil den kunnskapen som nå foreligger om både de rettslige og de psykososiale prosessene, føre til for advokaters etiske ansvar, særlig til å fraråde iverksetting av granskningsoppdrag på det psykososiale området?

Vi mener at det behov for å ta opp blant andre følgende forhold i revideringsarbeidet :

- Skal advokater kun forholde seg til begrepet og konseptet «granskning» når de utfører undersøkelser av faktum som kan gi grunnlag for rettslige

vurderinger/skritt? Hvis ja: Advokatforeningens retningslinjer skal da legges til grunn i alle slike private granskninger.

- På hvilken måte kan advokater delta i sammensatte, interdisiplinære granskningsutvalg? Hvilket ansvar har de for det endelige resultat? I mange saker ser man for eksempel at psykologer gjennomfører intervjuene og sammenstiller faktum som advokater kun foretar en vurdering av. Hvordan skal man for eksempel sikre at det er de rettslige bevisstemaene som er retningsgivende for de undersøkelsene som gjøres, for eksempel i krevende gjengjeldelsesaker med delt bevisbyrde?

- Bør det normeres minimumskrav til granskningsmetodikk som alle som gransker må etterleve, altså krav utover gjeldende retningslinjer?
- Bør det utvikles ulike krav til metodikk / differensierte retningslinjer for henholdsvis «objektiviserte» kritikkverdige forhold og mer «subjektive» arbeidsmiljøforhold?
- Hvilke krav bør gjelde for å sikre habilitet og objektivitet hos en gransker?
- Hvordan sikre en felles forståelse av hvordan kontradiksjon sikres og gjennomføres?
- Hvilke grenser skal gjelde for en granskers adgang til å trekke slutninger av det faktum som identifiseres?

Dette er bare noen av de spørsmålene som allerede debatteres i ulike fagmiljøer. Det diskuteres for eksempel allerede ved en av landets høyskoler hvorvidt det bør etableres en ettårig masterutdanning for advokater, psykologer, revisorer og andre yrkesgrupper som skal levere granskningstjenester.

Vi er mange som ser frem til å få vite hvordan utvalget håndterer utfordringene på et område som fremdeles representerer et umodent, men raskt voksende marked for advokater. Det mest kritiske er at Advokatforeningen tvinger oss alle til å heve blikket og se oss selv utenfra. Vi må bevisstgjøres hvilke roller vi skal ha på et område hvor det ikke er tradisjonelle advokattjenester vi leverer. Hvordan hindre at vi som granskere ender opp med både lovgivende, utøvende og dømmende makt i våre hender?

Innlegget er forkortet. Les hele innlegget på Advokatbladet.no. •

Dårlig lovforslag om god handelsskikk

Av THOMAS FLO HAUGAARD og ANITA SUNDAL, advokater i Virke

loven. Dette er gode verktøy, selv om man skulle mene at ikke alle bransjer er like effektive og velfungerende.

Beveger man seg ut på et område som allerede er regulert, bør det stilles strenge krav til presisjon. Lykkes man ikke med dette, får man en lov som i praksis vil fungere dårlig.

I lovforslaget som var på høring stilles det en rekke krav til hvordan dagligvareaktørene skal forholde seg til hverandre i en forhandlingssituasjon: Det er for eksempel krav om at forretningsforholdet skal bygge på god handelsskikk, gjensidig respekt for immaterielle rettigheter, og skriftlige, klare og fullstendige avtaler.

Hovedproblemet er at innholdet i de fleste av disse bestemmelsene allerede følger av gjeldende rett, men med et langt mer presist innhold enn i lovforslaget. Denne dobbeltreguleringen skaper betydelige uklarheter.

Departementet har også foreslått at det skal opprettes et offentlig tilsyn for dagligvarebransjen. Det må forutsettes at tilsynet ivaretar både handel og leverandører, og at tilsynet bidrar til å løse utfordringer på lavest mulig nivå. Et særskilt ombud / tilsyn vil være den mest egnede modellen for å unngå at saker eskalerer. Et eget tilsyn vil trolig også innebære en mer tydelig satsing enn om håndhevingen bare innlemmes i et eksisterende organ. Som med selve regelverket, er det likevel viktig at grensegangene mellom det nye og de eksisterende tilsynene er tydelige, slik at man unngår uklarheter også med håndhevingen.

Manglende bevissthet om gjeldende rett kan ironisk nok føre til at en ny lov om god handelsskikk kan gi mindre effektiv verdiskaping, mer byråkrati og økte etterlevelseskostnader for bransjen. Det er vanskelig å se at loven vil bidra til målet om bedre utvalg og lavere priser til forbrukerne. Regjeringen bør derfor rydde opp i lovforslaget før det går til Stortinget, og fokuset må være på det som vil kunne ha positiv betydning i praksis.

Innlegget er forkortet. Les hele innlegget på Advokatbladet.no. •

— Jeg er sikker på at jeg er Nordens mest frittalende riksadvokat

Han har tjenestegjort under 17 justisministre, og opplevd en betydelig endring i samfunnet og kriminalitetsbildet i løpet av sine 22 år som riksadvokat.

1. november takket Tor-Aksel Busch for seg. På vei ut døren snakker han om hva som kan true rettsstaten, og gir noen råd til advokatstanden.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

– Hvis jeg kan være så ubeskjeden, tror jeg at jeg kunne ha blitt en brukbar prosedyreadvokat, sier Tor-Aksel Busch. Men han ble aldri advokat, til tross for flere tilbud. – Noe bandt meg til påtalemyndigheten på et slags mystisk vis. Samfunnsoppdraget, selvstendigheten, troen på at vi gjør noe viktig.

”
Jeg er veldig glad for at jeg traff henne, og ikke går inn i pensjonisttilværelsen alene.

Selv om advokatene skal være klientenes hærførere, gjør de lurt i å huske på samfunnsoppdraget. Vi er alle en del av rettsstaten, og den blir ikke bedre enn hver enkelt av oss. Å se hen til rettsstatens forventninger ved sin oppgaveløsning, er et velment råd, sier Tor-Aksel Busch.

I mars neste år blir han sytti. Han valgte å gå av fem måneder før, og innrømmer at han gruer seg litt til pensjonisttilværelsen. Konkrete planer er ikke lagt, men han har en skog å skjøtte.

– Jeg er sannsynligvis den beste riksadvokaten i verden, med motorsag, intet mindre!

Han er opprinnelig fra Spydeberg i Østfold, men har en liten gård i Askim, der han inntil ganske nylig bodde alene. Hans kone døde av kreft i 2016, og etter vel ett år traff han sin nye livsledsager, bosatt på Snarøya i Bærum. Så nå bor han mest der.

– Jeg er veldig glad for at jeg traff henne, og ikke går inn pensjonisttilværelsen alene, som jeg i og for seg har kjent på. Vi ser frem til å gå inn i dette sammen.

SATTE KAFFEN I HALSEN

Han har ikke noe usagt i tankene som han har spart til sin avgang, forteller han.

– Jeg mener at jeg ikke har lagt bånd på meg i den rettspolitiske debatten. Jeg er sikker på at jeg er den mest frittalende riksadvokaten i Norden. Ikke fordi jeg er spesielt modig, men fordi rammebetingelsene i Norge har vært gode. Det har ikke

vært noe forsøk på å styre meg. Jeg har i løpet av mine år som riksadvokat åpenbart kommet med noen uttalelser som har fått justisministre til å sette morgenkaffen i halsen. Men ingen har forsøkt å påvirke meg, og det har jeg satt stor pris på.

Han mener han har brukt denne friheten til beste for strafferettssystemet, og at hans budskap i morgen derfor vil være det samme som i dag.

– Hva har vært den viktigste endringen i påtalemyndigheten i løpet av dine 22 år som riksadvokat?

– Det har skjedd mange endringer på ulike felt. Der vi før styrte gjennom direktiver i enkeltsaker, gir vi i dag generelle direktiver som kommer til uttrykk i rundskriv og andre publikasjoner. Før jeg slutter, håper jeg å kunne lansere et eget intranett for den høyere påtalemyndigheten og statsadvokatene.

MASSE-OVERGREP

En annen viktig endring er selve kriminalitetsbildet, påpeker han.

– Et dominerende trekk er nettovergrepene. De avdekkes gjerne gjennom en enkelt anmeldelse, men etter ransaking og beslag kan saken gå fra å omfatte én fornærmet til flere hundre. Dette utfordrer både måten vi jobber på, og iretteføringen. Vi er i en situasjon der vi ikke helt ser konsekvensene, prioriteringsmessig, av å satse på noen få saker, sier Busch.

For å illustrere viser han til Øst politidistrikt, der det er satt av tretti etterforskere for å jobbe med alvorlige overgrep og vold mot barn.

– Men to store nettovergrepssaker fordret tyve av disse årsverkene. Da blir andre saker nødvendigvis liggende. Vi har derfor fremmet et forslag overfor Justisdepartementet om lovendringer av strafferettslig og straffeprosessuell karakter.

Stikkordet for forslaget, som ble fremmet i september i år, er å vurdere enkelte lovbrudd som kollektive.

– Et par eksempler: Et sted i Norge kommer en mor til et lokalt lensmannskontor og sier at sønnen på ti år skyper med en jente på femten, som moren mistenker er en mann. Etterforskningen avdekker at en 42 år gammel mann står bak, og at han forledet gutten til å onanere mens de snakket sammen. Ved ransaking hos mannen, klarer politiet å identifisere 263 fornærmede med en snittalder på tretten år.

IKKE RESSURSER TIL ALT

Hans neste eksempel er fra Filippinene.

– Nordmenn bestiller live-overgrep mot barn hos såkalte barne-halliker. Det kan være mødre i ytterste fattigdom som stiller sine barn til disposisjon. Mitt forslag er at man i større grad prøver å se slike nettovergrep som kollektive og ikke enkeltstående forbrytelser. I saker med så mange fornærmede må vi tenke annerledes. Man kan selvfølgelig reise motforestillinger mot dette, men her inviterer jeg politikere til å ta ansvar. Hvis ikke reglene endres og det gis mer ressurser, vil det skape krevende situasjoner, som går ut over noe, og noen.

– Det tredje jeg vil trekke frem, er endringer i samfunnet vi skal betjene, med utfordringer knyttet til integrering. Det egalitære Norge som var dominerende da jeg begynte, er ikke der i samme grad. Dette er trolig tre av de større endringene jeg synes å ha sett i løpet av min tid.

Også publikums holdning til embetet er endret.

– Folk har helt andre forventninger nå. At du har en tittel og jobber høyt oppe i et hierarkisk system, gir ingen autoritet i seg selv. Å gjemme seg bak en autoritetspult, det går ikke lenger. Det er veldig bra, men det gjør noe med oss alle.

URO KAN OPPSTÅ

Buschs overordnede mål er å opprettholde og videreutvikle den liberale rettsstaten, og at straffettspleien skal være human.

– Straff skal brukes med vett og forstand. Antall ubetingede dommer går ned, men antallet fengselsdøgn går opp. Dette viser til fulle at dommene er blitt lengre. Prognosene for i år viser ganske dramatiske forskjeller bare fra 2018.

På spørsmål om han ser noen trusler mot den norske rettsstaten, svarer Busch at han ikke ser noen direkte trusler eller konturer av dette, men trekker likevel frem fire forhold.

– For det første; det er veldig viktig at vi er i stand til å gjøre jobben vår. Dersom det ikke settes inn nok ressurser, kan det skape et spenningsforhold inn mot rettsstaten. Danmark har innført dobbelt så streng straff for kriminalitet begått i

”
Enkelte samtaler har gjort meg desillusjonert, jeg ble rett og slett lei meg.

»

I hans siste uke på jobb, sprakk NAV-skandalen. Busch ble først varslet to uker i forveien. For sent, mente han.

visse områder, dette synes jeg ikke er en god vei å gå. Og i Sverige har de en oppklaringsprosent på drap i gjengmiljøer på bare tjue prosent. Vi må ikke komme dit at den organiserte kriminaliteten brer om seg uten oppklaring.

IKKE BELØNNING

For det andre er påtalemyndighetens uavhengighet også en viktig faktor for rettssikkerheten, understreker han. I begynnelsen av oktober la regjeringen frem et forslag til endring i straffeprosessloven som lovfester nettopp denne.

— Å nedfelle påtalemyndighetens uavhengighet i enkeltsaker i lov er noe jeg har vært opptatt av veldig lenge. Forslaget er ingen belønning til meg, men blir godt å ta med seg på vei ut; at det kom på plass under min embetsgjerning.

— Mitt tredje budskap, som henger sammen med det første, er at man må passe på at ikke etterforskning og påtalefunksjonen i politiet blir stemoderlig behandlet. Og hvis jeg kan driste meg til å ta med et fjerde punkt, så er det at den liberale rettsstat i seg selv er et gode som man ikke må gå på akkord med. Alle tiltakshjemler og fullmakter som kommer til politiet og påtalemyndighet må være godt begrunnet.

! HEDRET MED PRISER

Tor-Aksel Busch fikk Rettssikkerhetsprisen for 2019: «Unikt å ha en øverste leder for påtalemyndigheten som så ofte har vært tungen på vektskålen for å få gjennomslag for rettssikkerhetsprinsipper, og en human strafferettstenkning», påpekte juryen.

Busch ble i oktober også tildelt Politiets hederskors, norsk politis høyeste utmerkelse. «Tor-Aksel Buschs karriere som riksadvokat er høyt anerkjent i inn- og utland, og han står igjen som en av justisetatens mest betydningsfulle ledere i nyere norsk historie», heter det i begrunnelsen.

BLE LEI SEG

Han gir også gjerne noe råd til advokatstanden.

— Advokater må holde den etiske fanen høyt, og ha høy standard ved sin oppgaveløsning. Jeg har hatt gleden av å prosedere mot legender som Alf Nordhus og Olav Hestenes, det var jo absolutt et høydepunkt, og iblant utfordrende. Selv om disse var de fremste representantene for det aktive forsvar, så var det aldri tvil om at de kunne innlede gode, konstruktive samarbeidsrelasjoner med aktoratet for å få den enkelte sak gjennom. Jeg er nok litt usikker på hvordan dette er i dag, i enkelte tilfeller.

Han mener at de aller fleste advokater gjør en svært god jobb til beste for sine klienter.

— Samtidig ser vi at konkurransen innenfor strafferettsgruppen av advokater er blitt større, og at klientnapping til tider har vært et problem, som kanskje er blitt noe bedre den siste tiden. Når vi nå vet at det går en sak i Tromsø hvor jeg har tiltalt to advokater for alvorlige narkotikaforbrytelser, representerer dette en negativ hendelse ikke bare for advokatstanden. Den kaster skygger over juristprofesjonene, over oss alle. Jeg understreker at saken pågår og at advokatene ikke er dømt, sier han.

— Advokater kan utsettes for mange forsøk på påvirkning for å tekkes klienter, og advokater må være bevisst når de manøvrerer i dette krevende farvannet. Man er gitt en stor tillit, og betales av det offentlige, det forventes en redelig og ordentlig opptreden.

Gjennom kommunikasjonskontroll har han hørt opptak av advokatsamtaler som har skuffet ham.

— Enkelte samtaler har gjort meg desillusjonert, jeg ble rett og slett lei meg.

AVDANKET RIKSSYNSER

— Hvilke råd vil du gi til din etterfølger?

— Jeg må passe på ikke å bli formann i foreningen «Alt var bedre før», og det vil fordre sitt fra min side! Jeg er komfortabel med riksadvokatembetes situasjon når jeg nå forlater skuta, og tilsvarende med statsadvokatene. De jobber godt og har god måloppnåelse. Jeg skulle ønske at situasjonen for politijuristene var en annen, jeg synes de har kommet mindre godt ut av reformen mange steder. Det er mye frustrasjon blant politijuristene, og enkelte er desillusjonerte. Så å bruke tid og krefter i konstruktiv dialog med Politidirektoratet for å bygge opp påtalemyndigheten i politiet, det vil være ett av mine råd til min etterfølger.

— Gruer du deg til å slutte?

— Ja, jeg gjør jo det. Jeg vet ikke riktig hva som møter meg. Men noen avdanket rikssynser har jeg ikke tenkt å bli. Jobben har vært givende og spennende, og jeg har fått brukt hele meg på en måte som jeg på ingen måte kunne regnet med. Det stod ikke skrevet i stjernene at jeg skulle bli riksadvokat. Gamle menn sier ofte at de ville gjort det samme om igjen, og jeg kan også si det, og mene det fullt og helt.

Les en lengre versjon av intervjuet på Advokatbladet.no. •

Norges Innsamlingsråd koordinerer holdningskampanjen *Snakk om arv* der 36 organisasjoner har gått sammen om bevisstgjøring av arv og testamentariske gaver til ideelle organisasjoner.

— Organisasjoner som får gaver blir ofte gjort til det sorte får, selv om de ofte ikke vet om at de er tilgodesett med en testamentarisk gave en gang, forteller Kvale-advokat Jacob Winderen Lindegaard, som samarbeider med organisasjonene bak kampanjen Detgodetestament.no.

Organisasjonene oppfordrer publikum til åpenhet med sine nærmeste om sine siste ønsker.

UNØDVENDIG KRANGLING

Advokat Lindegaards viktigste budskap er å sørge for tydelighet ved opprettelse av et testament.

— Si fra til arvingene på forhånd. I motsatt tilfelle blir arvingene ofte først sinte på hverandre. Men til slutt ender det dessverre gjerne opp med at de vender seg mot den avdøde, sier Lindegaard.

— Underretningen om at det finnes et testament kommer ofte først etter dødsfallet, når slektningene gjerne har begynt å rydde etter den avdøde. I mange tilfeller har slektningene da begynt å bruke pengene i hodet sitt. Når man så får beskjed

Ny kampanje om arv og testament

I dag testamenterer 0,4 prosent av befolkningen bort arv til en veldedig organisasjon. En rekke organisasjoner har nå gått sammen for å bevisstgjøre folk om muligheten.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Arv

- Det overføres ca. 75 milliarder pr. år som arv og gaver i Norge.
- 10 prosent av den norske befolkning skriver testament.
- Folk liker ikke å bli spurt om å gi en testamentarisk gave direkte av en veldedig organisasjon.

Kilde: Norges Innsamlingsråd og Testamentariske gaver til veldedige organisasjoner i Norge.

ANNONSE

LO Norge er landets største og mest innflytelsesrike organisasjon for arbeidstakere, med mer enn 940 000 medlemmer fordelt på 25 fagforbund.

LO-advokat i Oslo

LOs juridiske avdeling er landets største fagmiljø i arbeidsrett med ca. 50 ansatte. Vi søker nå advokat til kontoret i Oslo. LO juridisk er prosesskontor for LO-forbundene i individuelle og kollektive tvistesaker, pensjon, yrkesskadesaker og EU/EØS-rett mv. Arbeidet som LO-advokat er utpreget selvstendig og består i hovedsak av rådgivning og prosedyre for domstolene. Det må påregnes noe reisevirksomhet. Spørsmål om stillingen kan rettes til avdelingsleder Atle Sønsteli Johansen, tlf. 91 70 54 39 eller nestleder Karen Sophie Steen, tlf. 47 60 28 68.

For å søke på stillingen, se lo.no/stilling-ledig | Søknadsfrist: 17. november

– Omgivelsene vil nok raskt erfare at jeg ikke er Tor-Aksel Busch

Under pressens blitzregn på 2000-tallet ble Jørn Sigurd Maurud landskjent som aktor i Orderud-saken. Nå har han igjen kapret alles oppmerksomhet som Norges nye riksadvokat.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

”Jeg synes det er vanskelig å beskrive hvordan det oppleves å bli utnevnt til riksadvokat, men det er ingen tvil om at jeg har fått store sko å fylle.

Allerede under studietiden tenkte Jørn Sigurd Maurud at det var påtalesporet han ville følge, men før han kom så langt «surret han seg bort i en del annet», slik han selv beskriver det. Dette «surret» vil blant annet si at han har vært juridisk saksbehandler i Utenriksdepartementet, dommerfullmektig i Nord-Hedmark sorenskriverembete og advokat i Wikborg Rein. Takket være tidligere riksadvokat Georg Fredrik Rieber-Mohn ble han førstestatsadvokat nærmest over natten så snart muligheten bød seg i 1995, og etter hvert også leder for Oslo statsadvokatembeter.

Allerede på starten av 90-tallet aktorete Maurud det som da var den største straffesaken av sitt slag, nemlig den velkjente Oslo S-saken. Allmennheten kjenner han nok likevel best som aktor i Orderud-saken sammen med Olav H. Thue tidlig på 2000-tallet, og nå fra 1. november er han altså Norges nye riksadvokat.

Hvordan oppleves det?

– Jeg synes det er vanskelig å beskrive hvordan det oppleves å bli utnevnt til riksadvokat, men det er ingen tvil om at jeg har fått store sko å fylle. Det skal bli spennende både for meg og omgivelsene å se hvordan det går, men jeg hadde ikke søkt stillingen om jeg ikke hadde følt meg trygg på at jeg kan mestre den.

Hva blir dine viktigste oppgaver i tiden framover som riksadvokat?

– På kort sikt vil det så klart bli viktig for meg å skaffe oversikt over forventninger, oppgaver og gjøremål jeg hittil har sluppet å bekymre meg særlig for. På litt lenger sikt vil det bli viktig for meg å påse at vi makter å opprettholde de gode resultatene og måloppnåelsen som Den høyere påtalemyndighet allerede kan vise til. Det blir også

en viktig oppgave å sørge for at etaten videreutvikles, og at den evner å møte nye forventninger og utfordringer.

Og hva blir de største utfordringene?

– Hvilke utfordringer jeg etter hvert vil komme til å karakterisere som «de største», er jeg foreløpig lykkelig uvitende om. Men av store utfordringer som allerede ligger der, kan jeg i hvert fall nevne politiets- og påtalemyndighetens kapasitetsutfordringer når det gjelder tilstrekkelig god håndtering av flere kategorier, særlig alvorlige lovbrudd. Skal vi gjøre oss fortjent til den høye tillit vi fortsatt nyter i samfunnet, må vi på en rekke områder innfri bedre enn vi gjør i dag.

Har du noen tanker om hva du vil gjøre annerledes enn Tor-Aksel Busch?

– Omgivelsene vil nok raskt erfare at jeg ikke er Tor-Aksel Busch, men før jeg avgir programmerklæringer om hva jeg eventuelt vil gjøre annerledes enn ham, vil jeg gi mine medarbeidere anledning til å diskutere dem med meg først.

Busch går sjeldent rundt grøten når han har noe på hjertet. Tar du mål av deg til å bli like frittalende som din forgjenger?

– Jeg har egentlig ikke noe ønske om karakteristikken «frittalende», men i den utstrekning jeg finner det nødvendig, kommer jeg helt sikkert til å uttrykke min tydelige mening jeg også.

Du har en innholdsrik karriere bak deg. Hva gjorde at du havnet i påtalesporet?

– Allerede da jeg studerte strafferett og straffeprosess på universitetet, tenkte jeg at det var dette jeg egentlig ønsket å arbeide med. Særlig ble jeg – i likhet med et stappfullt auditorium studenter – veldig motivert og begeistret over den

JØRN SIGURD MAURUD (59)

TITTEL:

Riksadvokat

OPPRINNELIG FRA:

Grefsen i Oslo

BOSTED:

Frogner i Oslo

SIVILSTATUS: Samboer med likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm, og tre voksne barn; en datter og to sønner.

da unge statsadvokat Tor-Aksel Busch som holdt manuduksjoner for studentene i straffeprosess. Han hadde den samme utestemmen den gang som nå, og gjorde et mektig inntrykk på meg, og kanskje enda mer på de to første radene av tilhørere. Disse bestod nesten bare av kvinnelige studenter, og flere av dem hadde hørt Tor-Aksels manuduksjoner flere ganger før.

– Av ulike årsaker surret jeg meg borti en del annet i starten av min yrkeskarriere, men da muligheten omsider bød seg, søkte jeg et ledig embete som statsadvokat ved det som den gang het Eidsivating statsadvokatembeter. Til embetsleder Lasse Qvigstads bekymring innstilte daværende riksadvokat Rieber-Mohn på å tilsette meg i fast embete med én gang. I ettertid har jeg forstått hvilken risikosport tilsettinger i embetsmannsstillinger kan være, og jeg har selv aldri tatt en tilsvarende sjanse som Rieber-Mohn gjorde der. Men i mitt tilfelle gikk det jo ikke så verst, og jeg har aldri senere seriøst vurdert andre arbeidsplasser enn påtalemyndigheten.

Du ble for alvor kjent for offentligheten som aktor i Orderud-saken sammen med Olav H. Thue. Hvordan var det å aktorere en sak som dette?

– Når jeg tenker tilbake på det aktoratet, var det så klart veldig mye arbeid og sene kvelder for Olav og meg. Men det var innmari spennende og lærerikt, og vi hadde mye moro i løpet av den tiden også. Vi hadde et stort støtteapparat rundt oss, og hadde det i det store og hele veldig bra. Medietrykket var i starten veldig overveldende og uvant for oss, men etter hvert synes jeg at vi ble flinke til å koble det ut slik at vi først og fremst kunne konsentrere oss om jobben vår.

Hva engasjerer deg mest i rettspolitikken?

– Jeg startet mitt studieløp med grunnfag kriminologi, og leste mye av datidens store – og enkelte små – rettsfilosofer med stor interesse. Mye av dette har jeg fortrent og glemt, men enkelte store klassiske rettspolitiske spørsmål som knytter seg til hva vi som samfunn egentlig ønsker å sanksjo-

»

nere med straff, hva vi angir som straffens formål, hvor langt vi er villige til å gå for å oppnå formålet og hvordan vi begrunner det, synes jeg stadig er veldig spennende. Vi inviteres ofte til å inngi høringsuttalelser til nye lovforslag, og jeg synes det er påfallende ofte disse spørsmålene fortsatt fremstår som høyst relevante.

Mange advokater er bekymret for utviklingen av den offentlige salærsatsen, og frykter det skal bli mindre attraktivt for flinke advokater å ta saker under fri rettshjelp. Hva mener du?

— «Equality of Arms» er et av grunnprinsippene i vår straffeprosess, og dersom lave salærsatser på sikt skulle medføre at politiet og påtalemyndighetens aktører og etterforskningsledere — som gjennomgående er svært dyktige — ikke møter tilstrekkelig jevnbyrdighet fra siktedes forsvarer, står vi i fare for å utvikle et rettssikkerhetsproblem. Det er det ingen som ønsker, i hvert fall ikke jeg.

Stortinget har vedtatt å fjerne ubetinget ankerett i seksårssaker. Forsvarergruppen i Advokatforeningen er sterkt kritisk, og mener det er i strid med norske rettsstatsprinsipper. Dommerforeningen er på sin side positive. Hvor står du i denne saken?

— I dette spørsmålet er jeg faktisk helt enig med Dommerforeningen, og i motsetning til Forsvarergruppen opplever jeg ikke silingsadgangen som stridende mot våre rettsstatsprinsipper.

Lang saksbehandlingstid både hos politiet og i domstolene er nærmest å anse som et evig onde. Strafferabatter en utfordring. Hva skal til for å snu dette, slik du ser det?

— Her er det ingen enkle svar. Noen hevder, mer eller mindre på autopilot, at den eneste løsningen er tilførsel av ytterligere ressurser. Så enkelt er det nok ikke. For politiets- og påtalemyndighetens del handler dette også om evnen til å prioritere riktig, om planlegging og målrettet etterforskning, tydelig ledelse og oppfølging av ressursbruk og fremdrift. På dette området er det mye som skjer nå, og jeg både håper og tror at vi vil se en bedring i tiden fremover.

”
Livet er fullt av tilfeldigheter, men jeg har sjelden eller aldri takket nei til yrkesmessige utfordringer.

Hva er det viktigste valget du har tatt i din karriere som har ført deg dit du er i dag?

— Det opplagte svaret på dette er kanskje at jeg i sin tid søkte en ledig stilling som statsadvokat, men ellers kan jeg egentlig ikke peke på noen tydelig valg jeg synes jeg har vært nødt til å foreta. Livet er fullt av tilfeldigheter, men jeg har sjelden eller aldri takket nei til yrkesmessige utfordringer. Det er jo et slags valg, det også. Det kan av og til gå utover ferie og fritid, men når man først erfarer å ha taklet nye utfordringer, vil det som regel alltid være en god investering i egen utvikling.

Hvis du skal gi et råd til unge jurister på starten av sin karriere, hva vil det være?

— La deg engasjere og bli dyktig i det du arbeider med. Da gjør du en bedre jobb og arbeidet blir enda morsommere. Du skal ikke la deg utnytte, men hvis noen har tro på at du kan løse oppgaver utenom eller i tillegg til det du vanligvis gjør, så vær positiv og si ja, selv om det kanskje betyr at du må jobbe litt mer. I det lange løp får du garantert betalt for det.

Hva inspirerer deg?

— Jeg lar meg lett inspirere når jeg opplever ekte engasjement, nesten samme hva det gjelder. Likegyldighet er energitappende og kjedelig.

Hva liker du aller best å gjøre på fritiden?

— Jeg liker jo aller best å være sammen med kjæresten min, familien og vennene mine, men det får jeg slett ikke til så ofte som jeg ønsker. Når det gjelder mer typiske fritidsaktiviteter er jeg veldig glad i å gå turer, i å fiske og i å pusle med praktiske gjøremål.

Hvor aktiv er du i sosiale medier?

— Jeg er ikke aktiv, men det hender jeg sender bilder på Snapchat og skriver bursdagshilsner på Facebook.

Hvilke TV-serier følger du med på?

— Jeg liker krim-, drama- og spenningsserier, og tror jeg får med meg det meste av hva NRK tilbyr av kvalitet, særlig etter at det ble mulig å se det meste via streaming. Le Bureau var veldig bra! Jeg har også tilgang til Netflix og HBO, og har med stor interesse fulgt serier som Narcos, Sopranos, A Handmaid's Tale og The Deuce. •

Ta vare på firmaets fremtid!

Du er en ung, lovende og nyutdannet jurist. Du er full av pågangsmot, har gode karakterer og har fått drømmejobben; advokatfullmektig. I de fleste tilfellene går dette bra, og du går videre til en utmerket karriere som advokat. Men i dette Advokatbladet kan du lese om de gangene det ikke går slik det burde.

Advokatyrket er krevende. Jeg husker godt hvor utfordrende det var å begynne som ung, uerfaren advokatfullmektig. Enda jeg var heldig med mine prinsipaler. Det siste nyutdannede jurister skal akseptere er dårlige arbeidsforhold og brudd på arbeidsmiljøloven. Som nyansatt og fersk i arbeidslivet er det likevel vanskelig å protestere mot dårlige arbeidsforhold, fordi det er kamp om jobbene og det siste man ønsker er å komme i konflikt med arbeidsgiver.

Advokatforeningen er opptatt av at alle advokater skal ha tilfredsstillende arbeidsvilkår og at advokatfirmaene som arbeidsgivere skal følge arbeidslivets spilleregler. Det burde være en selvfølge. Men det er dessverre ikke alltid slik. Derfor har vi utarbeidet en veileder for prinsipal og fullmektig som forteller om hva som forventes av begge parter i arbeidsforholdet.

Det største konfliktområdet, som det også fortelles om i denne utgaven av Advokatbladet, gjelder arbeidstid og bruken av såkalte særlig uavhengige stillinger. Selv om en advokatfullmektigstilling nok aldri kan regnes som en ren ni til fire-jobb, kan den ikke regnes som særlig uavhengig i arbeidsmiljølovens forstand. Da trer regler om overtid inn, ledsaget av krav til søknad om dispensasjon fra reglene til Arbeidstilsynet i perioder der for eksempel ekstra krevende rettssaker nødvendiggjør dette.

Mitt inntrykk er at de alle fleste prinsipalfullmektig-forhold fungerer godt. Det er likevel på sin plass å minne oss prinsipaler om at vi en gang var de unge og lovende. Om at en advokatfullmektig ikke er billig arbeidskraft som kan utnyttes slik man finner det for godt. Det er prinsipalens og firmaets ansvar å sørge for at dette er blir en god læretid for fullmektigen. Hun eller han blir tids-

nok en dyktig advokat «til inntekts ervervelse». En advokatfullmektig er en investering i fremtiden, ikke en kortsiktig melkeku.

Yngre advokater (YA) ble i sin tid startet fordi man anerkjente at det å være i startfasen av karrieren byr på egne utfordringer. Sjelden har Advokatforeningen unnnfanget noe så vellykket. YA arrangerer egne seminarer og sosiale tilstelninger der man kan møte andre i samme situasjon. Det er nyttig å kunne utveksle erfaringer — også for å få luftet tanker man har om sin egen situasjon.

Kanskje er det andre med samme erfaring som kan komme med nyttige råd?

Jeg vil i samme slengen minne den eldre garde om den ressursen unge og nyutdannede medarbeidere gjennomgående er. Oslo Legal Hackathon gikk nylig av stabelen. Der møttes unge jurister og teknologer for å løse fremtidens utfordringer på vårt fagfelt sammen. Folk med evne til å tenke utenfor boksen. Mennesker som våger å tenke nytt i en — la oss være ærlige - konservativ bransje.

Det å være advokatfullmektig handler i stor grad om å lære yrket fra grunnen, med alt det rutinearbeid dette innebærer. Men jeg vil oppfordre våre medlemmer som går inn i rollen som prinsipal til å skape rom for den nysgjerrigheten, åpenheten og kreativiteten som finnes hos de som ikke er altfor satt i egne rutiner ennå. Vær med på å skape fornøyde ansatte. Det er hovednøkkelen til advokatfirmaets fremgang og fortsatte eksistens.

JENS JOHAN HJORT,
leder av Advokatforeningen
hjort@advrp.no

3 KJAPPE

1. Hvem er Norges beste på ditt felt?

— Jeg tror ikke man kan utpeke noen «Norges beste» på alle de områder som omfattes av mitt felt. Mer generelt vil jeg likevel påstå at Norges fremste teoretikere innen strafferett og – prosess i dag befinner seg ved riksadvokatembetet, og at du vil finne mange av de aller dyktigste og erfarne prosedyreadvokatene innenfor statsadvokatkorpsset.

2. Har du et faglig forbilde, og i tilfelle hvem?

— Jeg har antageligvis blitt for gammel til å ha faglige forbilder, men jeg kan ikke legge skjul på at jeg så veldig opp til både Lasse Qvigstad og Tor-Aksel Busch da jeg var en atskillig yngre mann.

3. Hva brenner du for, rent faglig?

— Jeg er veldig stolt av og glad i etaten min, påtalemyndigheten, og i den grad jeg brenner for noe, er det at hvert fall vi skal holde våre idealer som kvalitet, objektivitet og rettssikkerhet høyt i alt vi foretar oss.

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT	
	Børge Benum Fagforbundet OSLO
	Gerd Aaland Fagerli Harris Advokatfirma AS BERGEN
NYINNMELDTE	
Advokatfullmektiger	
Aandal Janne Christina Olsen Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS OSLO	
Askeland Magnus Deloitte Advokatfirma AS STAVANGER	
Bache Sofie Aurora Braut Advokatfirmaet IUNO OSLO	
Bakke Inga Rørvik Advokatfirmaet Grette AS OSLO	
Botten Elen Ingrid Cornelia Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO	
Brustad Martine Neerland Ro Sommernes Advokatfirma DA OSLO	
Daasvand Eva Charlotte Høvo Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO	
Eckhoff Vette Bing Hodneland Advokatselskap DA OSLO	
Ege Maria Advokathuset Harstad AS HARSTAD	
Evensen Jasmine Longée Patricia Advisio Advokat AS OSLO	
Fredriksen Håkon Kluge Advokatfirma AS OSLO	
Fyhn Brita Marje Wahl-Larsen Advokatfirma AS OSLO	
Gunhildrud Fredrik Thore Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO	
Hagen Stine Advokatfirmaet Rogstad AS OSLO	
Hjertholm Sigurd Advokatfirmaet Torneus AS OSLO	
Holter Katrine Rong Advokatfirmaet Sulland AS OSLO	
Howard Marianne Lie Deloitte Advokatfirma AS OSLO	
Hustad Jørgen Nordsveen Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS OSLO	
Indset Oda Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO	
Javaid Kulsoom Maqsood Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS LILLESTRØM	
Jenserud Maren Kristine Advokat Bratteng AS SANDEFJORD	
Jibril Abraar Omar Advokatfirmaet Rogstad AS OSLO	
Jørgensen Tuva Løbach Advokatfirmaet Hammervoll Pind AS OSLO	
Kvalsvik Håvard Strand Pretor Advokat AS TRONDHEIM	
Landheim Kristine Holden Advokatfirmaet Nordhus og Aarø OSLO	
Lie Aleksander Sofus Advokatfirmaet Haavind AS OSLO	
Lillefjære Adrian Advokatfirmaet Hjort DA OSLO	
Lindov Ahmed Advokat Anders Folkman GRIMSTAD	
Lågrinn Nathalie Katarina Katralen Advokatfirmaet Elden DA - Bergen BERGEN	
Martinsen Iselinn Pauli Bing Hodneland Advokatselskap DA OSLO	
Moe Vilde Advokatfellesskapet Bratsberg Kredinor OSLO	
Nesland Karianne Kybo Advokatfirmaet Brodwall og Kvanvik AS OSLO	

Nevland Vivian Advokatfirma Helliesen & Co AS STAVANGER
Nygård Jenny Kristine Gamborg Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Pedersen Bendik Bang Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Riseng Espen Thomas Advokatfirmaet Zacco AS OSLO
Røstgaard Ida-Susanne Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Sæterskar Martine Deloitte Advokatfirma AS STAVANGER
Sæverås Benjamin Advokatfirmaet Økland & Co DA LILLESTRØM
Teksle Maria Susanne Berntsen 1-2-3 Advokaten AS BERGEN
Vedeler Cara Cecilie Fossum Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Vestheim Emil Wikborg Rein Advokatfirma AS OSLO
Waalder Simon Skarstein Advokatfirmaet Erland, Verling & Co DA BERGEN
Zimmermann Ferdinand Andreas Advokat Anders Folkman GRIMSTAD
Øien Rebekka Gunnvil Solheim Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS STAVANGER
Bedriftsadvokater Haugen Lise Ljungmann Finans Norge OSLO
Fullmektig hos bedriftsadvokat Bøe-Sollund Sissel Tandberg
Innovation AS OSLO
Caspersen Stian Øyre Aker Solutions AS LYSAKER
Evjen Andrea Øyen Protector Forsikring ASA OSLO
Fallang Marianne HELP Forsikring AS OSLO
Guderud Sandra Maria Protector Forsikring ASA OSLO
Johnsen Anne Cathrine HolmCrawford & Company (Norway) AS SANDVIKA
Knutsen Silje Kokkim Teresa WikborgProtector Forsikring ASA OSLO
Utenlandsk advokat i Norge Tuoro Alessia Law Firm Alessia
Tuoro OSLO

Offentlig ansatt
advokat Aanstad-Lund Hanne Kristiansand kommune - Kommuneadvokaten KRISTIANSAND S
Mellingen Marita Dolores Leiva Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten BERGEN
Fullmektig hos organisasjonsadvokat Dahlberg Line Ottersen Norske idrettsutøveres sentralorganisasjon, NISO OSLO
Wiese Sophie Emilie Delphin Bondelagets Servicekontor AS OSLO
Privatpraktiserende advokater Krogh Aage Advokatfirmaet IUNO OSLO
Reitz Anders Etgen Advokatfirmaet IUNO OSLO
Solberg Håvard Codex Advokat Oslo AS OSLO

GJENINNMELDTE
Advokatfullmektiger
Bjørkly Tarjei Ytrehus Odin Advokat AS BERGEN
Boon Afi Advokatfirmaet Andersen & Bache-Wiig AS OSLO
Dickens Christine Advokatfirmaet Hjort DA OSLO
Framnes Vegard Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS BERGEN
Haugum Gunn Immer Advokat AS TRONDHEIM

Bedriftsadvokater
Bjerga Geir Fjelde Equinor ASA avdelingskontor Bergen BERGEN

Pedersen Karianne Boligbyggelaget TOBB TRONDHEIM
Offentlig ansatt advokat Marhaug Hege Marie Tromsø kommune - Kommuneadvokaten TROMSØ
Næss Carina Orge Borchgrevink Opplysningsvesenets fond OSLO

Organisasjonsadvokat
Sandberg Ingrid Klokke NHO Arbeidsrett OSLO
Strøm-Andresen Jørgen Regnskap Norge AS OSLO

Privatpraktiserende advokater
Brodtkorb Sebastian Codex Advokat Oslo AS OSLO
Eriksrud Eystein Ro Sommernes Advokatfirma DA OSLO
Gjersøyen Nina Sofie Advokat Nina Gjersøyen HØVIK
Grændsen Ida Charlotte Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS LILLESTRØM
Magnussen Mads Wikborg Rein Advokatfirma AS OSLO
Sand Snorre Waage Arntzen de Besche Advokatfirma AS OSLO

Snart kommer reisekutt-evalueringen

Justisdepartementet evaluerer i høst den halverte reisegodtgjørelsen, men kartleggingen inkluderer ikke potensielle konsekvenser av de foreslåtte strukturendringene i domstolen dersom de blir gjennomført.

– Det er håpløst at justisministeren ikke ser behovet for å trekke strukturforslaget fra Domstolkommisjonen inn i evalueringen av reisegodtgjørelsen, mener nestleder av justiskomiteen, Jenny Klinge (Sp).

Som svar på et skriftlig spørsmål fra Klinge, skriver statsråden at å se på hvilken betydning det halverte reisesalæret vil få for advokatene ved ny domstolstruktur, er ikke en del av oppdraget.

«Evalueringen skal således ta for seg endringen i reisegodtgjørelsen som trådte i kraft 1. januar 2017 og hvordan den har virket frem til i dag. Oppdraget ble tildelt eksterne konsulenter i juni 2019 og rapport

skal foreligge i desember. Konsekvenser som følge av strukturendringer i domstolene, som foreslått i NOU 2019: 17, er ikke en del av mandatet.»

– Jeg forstår at det akkurat nå er vanskelig å avgjøre hva som blir den fremtidige strukturen av domstolene. Men nettopp fordi dette skal avgjøres politisk i løpet av kanskje det neste året, burde vi få bedre kunnskap om hvilke konsekvenser en massiv sentralisering av domstolene vil kunne få for advokatene og for samfunnet, mener Klinge.

Jenny Klinge (Sp).

ANNONSE

- Fast eiendom
- Arv/Skifte
- Skatt
- Forretningsjuss
- Regnskap & Selvangivelser
- Skatte representant

Vogt Advokatfirma España S.L
Ricardo Soriano 65 · 2º-3 // 29601 Marbella · Spania
Telefon: (+34) 952 776 707
E-post: info@vogtlaw.com //www.vogtlaw.com

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 18.november. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT CECILIE RØNNEVIK har sluttet i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo.

ADVOKAT MADS DAHL KARLSTAD har sluttet i Kvale Advokatfirma DA i Oslo og begynt i Sporveien AS i Oslo.

ADVOKAT KARI ELISABETH CHRISTIANSEN har sluttet hos BDO Advokater i Oslo og begynt i RSM Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT RICHARD HAAVE HANSSEN har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo og begynt i Regnskap Norge AS i Oslo.

ADVOKAT HARALD HOLM GLAD har sluttet i Gjensidige Forsikring ASA og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Henriksen & Co ANS i Oslo.

ADVOKAT MADELEINE BRÅTHEN BJAALAND har sluttet som Legal Manager i Appear TV AS i Oslo og begynt som senioradvokat i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo.

ADVOKAT MARTIN RØDLAND har sluttet i KPMG Law Advokatfirma AS i Kristiansand og tiltrådt som senioradvokat i Advokatfirma Tofte DA i Kristiansand.

ADVOKAT MORTEN HENRIKSEN har sluttet i Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA i Tromsø og startet opp Frost Advokatfirma AS i Kirkenes.

ADVOKAT TONE KARLSEN har sluttet i Finansklagenemnda i Oslo og begynt i prosedyreavdelingen i Claims Link på Lysaker.

ADVOKAT PER KRISTIAN RAMSLAND har sluttet som partner i Kluge Advokatfirma AS og tiltrådt som partner i Arntzen de Besche Advokatfirma AS.

ADVOKAT INGEBORG KRISTINE LIND har sluttet i Advokatfirmaet Storeng, Beck & Due Lund DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Oslo.

ADVOKAT ANN-BRITT ROGNES har sluttet i Den norske tannlegeforening i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Schjødt AS.

ADVOKAT KNUT EKERN har sluttet som partner i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Harboe & Co i Oslo.

ADVOKAT KAI-INGE GAVLE har sluttet i 1-2-3 Advokaten AS i Bergen og startet opp Advokatfirmaet Gavle i Bergen.

ADVOKAT GRY KRISTINE BRATVOLD har sluttet som partner i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo og tiltrådt som partner i Kvale Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT KATINKA WIKBORG har sluttet i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Oslo og begynt i Ro Sommernes Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT HANNE MUNDAL har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Førde og begynt i Advokatfirmaet Tollefsen AS i Sogndal.

ADVOKAT ANDERS HEIEREN har sluttet som partner i Arntzen de Besche Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Kluge Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT JONAS HELI har sluttet i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo.

ADVOKAT KNUT HAUSKEN MAGNUSSEN har sluttet i Kluge Advokatfirma AS i Bergen og begynt i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT BÅRD IVAR KOPPANG har sluttet som partner i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Stavanger og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo.

ADVOKAT ANNE WALD-JACOBSEN MEYER-LARSEN har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo og begynt i Yara International ASA i Oslo.

ADVOKAT HELGE TRYTI har sluttet som partner i Codex Advokat Oslo AS og startet opp Advokatfirmaet Tryti AS i Oslo.

ADVOKAT SIW SKATVEDT LUND har sluttet i Advokatfirmaet Elden DA i Elverum og begynt i Advokatfirmaet Glomdal Juridiske AS i Elverum.

ADVOKAT ANDERS RØNNINGEN SANDBU har sluttet i Industri Energi i Oslo og begynt i HELP Forsikring AS i Oslo.

ADVOKAT NILS MUGAAS har sluttet som partner i Advokatfirmaet Bentzen AS på Hønefoss og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Buttingsrud DA på Hønefoss.

ADVOKATFULLMEKTIG KULSOOM M. JAVAID har begynt i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm.

ADVOKATFULLMEKTIG AHMAD USMAN BUTT har begynt i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm.

ADVOKAT BENJAMIN NORDHAUG har tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Halvorsen & Co i Lillestrøm.

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

LB-2018-54687

Frifunnet etter feilberegning av ankefristen

En advokat oppga feil ankefrist i forbindelse med at klienten ville engasjere ny advokat etter å ha tapt en sak i tingretten. Anke ble deretter inngitt for sent og avvist av lagmannsretten. Advokaten ble saksøkt med krav om erstatning, men ble frifunnet av lagmannsretten.

De ette fremkommer i en dom fra Borgarting lagmannsrett, avsagt 8. oktober 2019 (LB-2018-54687). Bakgrunnen for saken var at advokat A hadde bistått klient B i en rettssak mot en entreprenør, som hadde ført opp et bolighus til B. Tvisten gjaldt spørsmål om det forelå mangler ved huset. B hadde i denne sammenheng tilbakeholdt en del av kontraktssummen, og entreprenøren hadde derfor saksøkt B med krav om oppgjør. B hadde på sin side fremmet motkrav mot entreprenøren. B tapte saken mot entreprenøren i tingretten og ble dømt til å betale det tilbakeholdte beløp og idømt sakskostnader.

B ønsket å anke dommen, og ville engasjere ny advokat. Advokat A opplyste i den forbindelse feil ankefrist til klient B. Den nye advokaten innga anke til lagmannsretten i samsvar med den fristen som advokat A hadde oppgitt. Siden ankefristen da var utløpt, ble anken avvist. Lagmannsretten fant heller ikke grunnlag for å gi oppfriskning. Dommen fra tingretten ble således rettskraftig, uten at B fikk anledning til å få en overprøving av dommen. Klient B saksøkte deretter advokat A med krav om erstatning. B gjorde gjelden- de at tingrettens dom var uriktig, og at lagmannsretten ville ha kommet til et annet resultat dersom det hadde blitt inngitt rettidig anke. Advokat A

og dennes forsikringsselskap avviste å være ansvarlig.

I dom fra Oslo tingrett 22. desember 2017 ble advokat A og forsikringsselskapet dømt til å betale erstatning til B med 440.000 kroner med tillegg av sakskostnader. Advokat A og forsikringsselskapet anket til Borgarting lagmannsrett.

IKKE SANNSYNLIGGJORT

Tingrettens vurdering av ansvarsgrunnlaget var ikke påanket. Det sentrale spørsmålet for lagmannsretten ble således om det forelå årsakssammenheng og økonomisk tap, altså om en rettidig anke i saken mot entreprenøren hadde

oppfylt, det vil si at en anke hadde ført frem.

Hvorvidt B ville ha vunnet frem med sitt krav i den underliggende tvisten, avheng av om det forelå en mangel ved entreprenørens arbeid som ville ha gitt krav på prisavslag eller erstatning etter bustadoppføringslova § 33 og § 35. Samlet sett var det etter lagmannsrettens oppfatning ikke sannsynliggjort at B ville ha vunnet frem dersom tvisten med entreprenøren hadde blitt behandlet på ny i lagmannsretten. Etter lagmannsrettens oppfatning var entreprenørens arbeid utført i henhold til partenes avtale, og i tråd med de spesifikasjoner som ble mottatt fra B. De påberopte manglene måtte etter lagmannsrettens oppfatning anses å være utslag av prosjekteringsfeil, som B hadde risikoen for selv. Da B ikke hadde sannsynliggjort at lagmannsretten ville ha kommet til et annet resultat enn tingretten, var det ikke grunnlag for å tilkjenne noen erstatning, selv om advokat A hadde gitt uriktige opplysninger om ankefristen.

Advokat A og forsikringsselskapet ble således frifunnet. Klient B ble dømt til å betale sakskostnader for lagmannsretten med 248.868 kroner, og sakskostnader for tingretten med 230.600 kroner, totalt 479.468 kroner.

Dommen var ikke rettskraftig da Advokatbladet gikk i trykken. •

”

Tvisten gjaldt spørsmål om det forelå mangler ved huset.

ført til et annet resultat. Lagmannsretten måtte i denne sammenheng foreta en vurdering av de underliggende krav i rettsforholdet mellom B og entreprenøren. Lagmannsretten legger i så måte til grunn at det i tråd med alminnelige bevisbyrdereglene er B som må sannsynliggjøre at erstatningsvilkårene er

– Et paradoks at vi ikke klarer å få gjennomslag for våre egne saker

Geir-Arne Blix Johansen frykter for rekrutteringen til advokatbransjen, og mener det er et kvalitetstegn at advokater står på, til tross for negativ lønnsvekst på offentlige salærer.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

I nntil januar i år jobbet Geir-Arne Blix Johansen som senioradvokat ved Simonsen Vogt Wiigs kontor i Tromsø. Så byttet han jobb og begynte som en av to advokater på Tromsø-kontoret til Peab Support. Moderselskapet har cirka femten tusen ansatte i Sverige, Finland og Norge, og en årlig omsetning på hele 52 milliarder kroner – hvorav 5,7 Han sier at han ikke opplever noen forskjell i måten han utøver sin profesjon på før og nå. På spørsmål om hva som er den største forskjellen mellom arbeidsgiverne, svarer han kort:

– At jeg har egen hjelm.

– Hva er den største utfordringen i firmaet ditt akkurat nå?

– Vi er et kompetansefirma i stor vekst og avhengige av fagutdannede personer. Den største utfordringen vår er å få tak i tilstrekkelig med arbeidskraft.

For egen er det en tilbakevendende utfordring at man stadig gjør større tilpasninger og avvik fra standardavtalene i forbindelse med anbudskonkurranser. Det kan noen ganger være nødvendig for et spesifikt prosjekt,

men generelt tror jeg heller det går på bekostning av forutsigbarhet og fort blir fordyrende.

– Og den største utfordringen for bransjen som helhet?

– Jeg tror mange kolleger opplever utfordringer med tanke på bevilgninger og rammeverk. Det ser ikke ut som at det blir færre saker i samfunnet, og ressurs situasjonen for domstolene er prekær. Vi ser videre at saksbehandlingstiden går opp hos det offentlige. Det er ikke uvanlig å vente i år for å få

svar på svar på en klage. Jeg tenker at ressurs situasjonen som sådan er en stor utfordring.

– Er det utviklingstrekk i advokatyret som du er kritisk til?

– I domstolene går saksbehandlingstiden opp, og de får ikke de bevilgningene de har behov for. Den offentlige salærsatsen er altfor lav, og bransjen har en reallønnsvekst som har vært negativ hvert eneste år siden 2012. Jeg er bekymret for hva dette gjør med rekruttering og kvalitet på lang sikt.

– Og trekk du synes er positive?

– Ståpåviljen, kvaliteten og den faglige dyktigheten til kollegene mine både hos domstolene og blant advokater. Vi har dommere som jobber langt ut over normal arbeidstid og advokater som gjør det samme for klientene sine. Det er kanskje lettere å bli forfordelt i et statsbudsjett når man sørger for at hjulene går rundt, men det er et kvalitetstegn for advokatstanden at de står på, til tross for vilkårene.

– Hva er den viktigste politiske saken for Advokatforeningen å jobbe med i år?

– Arbeidet for bedre rammebetingelser er en av de viktigste sakene som Advokatforeningen kan jobbe med. Det er et paradoks at de som er utdannet for å kjempe for andres saker, ikke klarer å få gjennomslag for sine egne. I tillegg må det viktige rettspolitiske arbeidet som gjøres i utvalgene, fortsette. All ære til dem som nedlegger den innsatsen.

– Hvordan reagerer du på forslaget til ny advokatlov?

– Det er en stund siden jeg leste gjennom høringsnotatet fra 2015, men rettshjelpsmonopolet skal oppheves. I tillegg skal prosessmonopolet oppheves for jurister. Det er snakk om en deregulering

av det tradisjonelle markedet til advokater. Det blir spennende om det etter hvert vil være mulig å føre prosess med en bachelor i rettsvitenskap. Særsilt hva en økt konkurranse fra jurister vil si for lønnsutviklingen til advokater og rekruttering.

– Hvordan tror du at advokathverdagen din vil forandre seg i løpet av de neste fem årene?

– Den teknologirevolusjonen som alle prater om? Det som er kult med Tromsø, er at vi er forsøksby på mange måter. Vi har hatt både aktørportal og elektroniske hovedforhandlinger med opptak i flere år. Vi har fått være med på den effektiviseringen som har skjedd mellom advokat og domstol, og det har vært kjempespennende og positivt. Det er overraskende betryggende når du gjennomgår et dokument i domstolen og ser at dommeren tar det opp på skjermen og markerer det du leser. De neste årene håper jeg vi får bedre verktøy og mer effektivitet i hverdagen som kan gjøre den enklere.

– Hvor lenge har du arbeidet som advokat i Tromsø?

– I snart ni år. Jeg var ett år i EY, så sju år i Simonsen Vogt Wiig, og så begynte jeg her i april. Jeg har også en grad i samfunnsøkonomi fra England.

– Og hvor er drømmestedet å praktisere som advokat?

– Å velge en by som Tromsø har noen positive virkninger som ikke er like lette å se: Særlig ansvaret og omfanget av saker man får allerede som fullmektig. Men det er klart at å score retoriske poeng foran en jury i en amerikansk rettssal ikke hadde vært å forakte. Drømmescenariot mitt ville nok likevel vært å skrive en doktorgrad eller en fagbok. Helst på en pub i England.

– Hvem er den svakeste parten i den norske rettsstaten, synes du?

– Vi har flere. Det kan være enkeltstående næringsdrivende med begrenset økonomi, det kan være privatpersoner som befinner seg på et krevende sted i livet som asylsøkere eller narkomane, og det kan være små kommuner som ikke har de samme ressursene som andre. Alle de som ikke har tilgang på den bistanden som mange tenker er vanlig. Men som det som er positivt med Norge, er at det fortsatt er kort vei mellom oss som bor her og dem som styrer: Du kan faktisk ta opp telefonen, ringe en politiker og fortelle om saken din.

– Jobber du noe pro bono?

– Ja, både gjennom advokatvaktordningen og oppdrag på no cure, no pay-basis. For meg har det vært en fin måte å møte andre klienter på, med andre typer problemstillinger enn det jeg har jobbet med som forretningsadvokat. Erfaringen er at det ofte er krevende saker, der man ikke får betalt for all innsatsen som nedlegges, men det er utrolig givende når man vinner frem. Ideelt sett skulle jeg ønske at det ikke var nødvendig med almiser fra tilfeldige næringsdrivende for å ivareta enkeltindividers rettigheter i en velferdsstat.

Geir-Arne Blix Johansen har akkurat startet i ny jobb etter å ha hatt et halvt års pappapermisjon, og roser både nåværende og tidligere arbeidsgiver for raushet og fleksibilitet.

NAVN: Geir-Arne Blix Johansen

ALDER: 37 år

STILLING: Advokat i Peab Support

SPESIALITET: Obligasjonsrett

SKREV MASTEROPPGAVE OM:

Uanmodet forretningsførsel

FAMILIE: Gift, to barn – jenter på 14 måneder og fire og et halvt år

BOSTED: Tromsø

OPPRINNELIG FRA: Hammerfest

BOKTIPSET

Hvilken bok har gjort sterkest inntrykk på deg, og hvorfor?

– Jeg har tidligere vært utfordret og da tror jeg at jeg svarte «Ville svaner» av Jung Chang. For å komme med noe annet vil jeg holde meg til samme forfatter og biografien om Mao som hun har skrevet sammen med ekte-mannen Jon Halliday. Det er en fascinerende historie, og samtidig særdeles skremmende. Ellers er jeg stor fan av Amalie Skram og Sigrid Undset.

Hvordan velger du lesestoff?

– Jeg går innom bokhandleren og vandrer i hyllene med nyheter, biografi, historie og krim.

Hvis du skal kjøpe en bok til en god venn, hvilken vil du kjøpe?

– Da ville jeg kjøpe «Ville svaner».

Hvilken er den neste boken du skal lese?

– Akkurat nå har jeg lite tid til å lese skjønnlitteratur, og har prioritert dokumentarer på TV. For tiden holder jeg på å se «Hitlers Circle of Evil» på Netflix

Kan du anbefale en fagbok?

NOU 2019:17 Domstolstruktur, siden det hevdes fra flere at de som er uenig i kommisjonens utredning ikke har lest den godt nok.

Leser du e-bøker?

– Nei

Hvem vil du utfordre (og litt om hvorfor)?

Advokat Hanne Elise Skare på Melbu. Fordi jeg er interessert i hva hun liker å lese, og fordi hun er en god kollega.

Trude Wold med barna Torjus og Vette.

HVEM: Trude Marie Wold, 52 år

TITTEL: Advokat og daglig leder

ARBEIDSTED: Advokatfirmaet Wold AS, Sortland

Drivet eget firma i vakre Vesterålen med seks ansatte. Er opptatt av rammevilkårene for advokater generelt, men advokatene i distriktene spesielt. Engasjert seg mot forslaget om å slå sammen tingretten på Sortland med tingretten i Harstad. Mamma til fire og bruker mye av den lille fritiden hun har på å følge opp aktivitetene til barna. Glad i å oppleve nye steder og land.

Åpent kontorlandskap – EN ENERGYV?

I det svenske advokatfirmaet Vinge, med nesten 300 ansatte i Stockholm, flyttet nesten alle advokatene inn i åpent landskap. Erfaringen er at konfidensialitet og taushetsplikt ikke behøver være problematisk, men at løsningen kan gjøre de ansatte mer slitne.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

SEOUL: – I begynnelsen likte jeg det virkelig – og tenkte at jeg aldri ville gå tilbake til å ha eget kontor. Det blir mer dyna-

misk og lettere raskt å sette opp ting. En del av meg synes fremdeles åpent kontorlandskap er fremtidens eneste løsning, sa Vinge-partner Cecilia Möller Norsted under en sesjon om fremtidens advokatfirmaer på IBA-konferansen i Seoul.

– Jeg merker nå etter en stund at jeg blir mer sliten enn før. Like-

vel fungerer det noenlunde greit fremdeles, sa Möller Norsted.

Timothy Gordon fra Gilbert + Tobin i Sydney i Australia påpekte at han så debatten fra to ulike ståsteder.

– Nå jeg skal lede teamet mitt, er åpent landskap helt fantastisk. Du har hele tiden en forståelse hva teamet jobber med, hvem som er stresset, hvem som har for mye å gjøre, hvem som ikke har nok å gjøre, og så videre. Selv hvis du prøver, kan du ikke unn-

gå å hele tiden være i kontakt med teamet ditt, sa Gordon.

I rollen som advokat er det ifølge ham derimot ganske utfordrende.

– Ikke på grunn av jobben i seg selv, men fordi folk hele tiden vil prate med deg. Du vil bli overrasket over hvilke men-tale sperrer de fysiske sperre-ne kontordører skaper. Fra et team-perspektiv er åpent land-skap flott. Ser jeg mer egoistisk på det, er det distraherende.

Cecilia Möller Norsted.

Foto: Mario Travani

Gaven som redder liv

En gave til Leger Uten Grenser kan være et godt og livsviktig alternativ i forbindelse med **bryllup**, **bursdag** eller **jubileum**.

Det er flere måter å støtte Leger Uten Grenser på:
Du kan vippse et valgfritt beløp til 2177, eller benytte kontonummer: 5005 06 36728.

Merk innbetalingen med navn på jublant/brudepar, samt navn på giver(e) av gaven.
Mer informasjon på www.legerutengrenser.no.

upartisk // nøytral // uavhengig

HOVEDSTYRET VIL KVI

50 år siden

SEG MED SALÆRINSTRUKSEN

REDEGJØRELSE OM SALÆRENE I STRAFFESAKER OG BENEFISERTE SAKER AV FORMANN, HØYESTERETTSADVOKAT H. E. HELLIESEN.

Representantskapsmøtet 1969: Formannen redegjorde for de forhandlinger som hadde vært ført i Justisdepartementet og som hadde ledet til en forhøyelse av timesatsene med 12-14 prosent fra 1. januar 1969. Tidligere – i 1962 og 1964 – hadde forhøysene vært større – fra tyve til tretti prosent. På denne bakgrunn kunne resultatet denne gang synes noe skuffende. Foreningens prinsipale standpunkt, hvilket også ble fremholdt under forhandlingene, hadde vært og er fortsatt at det er uheldig at vi i det hele tatt har timesatser. Skal vi fortsatt ha timesatser, må disse imidlertid ligge på samme nivå som for vanlig salærberegning. Det burde derfor vært grunnlag for en revisjon i samme størrelsesorden som i 1962 og 1964. Det var det imidlertid ikke mulig å oppnå denne gang. Vi måtte derfor konsentrere oss om å få kompensasjon for prisstigningen og omkostningsøkningen. Denne var beregnet til cirka 12 prosent. Med hensyn til framtiden må vi ha salærinstruksen under stadig observasjon. Hovedstyret er fortsatt av den oppfatning at vi må arbeide for å bli kvitt instruksen.

Advokatbladet nr. 7, 1969

Ledige verv som fast forsvarer

Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett har seks ledige verv som fast forsvarer for en periode på seks år. Vervet er knyttet til rettskretsen og inkluderer oppdrag for begge domstoler. Det er mulighet for gjenoppnevning så sant særlige grunner tilsier det. Som fast forsvarer er man pliktig til å inngå i en turnusordning – også i ferieperioder. Øvre aldersgrense er 70 år, og søknadsfristen utløper 21. november 2019.

Nobel-minne-pris-vinner	↕	Skjedes-løsheten	Går	Idretts-utøvere	↕	Instans	↕
		Drette		Frukt		Nynorsk pron.	
↪							
Applau-derer							
Skulke							
↪						§	
Nærings-middel-bedrift		Kinesisk by					
		Deksel					
↪						Ukjent	
						Smerte-utbrudd	
Trump-øsne				Fly-selskap			
				Klokke			
↪			Motgang				
			Degg				
SI-enhet						Elv	→
Grå-nende						Forlatt	
Drikke-merke				Farge			
				Fuglen			
Motby-delige					Pro-nomen		
Beskyltd							
↪							

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.
Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **18.november**.
Vi trekker ut en vinner som får fem flaxlodd i posten.

Vinneren av kryssordet i nr. 7 / 2019 var
Steven William Tilley, Lysaker

VI GRATULERER!
Løsningsordet var **SKJØNN**.

Annonseinformasjon

27000 lesere
(TNS Gallup 2019)

Annonsestørrelser	Priser
1/1 side 216x286	20.200 kr
1/2 side 176x123	15.100 kr
1/4 side 176x58/116x83	9.950 kr
1/6 side 56x23/116x58	5.850 kr

Se vår MEDIEFOLDER på
advokatbladet.no/annonser

Kontakt vår annonseselger
Salgsfabrikken AS
Jernbanevegen 13, 2260 Kirkenær

Charles Bratli
Mobil 919 03 597
charles@salgsfabrikken.no

advokatjobb.no
en tjeneste fra Advokatforeningen

ANNONSE

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise
Våre erfarne statsautoriserte translatører gir deg rask og profesjonell service.
Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30,
post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translatørservice as

Bred juridisk erfaring og kompetanse.
Kontakt oss på tlf. 810 33 333
eller post@translator.no

Sosiale medier

May the force be with you! Hilsen Cecilia Dinardi

Jon Wessel-Aas har liten sans for Senterpartiets teorier.

Dette er virkelig lavmål fra @Senterpartiet w/ @emiliemehl - å fremme konspirasjonsteorier om at de uavhengige medlemmene av Domstolkommisjonen har levert vurderinger og konklusjoner på bestilling fra regjeringen.

Reklame motstand mot å sentralisere domstolene
Senterpartiet holder at justisministeren i samarbeid med fylkes til tross
Reklame for Domstolkommisjonen er en bevisning om at regjeringen mener
@advokatforening

Whoa-- taking it to the streets. This NYC Times Square ad (30 ft high) is intended to be a harsh comment on Trump's crackdown on reproductive rights.

Instagram

DHVA! @DhvanIMedia · 15 okt.
#StandForSomething
We have some big news to share with you.
We share it with you.

Det amerikanske klesfirmaet Dhvani skapte debatt da de satte opp en tretti fot høy plakate på Times Square i New York som viser en kvinne som trækker på en bundet Donald Trump. Kampanjen er en protest mot at Trump har blokkert et finansieringsprogram av helsepersonell som henviser pasienter til abort.

Nå har tidligere Steenstrup og Stordrange blitt til SANDS også rent juridisk.

Morten Steenstrup @MortenAdvokat · 11. okt.
Nå tar vi skrittet fullt ut! - SANDS. Jeg startet som Steenstrup. 10 år etter da vi var i full fart kom Stordrange med på laget. Og nå er vi SANDS og Norges 7. største advokatfirma. Dette er det mest spennende norske advokateventyret de siste 30 årene. sands.no/nb-NO/nyheter/...!

Det er uvisst om John Christian Elden og Elden advokatfirma lot seg inspirere av Sissel Kyrkjebøs klassiker eller bare ble smittet av Marokko-ånden, men det er liten tvil om at de koste seg på firmatur til Casablanca.

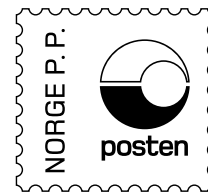
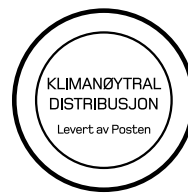

Advokatfirmaet BAHR takket Thommessen for et supert advokatcup-arrangement.

Tingrettsdommer Kim Heger forteller at mulla Krekar drømmer om en annen advokat enn Brynjar Meling.

Avsender:
Den norske Advokatforening
Kr. Augustsgt. 9
0164 OSLO

KOMPETANSE- OG TALENTUTVIKLING

Hva gjør dere for å vinne talentene?

Dagens juridiske talenter kan velge mellom mange spennende jobbtillbud, i og utenfor advokatbransjen. Når valget tas, betyr det mye hvem som legger best til rette for personlig vekst og faglig utvikling.

Talentprisjuryen vil i 2020 premiere de som viser at nettopp advokatfirmaer kan være blant de mest attraktive arbeidsgiverne for unge juridiske talenter.

Hva gjør ditt firma for å løfte frem talentene, i og utenfor virksomheten?

Les mer, og lever din søknad, på www.advokatforeningen.no/talentprisen/